

Cahier 2011-2

Jeugdcriminaliteit in de periode 1996-2010

Ontwikkelingen in zelfgerapporteerde daders, door de politie aangehouden
verdachten en strafrechtelijke daders op basis van de Monitor Jeugdcriminaliteit
2010

Redactie:

A.M. van der Laan
M. Blom

Cahier

De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het WODC is verricht.

Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Veiligheid en Justitie weergeeft.

Bestelgegevens

Exemplaren van deze publicatie kunnen schriftelijk worden besteld bij

Bibliotheek WODC, kamer TN-3A03
Postbus 20301, 2500 EH Den Haag
Fax: (070) 370 45 07
E-mail: wodc@minjus.nl

Cahiers worden in beperkte mate gratis verspreid zolang de voorraad strekt.
Alle nadere informatie over WODC-publicaties is te vinden op Justweb en op www.wodc.nl

Inhoud

Samenvatting — 5

1 Inleiding — 11

André van der Laan & Martine Blom (WODC)

- 1.1 Vraagstelling — 13
- 1.2 Methode van onderzoek — 13
- 1.3 Criminaliteitsstatistieken. Van dader naar afdoening — 17
- 1.4 Aantal, aandeel en indices — 20
- 1.5 Leeswijzer — 21

2 Zelfgerapporteerde daders — 23

André van der Laan & Martine Blom (WODC)

Met medewerking van Ilona Verburg (CBS)

- 2.1 Eerdere landelijke zelfrapportage studies — 24
- 2.2 Minderjarigen — 28
 - 2.2.1 Totaal — 30
 - 2.2.2 Sekse — 32
 - 2.2.3 Herkomstgroepen — 34
 - 2.2.4 Leeftijd — 38
 - 2.2.5 Ontwikkelingen in de periode 1996–2010 — 40
- 2.3 Twaalfminners — 42
 - 2.3.1 Bruikbaarheid van de MZJ bij twaalfminners — 43
 - 2.3.2 Totaal — 43
 - 2.3.3 Sekse — 46
 - 2.3.4 Herkomstgroepen — 47
- 2.4 Tot slot — 49

3 Aangehouden verdachten — 51

Frits Huls (CBS)

- 3.1 Het HKS/SSB — 52
- 3.2 Aangehouden verdachten van een misdrijf — 53
- 3.3 Minderjarigen — 55
 - 3.3.1 Sekse — 55
 - 3.3.2 Herkomstgroepen — 56
 - 3.3.3 Type misdrijf — 58
- 3.4 Jongvolwassenen — 61
 - 3.4.1 Sekse — 61
 - 3.4.2 Herkomstgroepen — 62
 - 3.4.3 Type misdrijf — 64
- 3.5 Tot slot — 66

4 Verdachten naar pleegcarrière en strafrechtelijke daders — 69

André van der Laan, Martine Blom & Nikolaj Tollenaar (WODC)

- 4.1 First offenders, meerplegers en veelplegers — 71
- 4.2 Jeugdige strafrechtelijk daders — 72
 - 4.2.1 Minderjarigen — 73
 - 4.2.2 Jongvolwassenen — 75
- 4.3 Recidive onder strafrechtelijke daders — 77
- 4.4 Tot slot — 79

5 Afdoeningen tegen jeugdige verdachten — 81

André van der Laan, Martine Blom (WODC) & Frits Huls (CBS)

- 5.1 Halt-afdoening — 82
- 5.2 Afdoeningen door het OM — 84
 - 5.2.1 Minderjarigen — 84
 - 5.2.2 Jongvolwassenen — 85
- 5.3 Afdoeningen door de rechter — 86
 - 5.3.1 Minderjarigen — 86
 - 5.3.2 Jongvolwassenen — 88
- 5.4 Tot slot — 90

6 Slot — 91

André van der Laan & Martine Blom (WODC)

- 6.1 Kanttekeningen bij de gebruikte methoden — 91
- 6.2 Ontwikkelingen in zelfgerapporteerde daders, aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders — 93
 - 6.2.1 Twaalfminners — 93
 - 6.2.2 Minderjarigen — 94
 - 6.2.3 Jongvolwassenen — 96
- 6.3 Slot — 97

Summary — 99

Literatuur — 107

Bijlagen

- 1 Begeleidingscommissie — 109**
- 2 Databronnen — 111**
- 3 Tabellen — 113**

Samenvatting

Het terugdringen van de jeugdcriminaliteit is een belangrijk thema van het beleid van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Met het beleidsprogramma 'Aanpak Jeugdcriminaliteit' is de aanpak van jeugdcriminaliteit geïntensiveerd. Ook in de justitiebegroting voor 2011 wordt het terugdringen van jeugdcriminaliteit als een belangrijk speerpunt genoemd. Het ministerie van Veiligheid en Justitie wil zicht hebben op het aantal jeugdigen dat delicten pleegt, de aard van de criminaliteit gepleegd door deze jongeren en de ontwikkelingen daarin in de tijd. Met enige regelmaat verschijnen in Nederland studies die de ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit beschrijven. De directie Justitieel Jeugdbeleid (DJJ) van het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft het WODC gevraagd de ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit meer in samenhang en specifiek gericht op de jeugdige daders en verdachten te beschrijven en te interpreteren. De reden hiervoor is gelegen in de dadergerichte aanpak die door het ministerie is gekozen in de bestrijding van criminaliteit. In deze rapportage worden diverse ontwikkelingen in de aantallen jeugdige verdachten en daders in de leeftijd 12 tot en met 24 jaar, in samenhang gepresenteerd. We onderscheiden de ontwikkelingen in jeugddelinquentie onder minderjarigen (12- tot en met 17-jarigen) en onder jongvolwassenen (18 tot en met 24 jaar). Tevens gaan we in op delinquent gedrag van twaalfminners (10- en 11-jarigen). Het onderzoek is primair gericht op *ontwikkelingen* in indicatoren van het aantal jeugdige daders van delinquent gedrag en de afdoeningen. Meer specifiek onderzoeken we de ontwikkelingen op basis van zelfrapportage van delinquent gedrag (*zelfgerapporteerd daderschap*), door de politie aangehouden verdachten van een misdrijf (*aangehouden verdachten*) en daders van een misdrijf tegen wie het Openbaar Ministerie strafvervolgning zinvol achtte (*strafrechtelijke daders*). Dit gebeurt op basis van gegevens verzameld in de Monitor Jeugdcriminaliteit (MJC). De MJC 2010 is een samenwerking tussen het WODC en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Vraagstelling

Welke ontwikkelingen zijn er in de omvang, aard en afdoening van jeugdcriminaliteit in de periode 1996-2010?

Methode

In deze studie zijn de ontwikkelingen in het aantal jeugdige daders van delinquent gedrag onderzocht. Bij het vaststellen van het aantal daders van delinquent gedrag in een bepaald jaar in de jeugdige populatie stuit men op het probleem dat we de omvang van de *werkelijke* jeugdcriminaliteit en het aantal *werkelijke* jeugdige daders niet kennen. Het plegen van delicten vindt immers in het verborgene plaats en daders worden liever niet gesignaleerd.

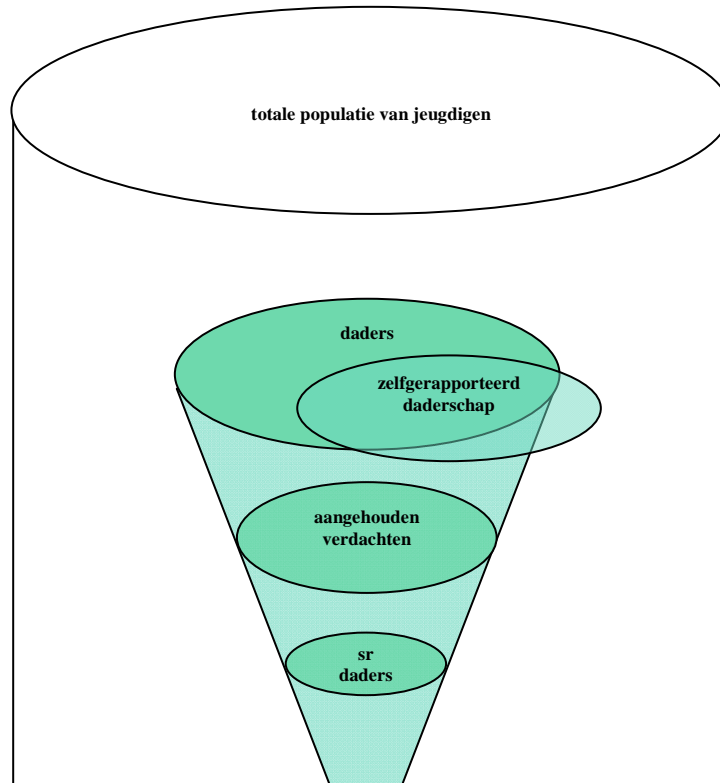
Diverse methoden bieden de mogelijkheid om de ontwikkelingen in het aantal daders van criminaliteit bij benadering te onderzoeken. Deze zijn in te delen in enerzijds zelfrapportage van delinquent gedrag en anderzijds politie- en justitiestatistieken. Met zelfrapportage krijgen we zicht op het aantal jongeren dat zegt zich in een bepaalde periode schuldig te hebben gemaakt aan het plegen van een delict, de zogenoemde *zelfgerapporteerde* daders. Met politiestatistieken krijgen we onder meer inzicht in het aantal *aangehouden verdachten* van een misdrijf. Justitie-

gegevens geven onder meer inzicht in het aantal *strafrechtelijke* daders van een misdrijf tegen wie het Openbaar Ministerie strafvervolging zinnig achtte en tegen wie een strafzaak is afgedaan. De databronnen bieden elk zicht op een deel van de jeugdige daderpopulatie waarbij we grofweg kunnen stellen dat er sprake is van een oplopende ernst van het delinquent gedrag van daders. Het aantal delinquenten neemt af naarmate we verder de strafrechtelijke keten in kijken en heeft de vorm van een trechter (figuur S1).

In deze studie worden de ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit onderzocht aan de hand van zelfgerapporteerd daderschap en op basis van politie- en justitiestatistieken. De gebruikte bronnen bieden zicht op verschillende, elkaar deels overlappende, groepen van daders van delinquent gedrag in de jeugdige bevolking. Ze hebben elk hun eigen mogelijkheden en beperkingen. Politie- en justitiestatistieken hebben betrekking op alle mogelijke delicten en betreffen de totale populatie van (aangehouden) verdachten of strafrechtelijke daders van misdrijven. Belangrijke beperkingen van politie- en justitiestatistieken zijn echter dat niet alle delicten en bijbehorende daders bij de politie bekend worden of worden opgehelderd. Deze statistieken zijn sterk afhankelijk van inspanningen van politie en justitie en gestelde prioriteiten ten aanzien van specifieke typen delicten of dadergroepen.

De zelfrapportagemethode is onafhankelijk van deze inspanningen, maar beperkt zich vooral tot de lichte en frequent voorkomende feiten. Daarnaast is bij zelfrapportage sprake van over- en onderrapportage van delinquent gedrag, kunnen niet alle delicten worden nagevraagd en kan slechts een beperkt aantal jongeren worden bevroegd. Door op basis van diverse statistieken meerdere metingen in de tijd te bekijken, krijgen we bij benadering een beeld van de veranderingen die zich voordoen in het aandeel daders van delinquent gedrag.

Figuur S1 Schematisch overzicht van populatie jeugdigen, daders, zelfgerapporteerde daders, aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders

Noot: Verhoudingen in de figuur zijn niet conform de werkelijkheid.

Resultaten

In deze samenvatting worden de belangrijkste bevindingen uit het onderzoek beknopt weergegeven. In het rapport wordt aan het begin van ieder hoofdstuk een meer uitgebreide en cijfermatige samenvatting gegeven van de belangrijkste bevindingen.

Twaalfminners (10- en 11-jarigen)

Formeel genomen zijn kinderen beneden de twaalf jaar niet strafbaar, ook al vertonen ze gedrag dat indien gepleegd door personen boven de twaalf jaar wel strafbaar is. We gebruiken echter voor het gemak en eenduidigheid toch de term "delinquent"gedrag. Landelijke systematische registraties ontbreken, waardoor we niets weten over ontwikkelingen in de tijd in het aantal kinderen dat met de politie in aanraking komt wegens het plegen van een delict. De resultaten zijn uitsluitend gebaseerd op zelfrapportage van delinquent gedrag onder een representatieve onderzoeksgroep van 10- en 11-jarigen. Er is een vergelijking gemaakt tussen zelfgerapporteerde daderschap in 2010 en 2005. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

- *Het percentage 10- en 11-jarigen dat zegt zich in het afgelopen jaar schuldig te hebben gemaakt aan een of meerdere delicten, is in 2010 gelijk aan 2005.*
- *Het percentage 10- en 11-jarigen dat zegt een vermogensdelict te hebben gepleegd is in 2010 met name onder meisjes lager dan in 2005.*

Er zijn geen aanwijzingen dat het aandeel kinderen dat regelovertredend gedrag vertoont in de tijd is veranderd. Het percentage twaalfminners dat zegt zich schuldig te hebben gemaakt aan het plegen van een delict is veel lager dan onder de oudere leeftijdsgroepen, maar met een op de zes toch nog aanzienlijk. Het is aannemelijk dat kinderen bij zelfrapportage relatief minder ernstige incidenten rapporteren dan oudere jongeren, dit zou dan met name de geweldsincidenten betreffen. Ook is het denkbaar dat delictgedrag bij het merendeel van de kinderen beperkt zal blijven tot een enkele keer. In ander onderzoek wordt gemeld dat frequent en ernstig delinquent gedrag onder kinderen zeldzaam is.

Minderjarigen (12- tot en met 17-jarigen)

De ontwikkelingen in het aandeel daders van delinquent gedrag onder de 12- tot en met 17-jarigen zijn onderzocht op basis van zelfrapportage, politie- en justitiegegevens. Met het aandeel daders bedoelen we het aantal daders ten opzichte van het totaal aantal personen in die leeftijdsgroep. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

- *In het meest recente jaar is een afname in het aandeel daders onder de 12- tot en met 17-jarigen ten opzichte van het voorgaande jaar, ongeacht het type databron.*

Het percentage zelfgerapporteerde daders van een of meerdere delicten is in 2010 lager dan in 2005. Het aandeel door de politie aangehouden verdachten van een misdrijf onder de minderjarigen is na een jarenlange stijging in de periode tot en met 2007 in 2008 voor het eerst lager dan in het voorgaande jaar. Dit geldt ook als we de kijken naar de verschillende verdachtengroepen zoals first offenders, meerplegers en recidivisten. Verder is het aandeel strafrechtelijke daders onder de 12- tot en met 17-jarigen na een periode van jaarlijkse stijging, in 2008 voor het eerst lager dan in het voorgaande jaar. Ook de twee-jarige recidive onder de strafrechtelijke daders laat in het meest recente jaar een (lichte) daling zien. De afname in het aandeel strafrechtelijke daders en recidive is mede een gevolg van een afname in het aandeel aangehouden verdachten onder minderjarigen. Daarnaast kan de invoering van een nieuw registratiesysteem door het Openbaar Ministerie ook hebben bijgedragen aan een afname in het aantal (ingeschreven zaken van) strafrechtelijke daders. Ondanks de afname in het meest recente jaar is het aandeel aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders per 1.000 jongeren nog niet terug op het niveau van 2003.

De gegevens lijken erop te wijzen dat er in de meest recente jaren voor het eerst sprake is van een afname in het werkelijk aandeel daders van een of meerdere delicten onder 12- tot en met 17- jarigen. Dit betreft (zelfgerapporteerde) daders van lichte en frequent voorkomende delicten, aangehouden verdachten van een misdrijf en strafrechtelijke daders van misdrijven waarbij het OM strafvervolgning zinvol achtte. De afname correspondeert met de daling in het aandeel burgers dat slachtoffer wordt van misdrijf, zoals dat blijkt uit slachtofferenquêtes. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het niet uitgesloten is dat de invoering van nieuwe registratiesystemen bij de politie (het BVH) en het OM (het GPS) hebben bijgedragen aan een afname in de registratie in de politie- en justitiestatistieken van het aantal aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders in het meest recente jaar.

- *De afname doet zich niet voor onder alle onderscheiden subgroepen (sekse en herkomst).*

Als we uitsplitsen naar subgroepen dan laten de bronnen niet onder alle groepen een afname zien. Onder jongens is alleen het aandeel aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders afgenomen, onder meisjes is alleen een daling in het aandeel aangehouden verdachten.

Er blijkt een daling in het aandeel verdachten onder alle onderscheiden herkomstgroepen (autochtone Nederlanders, Surinamers, Antillianen, Turken of Marokkanen). Op basis van zelfrapportage blijkt echter alleen een afname in zelfgerapporteerd daderschap onder autochtone jongeren.

- *Het aandeel daders van een vermogensdelict onder de minderjarigen neemt in het meest recente jaar in alle databronnen af. Geweldd misdrijven en vernieling nemen alleen licht af onder aangehouden verdachten en de strafrechtelijke daders.*

Het aandeel zelfgerapporteerde daders van een vermogensdelict is in 2010 lager dan in 2005, zowel onder jongens als onder meisjes. Ook onder de aangehouden verdachten en de strafrechtelijke daders is het aandeel verdachten van een vermogensmisdrijf in het meest recente jaar gedaald. Slachtofferenquêtes laten in de meest recente periode ook een daling in slachtofferschap van vermogensdelicten zien. *Omdat de daling zich in alle databronnen waarmee we criminaliteit meten voordoet, is het verdedigbaar om te stellen dat er sprake is van een werkelijke daling in het aantal daders van vermogensdelicten.*

Gewelddelicten en vernieling laten alleen onder de aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders in het meest recente jaar een afname zien. Uit zelfrapportage van daderschap blijkt geen daling van geweld. De afname in politie- en justitiecijfers corresponderen met bevindingen uit slachtofferenquêtes. Het aandeel slachtoffers van geweld of vandalisme laat in de periode 2003-2008 een lichte afname zien.

- *Na een jarenlange stijging, is in 2008 het aantal door het OM aangeboden taakstraffen aan minderjarigen voor het eerst afgenomen. Taakstraffen opgelegd door de rechter nemen nog steeds toe. De in 2005 ingezette daling in door de rechter opgelegde vrijheidsbenemingen zet door.*
- *Het is nog te vroeg om te zeggen of er sprake is van een dalende trend.*

We signaleren pas voor het eerst een afname in het aandeel zelfgerapporteerde daders, aangehouden verdachten of strafrechtelijke daders onder de 12- tot en met 17-jarigen. Het is goed mogelijk dat de daling in het meest recente jaar eenmalig is. We spreken pas van een trendbreuk als de recente daling in de komende jaren doorzet.

Jongvolwassenen (18- tot en met 24-jarigen)

Om het aantal verdachten en daders onder de jongvolwassenen vast te stellen zijn alleen politie- en justitiecijfers beschikbaar. Beide bronnen laten vergelijkbare ontwikkelingen zien. De belangrijkste bevindingen zijn:

- *Na een jarenlange stijging is het aandeel aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders onder de jongvolwassenen in het meest recente jaar voor het eerst afgenomen.*

In de periode 2003-2008 is het aandeel aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders tegen wie een strafzaak is afgedaan wegens een misdrijf, onder de jongvolwassenen eerst jaarlijks gestegen, vervolgens gestabiliseerd, gevolgd door

een daling in het meest recente jaar. We weten niet of er onder de jongvolwassenen sprake is van een daling in het aantal daders van werkelijke criminaliteit omdat we ons alleen kunnen baseren op door politie en justitie geregistreerde statistieken. Tijdreeksen over zelfgerapporteerde delicten onder deze leeftijdsgroep zijn er niet. Het is niet uitgesloten dat veranderingen in de registratiesystemen hebben bijgedragen aan de daling in het aantal aangehouden verdachten of strafrechtelijke daders. Ondanks deze daling is het aandeel aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders onder de jongvolwassenen nog niet terug op het niveau van 2003.

- *De recente daling doet zich voor onder mannen en vrouwen en onder de meeste herkomstgroepen met uitzondering van de Marokkanen.*
- *Het aandeel strafrechtelijke daders van vermogensmisdrijven neemt nog steeds af en het aandeel strafrechtelijke daders van geweldsmisdrijven onder de jongvolwassenen is in de laatste jaren min of meer stabiel.*
- *Het aandeel door het OM afgedane taakstraffen onder jongvolwassenen laat na een jarenlange stijging voor het eerst een afname zien. Het aandeel door de rechter opgelegde taakstraffen neemt nog steeds toe. De daling in het aandeel opgelegde vrijheidsstraffen onder jongvolwassenen zet ook in het meest recente jaar door.*

Conclusie

Met betrekking tot de ontwikkelingen in delinquent gedrag onder *twaalfminners* kunnen we concluderen dat er geen aanwijzingen zijn dat er zich in de tijd veranderingen hebben voorgedaan in het aandeel daders van regelovertredend gedrag.

De resultaten uit verschillende bronnen waarmee daderschap van delinquent gedrag onder *minderjarigen* (12- tot en met 17-jarigen) gemeten kan worden, lijken erop te wijzen dat na een jarenlange stijging er in de meest recente jaren sprake is van een eerste afname in het aandeel daders van lichtere en veelvoorkomende delicten. De afname geldt niet voor alle subgroepen en typen delicten. Ook onder de *jongvolwassenen* (18- tot en met 24-jarigen) is het aandeel aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders tegen wie een strafzaak is afgedaan in het meest recente jaar van de metingen afgenomen.

Verder kunnen de eerdere ingezette daling in zware sancties, zoals vrijheidsbenaming van jongeren, erop wijzen dat er minder daders van ernstige delicten met justitie in aanraking komen. Dit geldt zowel voor minderjarigen als jongvolwassenen. De uitzondering betreft het aantal taakstraffen dat door de rechter is opgelegd. Deze laten onder de strafrechtelijk minderjarigen ook in het laatste jaar nog een toename zien, onder de jongvolwassenen is het aantal werkstraffen per 1.000 leeftijdsgenoten in de laatste jaren stabiel.

De achtergronden van de meest recente daling in het aandeel zelfgerapporteerde daders, aangehouden verdachten of strafrechtelijke daders zijn, kunnen we op basis van dit onderzoek niet duiden. De bevindingen kunnen wijzen op een daling in het aantal daders van een werkelijk misdrijf. De invoering van nieuwe registratiesystemen bij de politie en het OM zullen ook nog een eigen bijdrage hebben geleverd in de daling van de in de politie- en justitiestatistieken geregistreerde aantallen aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders. Verder kunnen we nog niet spreken van een dalende trend omdat de afname in het aantal aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders onder jeugdigen pas in het laatste jaar zichtbaar is. Het is denkbaar dat er sprake is van een eenmalige dip.

1 Inleiding

André van der Laan & Martine Blom (WODC)

Het terugdringen van de jeugdcriminaliteit is een belangrijk thema van het beleid van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Met het beleidsprogramma 'Aanpak Jeugdcriminaliteit' (Ministerie van Justitie, 2008) is de aanpak van jeugdcriminaliteit geïntensiveerd. Ook in de justiebegroting voor 2011 wordt het terugdringen van jeugdcriminaliteit als een belangrijk speerpunt genoemd (Ministerie van Justitie, 2010). Het ministerie van Veiligheid en Justitie wil zicht hebben op het aantal jeugdigen dat delicten pleegt, de aard van de criminaliteit gepleegd door deze jongeren en de ontwikkelingen die zich daarin voordoen.

Met enige regelmaat verschijnen in Nederland studies die de ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit beschrijven. Zo rapporteert het WODC periodiek over ontwikkelingen in criminaliteit in het algemeen (Criminaliteit & Rechtshandhaving in samenwerking met het CBS); onder jeugdige veelplegers (de Monitor Veelplegers); of over recidive onder jeugdigen die met justitie in aanraking zijn gekomen (de Recidivemonitor). Ook andere onderzoeksinstituten publiceren (jaarlijks) over ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit, zoals het CBS (de landelijke jeugdmonitor) of het Korps Landelijke Politie Dienst (de landelijke criminaliteitskaart). De directie Justitieel Jeugdbeleid (DJJ) van het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft het WODC gevraagd de ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit meer in samenhang en specifiek gericht op de jeugdige daders en verdachten te beschrijven en te interpreteren. De reden hiervoor is gelegen in de dadergerichte aanpak die door het ministerie is gekozen in de bestrijding van criminaliteit.

In deze rapportage worden diverse ontwikkelingen in jeugdige verdachten en daders in de leeftijd 10 tot en met 24 jaar, in samenhang beschreven. We richten ons primair op *ontwikkelingen* in het aantal jeugdige verdachten en daders van jeugdcriminaliteit en de delicten die ze plegen en de afdoeningen die tegen hen zijn opgelegd. Dit gebeurt op basis van gegevens verzameld in de Monitor Jeugdcriminaliteit (MJC). De MJC 2010 is een samenwerking tussen het WODC en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Ontwikkelingen in het aantal verdachten en daders van jeugdcriminaliteit kunnen op basis van verschillende bronnen worden beschreven. Veelgebruikt zijn gegevens van politie en/of justitie, zogenoemde *geregistreeerde* criminaliteitscijfers. De hiervoor genoemde rapportages zijn voornamelijk gebaseerd op geregistreeerde criminaliteitscijfers. Daarin kan een onderscheid worden gemaakt in de geregistreeerde criminaliteit op basis van aangiften door slachtoffers, of op basis van verdachten- en/of daderregistraties. Aangiftegegevens van slachtoffers bieden vooral zicht op het aantal ondervonden delicten, maar niet op de daders van een delict en geven helemaal geen inzicht in de leeftijd van degenen die delicten hebben gepleegd of hun achtergrondkenmerken.

Bij geregistreeerde criminaliteitscijfers gaat het ook over het aantal verdachten of strafrechtelijke daders van een strafbaar feit en over afdoeningen die ze krijgen opgelegd. Politiegegevens bieden de mogelijkheid tijdreeksen te onderzoeken van het aantal *aangehouden verdachten* van een strafbaar feit. Justitiegegevens hebben onder meer betrekking op strafzaken waarbij het Openbaar Ministerie (OM) vervolging zinvol achtte. Justitiegegevens bieden onder meer inzicht in het aantal *strafrechtelijke daders* van een misdrijf waarbij het OM vervolging zinvol achtte. Ook geven ze inzicht in de afdoeningen die door het OM of de rechter aan jeugdigen zijn

opgelegd. Daarnaast kan met justitiegegevens ook het aantal strafrechtelijke daders dat opnieuw in aanraking komt met justitie (de recidive) worden onderzocht.

De door politie of justitie geleverde cijfers gaan echter over een beperkt deel van de daderpopulatie en de gepleegde delicten. Een aanzienlijk deel van de daders en de door hen gepleegde delicten komt niet in de politie- of justitiestatistieken voor. De redenen daarvoor zijn divers. Slechts van een deel van de door slachtoffers ondervonden delicten wordt aangifte gedaan. Naar schatting wordt ongeveer een derde van de door burgers ondervonden delicten gemeld bij de politie (vermogen meer dan vernieling en geweld). Ongeveer een kwart van de gemelde delicten wordt omgezet in een aangifte. Deze percentages zijn in de afgelopen jaren nauwelijks veranderd (Huys & Smit, 2010). Ondervonden delicten waarvan geen aangifte wordt gedaan komen niet voor in de registraties en stimuleren ook niet tot de opsporing van een verdachte. Ook van slachtofferloze delicten, zoals drugsdelicten, blijft een aanzienlijk deel van de daders onbekend, al is het maar omdat volledige opsporing onmogelijk is. Daderschap van ernstige feiten, zoals moord, doodslag of ernstige mishandeling, lijkt beter te worden geregistreerd dan daderschap van lichtere en veelvoorkomende delicten.

Het aantal verdachten of daders van criminaliteit dat in de politie- of justitiestatistieken voorkomt, is dus slechts een deel van de totale daderpopulatie. Ook het aantal geregistreerde delicten is slechts een deel van het werkelijk aantal gepleegde feiten. Het werkelijk aantal daders en het werkelijke aantal door hen gepleegde delicten is hoger. Hoeveel hoger weten we niet precies vanwege het 'dark number', dat wil zeggen dat deel dat niet bekend is bij de politie.

Om zicht te krijgen op het aantal jeugdigen dat delicten pleegt en de aard van de door hen gepleegde delicten is het relevant ook andere bronnen te raadplegen die niet afhankelijk zijn van politie of justitie inzet. Een voorbeeld van een dergelijke bron is *zelfgerapporteerde* jeugdcriminaliteit. Zelfrapportage gaat vooral over lichtere en veelvoorkomende vormen van criminaliteit. Het biedt inzicht in het aantal jongeren dat zegt zich in een bepaalde periode aan een of meerdere delicten schuldig te hebben gemaakt, de prevalentie. De methode van *zelfrapportage van daderschap* is niet afhankelijk van de inzet van politie in de opsporing van delinquent gedrag. Een ander voordeel is dat ook de voor politie onbekende daders en delicten in beeld kunnen worden gebracht. Een belangrijke beperking is dat sprake is van onder- of overrapportage van daderschap, bijvoorbeeld omdat daderschap wordt verzwegen of overdreven. Om beter zicht te krijgen op ontwikkelingen in het aantal verdachten en daders van jeugdcriminaliteit biedt zelfrapportage een belangrijke aanvulling op politie- en justitiegegevens.

In deze rapportage wordt zowel gebruik gemaakt van zelfrapportagegegevens als van politie- en justitiecijfers. Het doel is niet het 'dark number' te belichten, maar het doel is op basis van meerdere beschikbare bronnen ontwikkelingen in het aantal jeugdige daders van delicten onder verschillende groepen jeugdigen in samenhang te beschrijven. De term 'jeugd' heeft in deze studie betrekking op jongeren in de leeftijd 10 tot en met 24 jaar. Naast ontwikkelingen in daderschap onder de strafrechtelijke minderjarigen (12 tot en met 17 jaar) en onder de jongvolwassenen (18 tot en met 24 jaar), is er aandacht voor ontwikkelingen in (zelfgerapporteerde) jeugdcriminaliteit onder kinderen beneden de twaalf jaar, de zogenoemde twaalfminners. Vroegtijdig ingrijpen bij jongeren die het criminele pad op dreigen te gaan, is een belangrijk aandachtspunt (Ministeries van Justitie en van Jeugd & Gezin, 2008). Delinquent gedrag onder twaalfminners is niet strafbaar. Er is dan ook geen systematische landelijke registratie door de politie van het regelovertreedende ge-

drag van jongeren in deze leeftijdsgroep. Daarom maken we bij deze leeftijdsgroep gebruik van de zelfrapportagemethode.

1.1 Vraagstelling

In deze rapportage staat de volgende vraag centraal:

Welke ontwikkelingen zijn er in de omvang, aard en afdoening van jeugdcriminaliteit in de periode 1996-2010?

Het onderzoek heeft betrekking op daders en verdachten van jeugdcriminaliteit, hun achtergrondkenmerken en de delicten die ze plegen.

De centrale vraag is uitgesplitst in de volgende onderzoeksvragen:

- 1 Welke ontwikkelingen zijn er in zelfgerapporteerd ouderschap van jeugdcriminaliteit in de periode 1996-2010?
- 2 Welke ontwikkelingen zijn er in het aantal jeugdige verdachten van een misdrijf in de periode 1999-2008?
- 3 Welke ontwikkelingen zijn er in het aantal jeugdige veelplegers in de periode 2003-2008?
- 4 Welke ontwikkelingen zijn er in het aantal jeugdige strafrechtelijke daders in de periode 1997-2008?
- 5 Welke ontwikkelingen zijn er in het aantal afdoeningen opgelegd door het OM of de ZM in de periode 1997-2008?
- 6 Welke ontwikkelingen zijn er in de recidive onder jeugdigen in de periode 1997-2007?

Voor alle vragen geldt dat we voor zover mogelijk ook kijken naar verschillen in ontwikkelingen naar sekse, leeftijd en herkomstgroep.

In de beschrijving van de resultaten onderscheiden we de strafrechtelijk minderjarigen (12- tot en met 17-jarigen) van de jongvolwassenen (de 18- tot en met 24-jarigen). Op verzoek van de directie Justitieel Jeugdbeleid (DJJ) van het ministerie van Veiligheid en Justitie is in deze rapportage aandacht voor delinquent gedrag onder 10- en 11-jarigen. Verder onderscheiden we de ontwikkelingen onder jongeren uit verschillende herkomstgroepen.

De perioden waarop de tijdreeksen betrekking hebben, verschillen. Dit komt omdat de bronnen waaruit de informatie over ouderschap en verdachten wordt verkregen niet voor alle jaren gegevens beschikbaar hebben. Politie- en justitiegegevens over respectievelijk aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders zijn bijvoorbeeld niet beschikbaar voor de meest recente jaren vanwege registratieachterstanden in de systemen. Deze gegevens zijn echter wel jaarlijks beschikbaar, terwijl zelfrapportage gegevens slechts betrekking hebben op vijf metingen tussen 1996 en 2010. We geven in de rapportage de tijdreeksen weer voor die perioden waarover ze beschikbaar zijn en concentreren ons specifiek op de laatste vijf jaren waarover gegevens beschikbaar zijn. De keuze voor de periode van vijf jaar is willekeurig en niet ingegeven door de start van een of ander (beleids)programma.

1.2 Methode van onderzoek

Zoals gezegd gebruiken we meerdere bronnen om de ontwikkelingen in het aantal verdachten en daders van jeugdcriminaliteit te beschrijven. In deze paragraaf

komen de gebruikte databronnen kort aan de orde. Een meer uitgebreide beschrijving is te vinden in bijlage 2. Eerst lichten we de indicatoren toe die zijn gebruikt om ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit te meten.

Indicatoren

In deze rapportage gebruiken we de volgende indicatoren om de ontwikkelingen in het aantal verdachten en daders van jeugdcriminaliteit te meten:

- **Zelfgerapporteerd daderschap:** Zelfrapportage van delinquentie heeft betrekking op 27 delicten verspreid over de categorieën vernieling en openbare orde delicten, vermogensdelicten, geweldsdelicten, wapenbezit en drugsdelicten. We beschrijven de prevalentie van deze delicten in de afgelopen 12 maanden. De prevalentie is het percentage jongeren dat zegt zich in de voorafgaande 12 maanden minstens één keer schuldig te hebben gemaakt aan het betreffende delict. We bestuderen dus kenmerken van daders en niet de kenmerken van delicten (incidentie).
- **Aangehouden verdachten:** Personen tegen wie een redelijk vermoeden bestaat dat ze een misdrijf hebben gepleegd en tegen wie een proces-verbaal (pv) is opgemaakt. Jongeren die een Halt-verwijzing hebben gekregen, blijven in deze telling buiten beschouwing. Ook blijven jongeren buiten beschouwing die wegens een overtreding met de politie in aanraking zijn gekomen, omdat overtredingen niet afdoende geregistreerd zijn in de verschillende registratiesystemen.
- **Strafrechtelijke daders:** Personen die door het OM een transactie aangeboden hebben kregen en accepteerden, of personen tegen wie door de rechter een straf of maatregel is opgelegd of bij wie de strafzaak eindigde in een beleidssepot.
- **Delicten:** De politie- en justitiegegevens hebben betrekking op misdrijven. Overtredingen zoals zwartrijden in het openbaar vervoer, openbare dronkenschap of overtredingen van de Algemene Politie Verordening (APV) blijven buiten beschouwing. De belangrijkste reden is dat in de databronnen van justitie en het CBS overtredingen niet goed beschikbaar zijn. We onderscheiden geweldsdelicten, vermogensdelicten, delicten in de categorie openbare orde en vernieling, drugs- en verkeersmisdrijven en overige misdrijven. In bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de specifieke delicten (feiten) per categorie. De vraagstelling van delicten die in de MZJ worden nagevraagd correspondeert met de omschrijving van misdrijven, overtredingen zijn ook daar buiten beschouwing gelaten. De delicten zijn geteld op persoonsniveau.
- **Afdoeningen:** hebben betrekking op de afhandelingen van een strafzaak van jeugdigen wegens verdenking van een misdrijf op het niveau van de politie, het Openbaar Ministerie of de rechter. Het is een verzamelcategorie van de sancties die kunnen worden aangeboden of opgelegd aan jeugdige verdachten en strafrechtelijke daders en voor overige afhandelingen van een strafzaak waarbij wordt afgezien van vervolging door het OM. We onderscheiden jongeren die een Halt-afdoening kregen; transacties door het OM (werk- of leerprojecten of financiële transacties); beleidssepots door het OM; afdoeningen door de rechter (werk- of leerstraffen, boetes, of (on)voorwaardelijke vrijheidsstraffen). Als er in vonnissen sprake was van een combinatie aan hoofdstraffen dan is iedere hoofdstraf geteld.
- **Recidive:** het gaat hierbij om een nieuw justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf (exclusief zaken die eindigen in een vrijspraak, technisch sepot of technische beslissing). We beschrijven de prevalentie van de recidive onder jeugdigen tot twee jaar na het opleggen van een sanctie. Zie verder Wartna et al. (2011).

Databronnen

Hier volgt een korte uitleg van de gebruikte bronnen. In bijlage 2 zijn de verschillende methoden nader beschreven.

Zelfrapportage van daderschap

Zelfrapportage van delinquent gedrag is afkomstig uit de Monitor Zelfgerapporteerde Jeugdcriminaliteit (MZJ). Dit is een survey die met een interval van 2-5 jaar door het WODC sinds eind jaren tachtig wordt uitgevoerd. In de tussenliggende periode is er een aantal wijzigingen geweest in de methode. De meest recente wijziging dateert uit 2005. Toen is besloten tot een herontwikkeling van de steekproefmethode en vragenlijst. De methode die is gebruikt voor de MZJ 2010 is soortgelijk aan die van 2005 (Van der Laan & Blom, 2006a). De MZJ is een survey onderzoek waarvoor een representatieve steekproef van jongeren in de leeftijd 10 tot en met 17 jaar wordt getrokken uit de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). De deelname van de jongeren aan de survey is vrijwillig en bij jongeren beneden de zestien jaar wordt ook toestemming aan de ouders gevraagd voor deelname van hun zoon of dochter. De jongeren worden in een één op één situatie door een interviewer met behulp van een computer geïnterviewd. Ze krijgen vragen voorgelegd over diverse terreinen van hun functioneren, waaronder delictvragen. De delictvragen lopen uiteen van vernielingen en openbare orde, vermogensdelicten, geweld, drugscriminaliteit of wapenbezit. Aan de jongeren wordt onder meer gevraagd of ze zich in de afgelopen 12 maanden schuldig hebben gemaakt aan één of meerdere van deze delicten (prevalentie).

De gegevens over zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit hebben betrekking op metingen tussen 1996 en 2010. Vanwege veranderingen in de vraagstelling van de delicten worden de eerdere metingen niet gebruikt. In de periode 1996-2010 is de MZJ vijf keer uitgevoerd te weten in 1996, 1998, 2001, 2005 en 2010. Vanwege een verandering in de methode onderscheiden we een korte en een lange termijn ontwikkeling. De korte termijn ontwikkeling heeft betrekking op de totale populatie jongeren in de leeftijd 10 tot en met 17 jaar en gaat over de metingen in 2005 en 2010. De lange termijn ontwikkeling heeft betrekking op autochtone jongeren in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar en heeft betrekking op alle vijf de metingen.

Politiegegevens over aangehouden verdachten en veelplegers

Gegevens over het aantal door de politie aangehouden verdachten zijn afkomstig uit het Herkenningsdienstsysteem (HKS) van het Korps landelijke politiediensten. We maken gebruik van die gegevens van verdachten die door het CBS aan het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) zijn gekoppeld. Het SSB bevat personen die tot de Nederlandse bevolking behoren en ook als zodanig geregistreerd staan. Illegalen en personen die als toerist in Nederland verblijven komen er niet in voor. Ongeveer 90% van de in het HKS geregistreerde verdachten van twaalf jaar en ouder kan worden gekoppeld aan het SSB.

De gegevens over het aantal aangehouden verdachten hebben betrekking op de periode 1999 tot en met 2008. SSB/HKS gegevens zijn beschikbaar sinds 1999. Informatie over meer recente jaren zijn minder betrouwbaar vanwege registratieachterstanden en problemen met de invoering van een nieuw registratiesysteem bij de politie.

Cijfers over veelplegers zijn afkomstig uit de veelplegersmonitor van het WODC waarin gegevens uit verschillende databronnen worden gekoppeld. Het gaat om gegevens uit het HKS, OBJD, Tulp-JJI en het CVS (Tollenaar & Van der Laan, 2010). In de veelplegersmonitor zijn gegevens aanwezig met betrekking tot de periode 2003-2008.

Strafrechtelijke daders

Gegevens over jeugdigen tegen wie een strafzaak is afgedaan door het OM of de rechter, de strafrechtelijke daders, komen uit een gepseudonimiseerde versie van het Justitieel Documentatiesysteem, de Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD). Ook de recidivegegevens zijn afkomstig uit de OBJD en bewerkt volgens het protocol van de Recidivemonitor (Wartna et al., 2011).

Afdoeningen

Gegevens over het aantal jeugdigen dat een Halt-afdoening heeft gekregen komen uit AuraH, het registratiesysteem van Halt Nederland en zijn door het CBS gekoppeld aan het SSB. De gegevens over AuraH/SSB hebben betrekking op de jaren 2005 tot en met 2008.

De gegevens over de afdoeningen opgelegd aan jeugdigen door het OM of de rechter zijn ook afkomstig uit de OBJD. Deze gegevens hebben betrekking op de periode 1997 tot en met 2008.

Bevolkingsaantallen

Bevolkingsaantallen zijn afkomstig uit de Bevolkingsstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Gebruikt is de stand van de bevolking op 1 januari van het betreffende jaar, tenzij anders vermeld staat. Bevolkingsaantallen in hoofdstuk 3 met betrekking tot door de politie aangehouden verdachten zijn afkomstig uit het SSB.

Beperkingen van de databronnen

Zoals in de inleiding al aangegeven hebben de verschillende bronnen om het aantal daders van jeugdcriminaliteit vast te stellen beperkingen. De belangrijkste tekortkomingen van zelfrapportage studies zijn (Coleman & Moynihan, 2002; Van Kerckvoorde, 1995):

- Het betreft een steekproef en niet de totale populatie van jongeren. Hierdoor is er altijd een onzekerheidsmarge in het percentage jongeren dat aangeeft een delict te hebben gepleegd. We rapporteren daarom ook 95% betrouwbaarheidsintervallen. Dit betekent dat wanneer de steekproef opnieuw zou worden getrokken in 95 van de 100 gevallen het percentage jongeren dat een delict heeft gepleegd hier tussen in ligt.
- Jongeren rapporteren niet altijd de gepleegde delicten, hetzij vanwege geheugen-effecten (vergeten, in een verkeerde tijdsperiode plaatsen), hetzij omdat ze deze moedwillig verzwijgen. Onderrapportage komt vermoedelijk bij bepaalde herkomstgroepen, zoals Marokkaanse jongeren, vaker voor (Junger, 1989; Stevens et al., 2003).
- Anderzijds is er de neiging tot overrapportage, bijvoorbeeld om stoer over te komen.
- Zelfrapportage omvat niet alle mogelijke delicten. Door een beperkte afnameduur van de vragenlijst is het aantal typen delicten waarnaar gevraagd kan worden veel lager dan het aantal typen delicten dat gepleegd kan zijn. Daarnaast leent zelfrapportage zich niet voor zeer ernstige feiten als verkrachting of moord. Zelfrapportage gaat veelal over lichtere en veel voorkomende delicten.

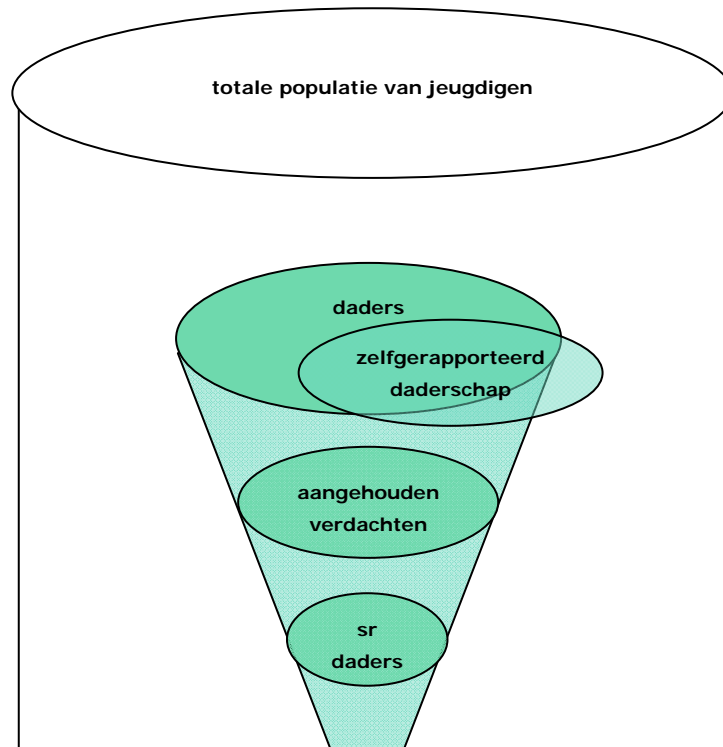
Ook politie- en justitiecijfers hebben hun beperkingen (Coleman & Moynihan, 2002; Elffers, 2003; Elffers & Bruinsma, 2005; Van Kerckvoorde, 1995; Wittebrood & Nieuwbeerta, 2006). Kort gezegd komen de beperkingen van door politie en justitie geregistreerde cijfers op het volgende neer:

- Niet alle delicten worden bij de politie bekend (delicten die niet worden gemeld door slachtoffers of zogenoemde 'slachtofferloze delicten') waardoor er ook geen verdachte is.
- Bij een aanzienlijk deel van de bij de politie gemelde delicten kan geen verdachte gevonden worden. Het gemiddelde ophelderingspercentage voor alle delicttypen samen is 23% in 2007 (Eggen, 2009). Het ophelderingspercentage is niet voor alle typen delicten gelijk. Ernstige geweldsfeiten hebben een grotere kans opgehelderd te worden dan lichtere feiten.
- De registratie is afhankelijk van inspanningen en prioriteiten van de politie en daarmee ook van beleidsaandacht voor specifieke thema's (bijvoorbeeld criminaliteit onder jeugdigen, recidivisten of geweld). Deze aandacht kan in specifieke perioden sterker zijn dan in andere. Een stijging in het aantal verdachten of strafrechtelijke daders hoeft dan ook niet (alleen) te duiden op een werkelijke stijging in de jeugdcriminaliteit, maar kan (deels) ook het resultaat zijn van toenomen selectieve aandacht van beleid en/of politieinzet (zie Van der Laan & Blom, 2011).

1.3 Criminaliteitsstatistieken. Van dader naar afdoening

De verschillende statistieken bieden slechts zicht op een deel van de daders van een delict. In figuur 1 wordt een overzicht gegeven van de populatie jeugdigen, jeugdige daders, zelfgerapporteerde daders, aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders van een misdrijf. Dit zijn de groepen waarop de gegevens in deze rapportage betrekking hebben. Naarmate we verder in de strafrechtelijke keten komen, neemt het aantal jeugdigen af. Deze afname heeft de vorm van een trechter. Slechts een deel van de populatie jeugdigen pleegt een delict. Hoe groot het aantal daders in een jeugdige populatie is, weten we slechts bij benadering. Zelfrapportage van daderschap biedt inzicht in dat deel van de jongeren dat zegt zich in een bepaald jaar schuldig te hebben gemaakt aan vooral minder ernstige en veelvoorkomende delicten. Zoals hiervoor aangegeven heeft zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit echter betrekking op een deel van de gepleegde feiten, omdat niet naar alle mogelijke typen delicten gevraagd kan worden. Zo is de methode bijvoorbeeld niet geschikt om ernstige vormen van gewelds- of vermogenscriminaliteit in kaart te brengen. Daarnaast is bij zelfrapportage sprake van onder- of overrapportage van delinquent gedrag. Slechts een deel van de daders van een delict wordt ook door de politie aangehouden als verdachte. En weer van een deel daarvan acht het OM strafvervolgning zinvol en volgt een sanctie. Deze groep noemen we de strafrechtelijke daders.

Figuur 1 Schematisch overzicht van populatie jeugdigen, daders, zelfgerapporteerde daders, aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders

Noot: Verhoudingen in de figuur zijn niet conform de werkelijkheid.

Niet alle daders van een misdrijf worden bekend bij de politie als verdachte of krijgen uiteindelijk als strafrechtelijke daders een afdoening opgelegd. Slechts een deel van de daders komt uiteindelijk in de statistieken terecht zoals die in deze rapportage worden gepresenteerd. In figuur 2 wordt een stroomschema gegeven van het aantal jeugdigen in de verschillende bronsystemen en de wijze waarop een selectie plaatsvindt. Slechts een deel van de daders van een delict wordt gepakt en door de politie gehoord als verdachte van een misdrijf. In een bepaald jaar kan iemand als verdachte van het plegen van diverse misdrijven meerdere keren door de politie zijn gehoord. De poliestatistiek van het CBS telt het aantal verdachten dat in een jaar wordt gehoord. In 2008 werden bijvoorbeeld 69.000 minderjarige verdachten door de politie gehoord. Deze statistiek biedt echter niet de mogelijkheid om uit te splitsen naar achtergrondkenmerken van de verdachten, zoals sekse, leeftijd of herkomst. Zo is bijvoorbeeld de groep jongvolwassenen niet te onderscheiden. Het HKS van het KLPD biedt deze mogelijkheden wel, maar telt het unieke aantal aangehouden verdachten in een jaar. In 2008 zijn er ruim 31.300 unieke verdachten aangehouden wegens een misdrijf. Verdachten tegen wie in een jaar meerdere processen-verbaal worden opgemaakt, de zogenoemde recidivisten, worden in dat jaar 1 keer geteld. Dit verklaart deels het verschil tussen het aantal gehoorde verdachten volgens de poliestatistiek en het aantal aangehouden verdachten volgens het HKS in een bepaald jaar. Een ander verschil betreft jongeren met een Halt-afdoening. Verdachten die een Halt-waardig delict hebben gepleegd komen in aanmerking voor een Halt-afdoening. Deze verdachten worden in de Poliestatistiek meegeteld, maar kunnen daarin niet worden onderscheiden van andere jongeren.

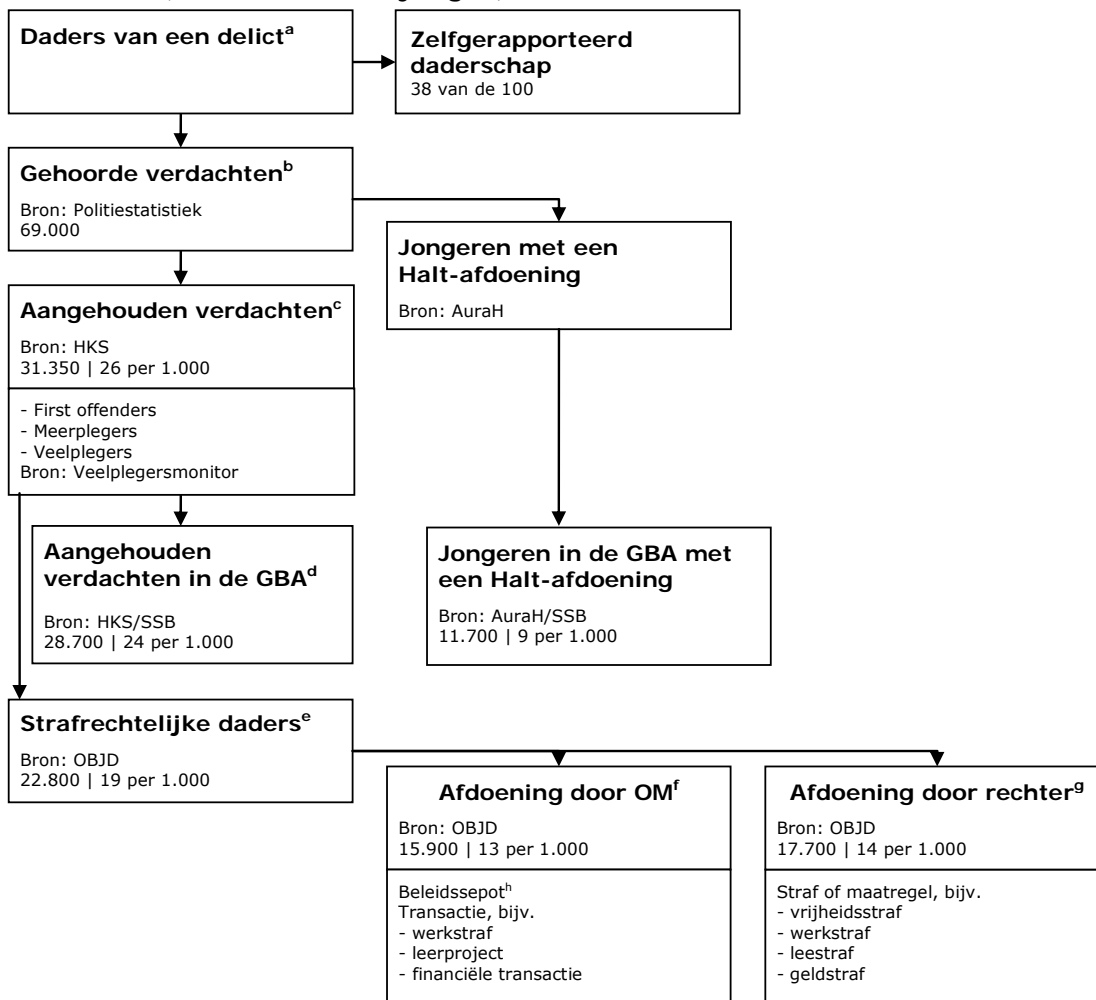
Jongeren die een Halt-afdoening krijgen worden in het HKS ook niet goed geteld en zijn daar dan ook uit verwijderd.

In deze rapportage gebruiken we een selectie van de aangehouden verdachten uit de HKS, namelijk die aangehouden verdachten in het HKS die ook aan het SSB gekoppeld kunnen worden. We rapporteren alleen over die verdachten die legaal in Nederland woonachtig zijn. Jaarlijks blijkt ongeveer 90% van het totaal aantal aangehouden verdachten gekoppeld te kunnen worden aan het SSB. Dit percentage is bij jeugdigen lager (in 2008 is bij de 12- tot en met 17-jarigen 2% niet gekoppeld, bij de 18- tot en met 24-jarigen is dit 8%) omdat er weinig aangehouden jeugdige verdachten zijn in het HKS die niet legaal in Nederland wonen. In 2008 bleken ongeveer 28.700 minderjarigen die in Nederland woonachtig zijn, aangehouden als verdachte van een misdrijf. Bij het merendeel van de zaken van aangehouden verdachten wordt overgegaan tot strafvervolging door het Openbaar Ministerie. In 2008 telden we 22.800 strafrechtelijke daders tegen wie in dat jaar een strafzaak is afgedaan. Het verschil tussen het aantal aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders komt onder meer omdat daders waarbij de strafzaak eindigde in een technisch sepot, een technische uitspraak of een vrijspraak hier niet worden meegeteld. Daarnaast zijn er processen-verbaal die door de politie niet worden doorgestuurd naar het OM en kunnen er vertragingen in de afhandeling van zaken optreden.¹

Tot slot zijn er de afdoeningen door het OM of de rechter. In deze rapportage tellen we het aantal afdoeningen (per 1.000). In 2008 zijn tegen de 22.800 strafrechtelijke daders 15.900 zaken door het OM afgedaan en 17.700 strafzaken door de rechter (exclusief vrijspraak).

¹ Er is ook nog een categorie verdachten die ten onrechte zijn aangehouden. Bij een deel van de verdachten besluit de officier van justitie een strafzaak te seponeren, bijvoorbeeld omdat er onvoldoende bewijs is van een misdrijf (een technisch sepot). Bij een ander deel eindigt een zaak in een vrijspraak. In de vorige MJC rapportage werd duidelijk dat het aantal processen-verbaal waarop een technisch sepot of vrijspraak volgde in de loop van de jaren is toegenomen (Van der Laan et al., 2010). Omdat het nu nog niet mogelijk is om deze strafzaken in de HKS/SSB registratie te onderscheiden, gaan we in deze rapportage niet nader in op deze groep ten onrechte vervolgte verdachten.

Figuur 2 Stroomschema van daders van een delict naar afdoening (voor 12- t/m 17-jarigen)

- ^a We richten ons hier op misdrijven en niet op overtredingen. Overtredingen ontbreken omdat daarvan geen betrouwbare statistieken beschikbaar zijn.
- ^b In de Politiestatistiek wordt het aantal gehoorde verdachten in een jaar geteld.
- ^c In het HKS wordt het aantal unieke verdachten in een jaar geteld.
- ^d Het gaat om het aantal in de GBA geregistreerde verdachten van een misdrijf.
- ^e Het gaat om personen tegen wie door het OM of de rechter een strafzaak is afgedaan. Personen tegen wie in een jaar meerdere strafzaken worden afgedaan worden, evenals in het HKS, slechts een keer geteld.
- ^f Hier tellen we het aantal afdoeningen door het OM en niet het aantal unieke personen. Technische sepots van strafzaken worden niet meegenomen.
- ^g In deze rapportage worden vrijspraken niet meegeteld.

1.4 Aantal, aandeel en indices

Er worden in deze rapportage verschillende typen getallen gepresenteerd: absolute aantallen, relatieve aantallen en indices. Absolute aantallen hebben betrekking op bijvoorbeeld het aantal verdachten van een misdrijf. De omvang van de Nederlandse bevolking kan per subgroep en over de jaren heen fluctueren. Om subgroepen beter met elkaar te kunnen vergelijken en ontwikkelingen te bestuderen, worden relatieve aantallen gepresenteerd. Bij zelfrapportage betreft het aantallen per 100 jongeren uit dezelfde subgroep (%). Bij politie- en justitiecijfers worden aantallen

per 1.000 jongeren (uit dezelfde subgroep) in Nederland gegeven. Deze gegevens bieden bijvoorbeeld inzicht in het *aandeel* verdachten *onder* jongeren in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar.

Ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit worden ook beschreven in termen van *indices*. Dit zijn procentuele toe- of afnamen in bijvoorbeeld het aandeel verdachten ten opzichte van een bepaald basisjaar. Dat basisjaar heeft altijd de waarde 100. Het basisjaar is 2003 (tenzij anders aangegeven).

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op (ontwikkelingen in) door jongeren zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit. Het gaat daarbij om de twaalfminners (10- en 11-jarigen) en de minderjarigen (12- tot en met 17-jarigen). De daaropvolgende hoofdstukken hebben betrekking op de minderjarigen en de jongvolwassenen (18- tot en met 24-jarigen). In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op (ontwikkelingen in) door de politie aangehouden verdachten. In hoofdstuk 4 beschrijven we de ontwikkelingen in het aantal jongeren dat eerdere contacten met de politie heeft gehad, de zogenoemde meer- of veelplegers en beschrijven de ontwikkelingen in het aantal strafrechtelijke daders. Verder worden in hoofdstuk 5 de ontwikkelingen in afdoeningen beschreven. Daarna nemen we bevindingen samen in een slotbeschouwing.

In de volgende hoofdstukken worden de resultaten zo veel als mogelijk gepresenteerd in figuren. In bijlage 3 worden de bijbehorende cijfers in tabellen gegeven.

2 Zelfgerapporteerde daders

*André van der Laan & Martine Blom (WODC)
Met medewerking van Ilona Verburg (CBS)*

Belangrijkste bevindingen

Minderjarigen (12- tot en met 17-jarigen)

- In 2010 zegt ruim een derde van de 12- tot en met 17-jarigen (38%) dat ze zich in de voorafgaande 12 maanden schuldig hebben gemaakt aan een of meerdere van de 27 gevraagde delicten.
- De prevalentie van zelfgerapporteerde geweldsdelicten is in 2010 met 23% het hoogst, gevolgd door vermogensdelicten (21%) en vernielingen en openbare orde delicten (18%). Het meest gerapporteerd worden iemand slaan zonder verwonding (17%), diefstal op school of werk (11%) en het bekladden van muren, trams of bussen (13%).
- Meer jongens dan meisjes plegen delicten. In 2010 is de prevalentie onder jongens 1,5 keer zo hoog als onder meisjes.
- Uitgesplitst naar verschillende herkomstgroepen zijn de prevalenties van zelfgerapporteerde delinquentie het laagst onder Marokkaanse 12- tot en met 17-jarigen (26%) en het hoogst onder Antilliaanse jongeren (49%).
- De prevalentie van zelfgerapporteerde delinquentie neemt toe met de leeftijd: van 17% onder de 10- en 11-jarigen naar 43% onder de 16- en 17-jarigen.

In vergelijking met 2005:

- Is in 2010 het percentage 12- tot en met 17-jarigen dat zegt zich in de voorafgaande 12 maanden schuldig te hebben gemaakt aan een of meerdere delicten, significant lager (-3%-punt). Met name de prevalentie van vermogensdelicten is lager dan in 2005 (-5%-punt);
- Is in 2010 zowel onder jongens als onder meisjes het percentage jongeren dat zegt een of meerdere delicten te hebben gepleegd niet significant veranderd. Wel is het percentage jongens dat aangeeft zich schuldig te hebben gemaakt aan een of meerdere vermogensdelicten lager. Onder de meisjes is de prevalentie van gewelds- en vermogensdelicten lager;
- Zijn in 2010 bij de autochtone jongeren lagere prevalenties voor de categorieën gewelds- en vermogensdelicten. Bij de allochtone 12- tot en met 17-jarigen zijn geen verschillen in de prevalenties van zelfgerapporteerde delinquentie. Vanwege de kleine aantallen jongeren in de minderheidsgroepen in 2005 heeft de vergelijking alleen betrekking op het gemiddelde van allochtone jongeren. Binnen de herkomstgroepen kunnen veranderingen zijn opgetreden, maar dat weten we niet.
- Is in 2010 de totale prevalentie van zelfgerapporteerde jeugddelinquentie alleen onder de 12- en 13-jarigen gedaald. Het gaat met name om een lagere prevalentie van geweld. Verder is de prevalentie van vermogensdelicten gedaald onder de 10- en 11-jarigen en onder de 14- en 15-jarigen.

De lagere prevalenties in 2010 kunnen een eenmalige afname zijn. Er zijn meerdere metingen nodig voordat we over een mogelijke trend(breuk) kunnen spreken en die zijn er op basis van de nieuwe MZJ-methode nog niet. Op de langere termijn (1996 tot en met 2010) blijken alleen de prevalenties voor 'iemand verwonden' en winkeldiefstal te zijn gedaald. Verder blijkt een stijging in de prevalentie van vandalisme.

Twaalfminners (10- en 11-jarigen)

- In 2010 zegt 17% van de 10- en 11-jarigen zich schuldig te hebben gemaakt aan een of meerdere delicten.
- Lichte geweldsdelicten worden het meest gemeld. Ruim een op de tien (12%) 10- en 11-jarigen zegt een of meerdere geweldsdelict te hebben gepleegd. Iets meer dan een op de twintig 10- en 11-jarigen geeft aan zich schuldig te hebben gemaakt aan een vermogensdelict of een vernieling of openbare orde delict (beiden 6%). Het gaat bij 10- en 11-jarigen vooral om lichte feiten (slaan zonder verwonding, diefstal op school, bekladden van muren e.d.).

In vergelijking met 2005:

- Is in 2010 het percentage 10- en 11-jarigen dat zegt een of meerdere delicten te hebben gepleegd niet veranderd.
- Is de prevalentie van vermogensdelicten significant lager dan in 2005.
- Met name onder de 10- en 11-jarige meisjes is in 2010 sprake van een lagere prevalentie van vermogensdelicten dan in 2005.
- Zijn er uitgesplitst naar herkomstgroep (autochtonen en allochtonen) geen significante verschillen gevonden in prevalenties tussen beide metingen.

In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen in zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit beschreven. We maken daarvoor gebruik van gegevens verzameld in de WODC Monitor Zelfgerapporteerde Jeugdcriminaliteit (MZJ) een periodiek uitgevoerde survey onder strafrechtelijk minderjarige jongeren (12- tot en met 17-jarigen) en twaalfminners (10- en 11-jarigen). De onderzoeksvraag is: "Wat zijn de ontwikkelingen in zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit in de periode 1996-2010?". We gaan in op het aantal zelfgerapporteerde daders, de aard van zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit en de verschillen naar sekse, leeftijd en herkomst. Er is aandacht voor jongeren uit de vier grote minderheidsgroepen in Nederland (Marokkanen, Turken, Antillianen², en Surinamers) en twaalfminners. We beschrijven eerst bevindingen uit andere, eerder uitgevoerde, studies met een landelijke steekproef onder 12- tot en met 17-jarigen (paragraaf 2.1). Daarna gaan we in op zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit onder 12- tot en met 17-jarigen (paragraaf 2.2) en de zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit onder 10- en 11-jarigen (paragraaf 2.3) op basis van bevindingen uit de Monitor Zelfgerapporteerde Jeugdcriminaliteit (MZJ), meting 2010. Tot slot volgt een conclusie (paragraaf 2.4).

2.1 Eerdere landelijke zelfrapportage studies

In de jaren tachtig van de vorige eeuw kwam in Nederland de methode om delinquent gedrag van jongeren via zelfrapportage te meten in zwang. Bij zelfrapportage wordt een steekproef getrokken van jongeren in de doelpopulatie en wordt bij deze jongeren een vragenlijst afgenomen waarin voor bepaalde typen delicten wordt gevraagd of ze het delict hebben gepleegd (bijvoorbeeld ooit of in de afgelopen 12 maanden). In de jaren negentig en aan het begin van de eenentwintigste eeuw waren er in Nederland verschillende instituten die een monitor hadden om op landelijk niveau zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit onder jongeren te meten (CBS,

² Onder Antilliaans verstaan we in deze rapportage jongeren afkomstig van Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten.

SCP, WODC). Anno 2010 voert alleen het WODC nog een landelijke zelfrapportage-studie uit.

Het CBS heeft in de periode 1997-2001 aan drie metingen van het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS) een vragenlijst met strafbare feiten toegevoegd. Respondenten uit een representatieve steekproef van jongeren in de leeftijd 12 tot en met 29 jaar kregen 16 strafbare feiten voorgelegd met de vraag of ze deze in de 12 maanden voorafgaand aan het interview hadden gepleegd (www.cbs.nl). Gevraagd is naar vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten, evenals zwartrijden, rijden onder invloed en wapenbezit. In samenwerking met het NIBUD verrichtte het SCP in de periode 1992 tot en met 2002 om de 2 à 3 jaar het zogenoemde Nationale Scholierenonderzoek (NSO) onder scholieren in het voortgezet onderwijs waarin een onderdeel ook betrekking had op zelfrapportage van delicten. Daarbij kregen tussen de 10 en 17 duizend scholieren een schriftelijke vragenlijst voorgelegd met onder meer 10 delicten. De laatste meting waarover ook delictvragen zijn gepubliceerd dateert uit 2001. Beide studies verschillen in opzet (CBS een doorsnee van de Nederlandse jongeren, het NSO een doorsnee van alle middelbare scholieren in Nederland), het aantal vragen over delinquent gedrag en het type delinquent gedrag waarnaar wordt gevraagd.

Prevalentie

Uit het POLS bleek dat in alle drie de metingen ruim de helft van de 12- tot en met 17-jarigen (variërend van 51-55%) aangaf zich in de afgelopen 12 maanden schuldig te hebben gemaakt aan een van de 16 strafbare feiten. In het NSO lag de prevalentie veel lager, namelijk tussen de 15-17%. Het verschil in prevalenties komt onder meer doordat het NSO op veel minder delicten betrekking heeft en in POLS ook gevraagd wordt naar delicten die vaker voorkomen. In rapportages over het NSO is niet gerapporteerd over veelvoorkomende feiten zoals zwartrijden. Verder werden in POLS ook jongeren geïnccludeerd die niet meer naar school gingen, zoals voortijdig schoolverlaters, werkzoekers of werkenden.

Ondanks de niveauverschillen in prevalentie, laten zowel POLS als het NSO zien dat er in de tijd (respectievelijk 1997-2003 en 1992-2002) nauwelijks verandering optreedt in de prevalentie van delinquentie in de afgelopen 12 maanden.

Type delict

In de figuren 3 en 4 zijn op basis van het POLS en het NSO de ontwikkelingen weergegeven voor zelfrapportage van geweld en vermogensdelicten. We geven alleen die delicten waarvan de vraagstelling in beide onderzoeken inhoudelijk enigszins vergelijkbaar is. Voor geweld kijken we specifiek naar vechtpartijen en mishandeling, omdat beide delicten in beide studies voorkomen. Uit het POLS blijkt dat er in de periode 1997-2003 nauwelijks verandering is in het percentage jongeren dat aangeeft in het voorafgaande jaar betrokken te zijn geweest bij een vechtpartij (rond de 14%; figuur 3a). In het NSO wordt gevraagd naar vechtpartijen op school en buiten de school. De prevalentie van vechtpartijen op en buiten school laat na 1999 een lichte toename zien. Het percentage jongeren dat in 2002 aangeeft betrokken te zijn geweest bij een vechtpartij is een fractie hoger dan in 1994. De verschillen tussen de jaren zijn gering (nog geen 2,5%-punt).

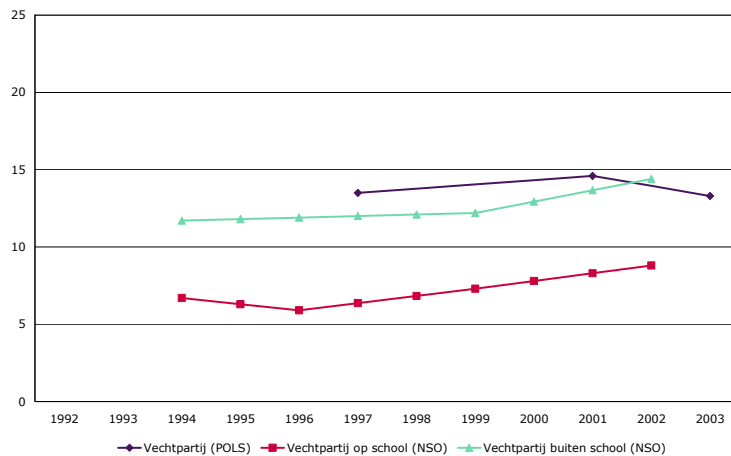
In figuur 3b worden de ontwikkelingen in mishandeling met letsel gegeven (slaan met verwonding).³ Daaruit is af te lezen dat er in de jaren nauwelijks verandering is

³ In POLS is de vraag 'iemand zodanig geslagen dat ie naar de dokter moest'. In de NSO gaat het om slaan met verwonding.

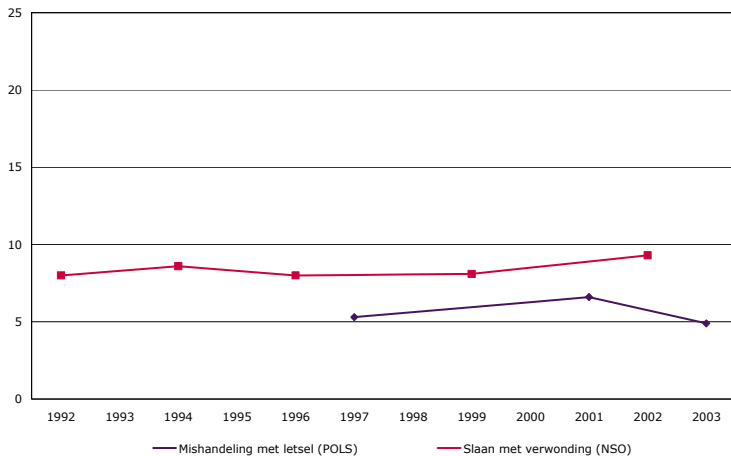
opgetreden in het percentage jongeren dat zegt zich in de afgelopen 12 maanden schuldig te hebben gemaakt aan een dergelijk type delict.

Figuur 3 Percentage jongeren dat zegt in het afgelopen jaar een geweldsdelict te hebben gepleegd in de periode 1992-2003

a Vechtpartij

b Mishandeling

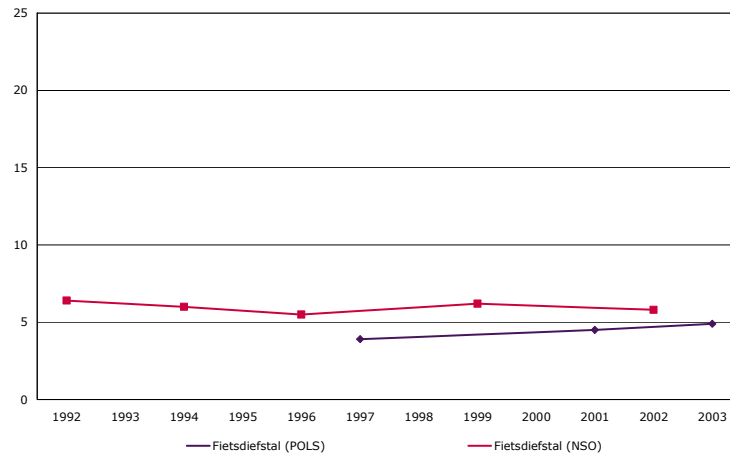

Bron: POLS '97, '01 & '03 en NSO '92, '94, '96, '99 & '02

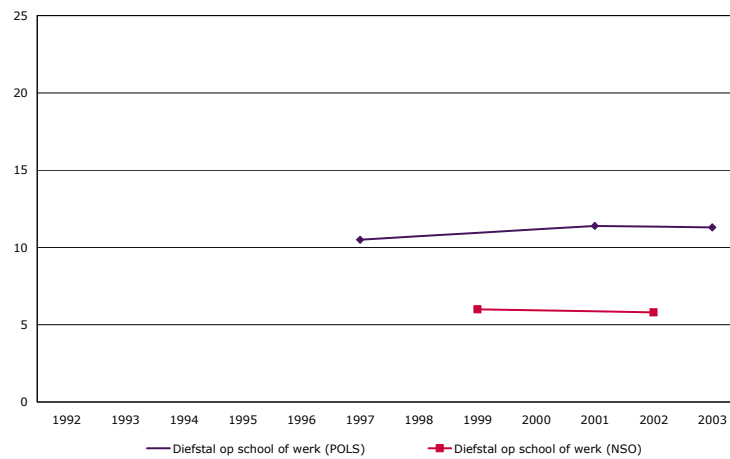
In figuur 4 worden voor het POLS en het NSO de ontwikkelingen in enkele vermogensdelicten gegeven. Uit beide studies blijkt dat de prevalentie van fietsendiefstal of diefstal van school of werk in de tijd constant is. De ontwikkeling in prevalentie van winkeldiefstal verschilt tussen beide databronnen. Uit het NSO blijkt de prevalentie van winkeldiefstal tot aan 1996 te stijgen en neemt vervolgens af. Uit het POLS blijkt vanaf 1997 een daling in de prevalentie van winkeldiefstal.

Figuur 4 Percentage jongeren dat zegt in het afgelopen jaar een vermogensdelict te hebben gepleegd in de periode 1992-2003

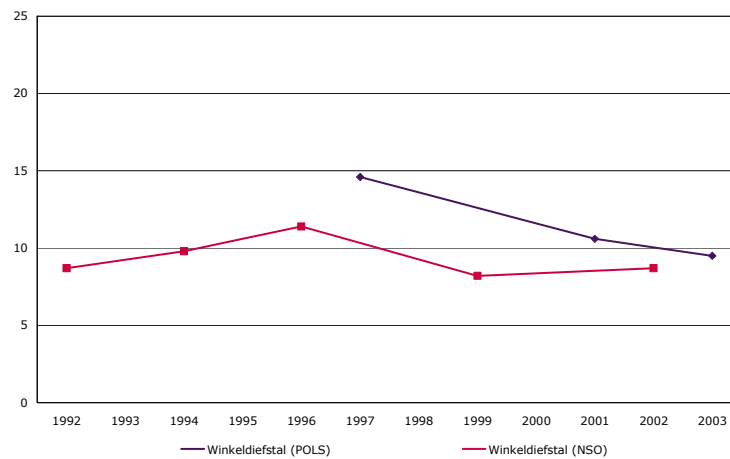
a Fietsendiefstal

b Diefstal op school of werk

c Winkeldiefstal

Bron: POLS '97, '01 & '03 en NSO '92, '94, '96, '99 & '02

Kortom, in Nederland zijn in de jaren negentig van de vorige en het begin deze eeuw enkele landelijke zelfrapportage studies uitgevoerd, namelijk het POLS van het CBS, het NSO van het SCP/NIBUD en de MZJ van het WODC. Het POLS en het NSO laten niveauverschillen zien in het percentage jongeren dat zegt zich in de voorafgaande 12 maanden schuldig te hebben gemaakt aan een delict. Dit komt doordat in het POLS naar veel meer delicten is gevraagd dan in het NSO en naar delicten die vaak voorkomen onder jeugdigen zoals zwartrijden. Daarnaast speelt mee dat het POLS betrekking heeft op alle 12- tot en met 17-jarigen in Nederland, terwijl in het NSO alleen middelbare scholieren zijn bevraagd. Hierdoor is het plausibel dat in het POLS ook jongeren zitten die relatief vaker betrokken zijn bij het plegen van delicten zoals voortijdig schoolverlaters of werklozen. Ondanks de niveauverschillen tussen beide bronnen zijn de ontwikkelingen in het percentage jongeren dat zegt zich schuldig te hebben gemaakt aan een delict in de voorafgaande 12 maanden, voor beide databronnen in grote lijnen vergelijkbaar. In de periode tot aan 2003 blijkt het percentage jongeren dat aangeeft zich in de voorafgaande 12 maanden schuldig te hebben gemaakt aan een delict nauwelijks te zijn veranderd. Uit beide bronnen blijkt de prevalentie van mishandeling, fietsendiefstal en diefstal op school of werk in de periode 1992-2003 niet noemenswaardig te zijn veranderd. Uit het POLS blijkt dat de prevalentie van vechtpartijen onder een algemene populatie van jongeren tussen 1997-2003 constant is. Op basis van het NSO laat de prevalentie van vechtpartijen op en rondom school wel een lichte stijging zien. Verder lijkt er na 1996 een lichte daling te zijn in het percentage jongeren dat in het afgelopen jaar betrokken is geweest bij winkeldiefstal, maar gegeven de afvlakking vanaf 2002 is het de vraag of die daling doorzette. De belangrijkste bevinding uit een vergelijking van twee databronnen die eind van vorige eeuw, begin van deze eeuw zelfrapportage van delinquentie meten, is dat er vanwege een verschillend aantal delictvragen en een andere steekproef wel niveauverschillen zijn in prevalenties. Kijken we naar de ontwikkelingen in de prevalentie van zelfgerapporteerde delicten dan laten beide bronnen min of meer een stabiel beeld zien. Wel zijn er verschillen als we uitsplitsen naar typen delicten. De verschillen die er in de ontwikkelingen zijn, komen waarschijnlijk doordat beide bronnen een andere doelpopulatie hebben (scholieren of de algemene populatie van jongeren) en de vraagstelling verschilt.

2.2 Minderjarigen

In deze paragraaf beschrijven we op basis van de Monitor Zelfgerapporteerde Jeugdcriminaliteit (MZJ) het percentage jongeren dat zegt zich schuldig te hebben gemaakt aan een of meerdere delicten, de achtergrondkenmerken van de jongeren en de kenmerken van hun delicten. We beschrijven de ontwikkelingen in prevalentie van zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit in de periode 1996-2010. We onderscheiden korte termijn ontwikkelingen (2005-2010) van lange termijn ontwikkelingen (1996-2010). De reden hiervoor is een wijziging in de gebruikte methode.

Vooraf enkele opmerkingen over de gebruikte methode en de delicten waarop de zelfrapportagestudie betrekking heeft. Voor een meer uitgebreide beschrijving van de methode wordt verwezen naar bijlage 2. De MZJ is een zelfrapportagestudie onder een landelijk representatieve steekproef van Nederlandse jongeren die sinds eind jaren tachtig met een interval van 2-5 jaar is uitgevoerd. Er is in de tijd een aantal wijzigingen geweest in de methode van de studie waardoor er trendbreuken ontstaan. De meest recente methodewijziging dateert van 2005. In 2005 zijn de doelpopulatie, het steekproefkader en de vragenlijst aangepast. In eerdere metin-

gen omvatte de doelpopulatie jongeren in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar, vanaf 2005 is deze uitgebreid met de 10- en 11- jarigen. Het steekproefkader voor 2005 bestond uit panels van een markt bureau waarin etnische minderheidsgroepen niet representatief vertegenwoordigd waren, met als gevolg dat de gegevens voor 2005 alleen representatief zijn voor autochtone 12- tot en met 17-jarigen. Vanaf 2005 wordt de gemeentelijke basisadministratie (GBA) als steekproefkader gebruikt waardoor jongeren uit alle herkomstgroepen aselekt kunnen worden geselecteerd. Daarbij vindt een oversampling plaats van jongeren uit de vier grote etnische minderheidsgroepen (Marokkanen, Turken, Antillianen en Surinamers) en van jongeren in de leeftijd 10 en 11 jaar. Verder is in 2005 de vragenlijst uitgebreid met verschillende delicten en achtergrondvragen. Zie voor een meer uitgebreide beschrijving Van der Laan & Blom (2006b).

De vernieuwde MZJ is in 2010 herhaald. De doelpopulatie van de MZJ 2010 betreft jongeren in de leeftijd 10 tot en met 17 jaar die in de Gemeentelijke Basisadministratie zijn opgenomen. Illegalen en toeristen blijven buiten beschouwing. In 2010 zijn 3.030 jongeren in een één op één situatie geïnterviewd. De respons is 68,5%. De onderzoeksgroep is een representatieve afspiegeling van Nederlandse jongeren in de leeftijd 10 tot en met 17 jaar. Er is een lichte ondervertegenwoordiging van jongeren van Marokkaanse en Turkse herkomst en jongeren afkomstig uit West-Nederland. In bijlage 2 komt de methode van de MZJ 2010 nader aan de orde. Voor de overige metingen verwijzen we naar eerdere publicaties (Van der Laan & Blom, 2006a, 2006b).

Het aantal delicten waarnaar wordt gevraagd in een zelfrapportage studie is vanwege de duur van afname van een vragenlijst beperkt. De keuze voor de delicten in deze studie is op een aantal criteria gebaseerd (Van der Laan & Blom, 2006a).

- De delicten hebben betrekking op wettelijk strafbaar gesteld gedrag. Daarbij beperken we ons tot feiten die strafbaar zijn gesteld volgens het Wetboek van Strafrecht, de Opiumwet en de Wet wapens en munitie. Dat betekent dat andere delicten zoals verkeersdelicten of economische delicten niet worden gemeten.
- Binnen de verschillende delictcategorieën is voldoende spreiding in lichte en ernstige feiten; en weinig voorkomende en veelvoorkomende delicten.
- De delicten moeten zo veel als mogelijk aansluiten bij eerdere metingen om (lange termijn) ontwikkelingen inzichtelijk te krijgen.
- Zelfgerapporteerde delinquentie heeft betrekking op 27 delicten⁴, die we indelen in geweld (7 items), vermogens (11 items), openbare orde en vernieling (5 items), drugs (3 items) en wapenbezit (1 item).

De belangrijkste bevindingen uit de MZJ worden weergegeven in figuren. In bijlage 3, tabellen B2.1 tot en met B2.6, worden de corresponderende cijfers gegeven. De verschillen tussen de jaren of tussen subgroepen, betreffen statistisch significante verschillen ($p < 0,05$). We gebruiken bij zelfrapportage significantietoetsen omdat het hierbij om een steekproef uit de totale populatie van jongeren gaat en niet zoals bij het aantal jeugdige aangehouden verdachten of strafrechtelijke daders de totale populatie jeugdige verdachten of daders. Delicten die door minder dan 5% van de

⁴ In de voorgaande meting (Van der Laan & Blom, 2006) zijn ook enkele feiten zoals uitschelden vanwege huidskleur of seksuele geaardheid, zwartrijden, vuurwerk afsteken of bedreigen via internet meegenomen. Vanwege het triviale karakter van deze feiten of dubbel telling zijn ze niet meegenomen in deze meting. Hierdoor is het totale aantal jongeren dat zegt zich in de afgelopen 12 maanden schuldig te hebben gemaakt aan een delict lager dan in eerdere rapportages vermeld.

jongeren in de totale onderzoeksgroep worden gerapporteerd, worden niet verder uitgesplitst naar sekse, leeftijd of herkomst vanwege te kleine aantallen.

2.2.1 Totaal

In 2010 zegt ruim een derde van de 12- tot en met 17-jarigen (38%) in de voorafgaande 12 maanden minstens één van de 27 delicten hebben gepleegd. Omdat het hier om een steekproef gaat, is er enige onnauwkeurigheid in de prevalenties. In de tabel wordt daarom ook het 95% betrouwbaarheidsinterval (BI) gegeven. Dat wil zeggen dat als de steekproef opnieuw wordt getrokken in 95 van de 100 keer de prevalentie van delinquent gedrag in de afgelopen 12 maanden tussen 36 en 40% zal liggen.

De prevalentie van geweld is iets hoger dan die van vermogensdelicten en delicten in de categorie vernieling en openbare orde. In 2010 gaf ruim een vijfde van de jongeren aan één of meer geweldsdelicten te hebben gepleegd. De drie meest gerapporteerde geweldsdelicten zijn iemand slaan zonder verwonding, iemand bedreigen en slaan met verwonding waarbij verwondingen uiteenlopen van een blauw oog of bloedneus tot ernstiger verwondingen. Delicten als bedreigen, geweld gebruiken om te stelen, iemand met een wapen verwonden of iemand dwingen tot seksuele handelingen komen nauwelijks voor.

Vermogensmisdrijven vormen de op een na grootste categorie. In 2010 zegt een vijfde van de jongeren in het afgelopen jaar een of meer vermogensdelicten te hebben gepleegd. De prevalentie van diefstal op school of werk is het hoogst, gevolgd door winkeldiefstal van producten goedkoper dan 10 euro en het kopen van gestolen producten. Ernstige vermogensmisdrijven zoals inbraak (in huis of auto), zakkenrollen of stelen van een auto komen nauwelijks voor.

Iets minder dan een vijfde van de jongeren geeft in 2010 aan in de voorafgaande 12 maanden een delict in de categorie openbare orde en vernieling te hebben gepleegd. Het bekladden van muren, trams of bussen en iets van iemand anders opzettelijk beschadigen komen het meeste voor.

Delicten als wapenbezit en het verhandelen van (soft- of hard)drugs komen weinig voor.

Tabel 1 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten in de afgelopen 12 maanden onder 12- t/m 17-jarigen in 2005 en 2010

	2005 N=1.123		2010 N=2.262		
	%	95% BI	%	95% BI	
Iemand bedreigd, bang maken	12,4	(10,5-14,4)	9,6	(8,4-10,8)	*
Geslagen, persoon niet gewond	16,7	(14,5-18,9)	16,7	(15,2-18,3)	
Geslagen, persoon gewond	9,6	(7,9-11,4)	8,0	(6,9-9,1)	
Iemand bedreigd om te stelen	-		-		
Geweld gebruikt om te stelen	-		-		
Iemand met wapen verwond	0,7	(0,2-1,2)	0,5	(0,2-0,8)	
Onvrijwillige seks	-		-		
<i>Eén of meer geweldsmisdrijven</i>	25,3	(22,8-27,9)	22,7	(21,0-24,4)	
Prijsjes verwisseld	6,2	(4,8-7,6)	4,3	(3,4-5,1)	*
Iets < 10 euro uit winkel gestolen	6,1	(4,7-7,5)	6,7	(5,6-7,7)	
Iets > 10 euro uit winkel gestolen	0,6	(0,1-1,0)	1,2	(0,7-1,6)	
Iets gestolen van school of werk	13,5	(11,5-15,5)	11,4	(10,1-12,7)	
Fiets of scooter gestolen	2,8	(1,8-3,7)	2,3	(1,7-3,0)	
Zakken gerold	0,5	(0,1-0,9)	0,6	(0,3-0,9)	
Iets van buitenkant auto gestolen	1,1	(0,5-1,7)	0,4	(0,2-0,7)	*
Helingkopen	6,6	(5,2-8,1)	5,7	(4,7-6,6)	
Helingverkopen	2,7	(1,7-3,6)	2,9	(2,2-3,6)	
Iets uit auto gestolen	-		-		
Ingebroken	1,1	(0,5-1,7)	0,9	(0,5-1,3)	
<i>Eén of meer vermogensmisdrijven</i>	25,3	(22,8-27,9)	20,7	(19,0-22,4)	*
Voertuig beschadigd of vernield	1,9	(1,1-2,7)	2,0	(1,4-2,6)	
Woning beschadigd of vernield	1,5	(0,8-2,2)	2,1	(1,5-2,7)	
Bus, tram, metro of trein vernield	1,9	(1,1-2,7)	1,8	(1,2-2,3)	
Iets anders beschadigd	5,9	(4,6-7,3)	8,6	(7,5-9,8)	*
Muren, trams, bussen beklad	12,4	(10,5-14,4)	12,8	(11,4-14,2)	
<i>Eén of meer delicten in de categorie vernieling en openbare orde en gezag</i>	16,4	(14,2-18,6)	18,0	(16,4-19,5)	
<i>Wapenbezit</i>	5,3	(4,0-6,6)	3,3	(2,6-4,1)	*
Softdrugs verhandeld	2,3	(1,4-3,2)	2,3	(1,7-2,9)	
Partydrugs verhandeld	0,5	(0,1-0,9)	0,3	(0,1-0,5)	
Harddrugs verhandeld	-		-		
<i>Eén of meer drugsdelicten</i>	2,5	(1,6-3,4)	2,3	(1,7-3,0)	
<i>Eén of meer van de bovenstaande delicten</i>	41,2	(38,3-44,1)	38,1	(36,1-40,1)	*

* De prevalentie in 2010 wijkt significant af van de prevalentie in 2005 ($p < 0,05$).

Noot: De prevalentie van delicten die in 2010 door minder dan 5 jongeren gerapporteerd werden, is weergegeven met een liggend streepje.

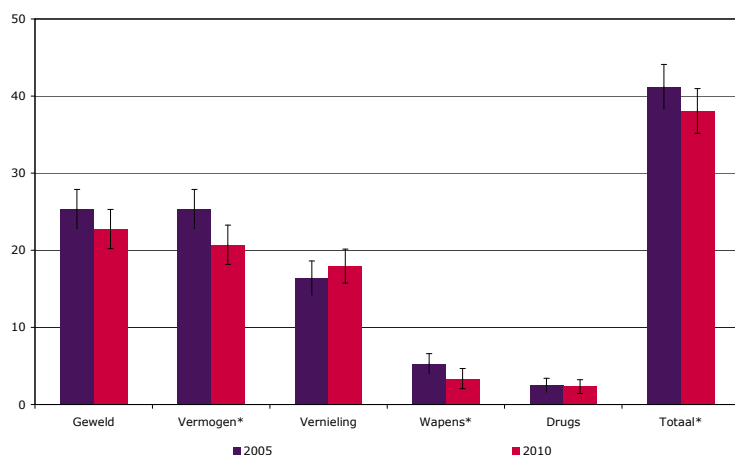
Bron: MZJ 2005 en MZJ 2010

In figuur 5 worden voor de vijf onderscheiden delictcategorieën de prevalenties van 2005 met 2010 vergeleken. De staven in de figuur geven de prevalentie weer. Tevens wordt per type delict de onder- en bovengrens van het betrouwbaarheidsinterval gegeven. In de legenda worden de significante verschillen ($p < 0,05$) in prevalenties tussen 2005 en 2010 weergegeven met asterisken. In vergelijking met 2005 is in 2010 het percentage jongeren dat zegt zich schuldig te hebben gemaakt aan een of meerdere delicten met 3%-punt significant ($p < 0,05$)

lager dan in 2005. Ook de prevalenties van vermogensdelicten (-5%-punt) en wapenbezit (-2%-punt) zijn in 2010 significant lager dan in 2005. Voor de overige categorieën zijn geen significante veranderingen.

Als we naar de specifieke delicten kijken zien we iets meer verschillen tussen beide jaren (tabel 1). De prevalentie van iemand bedreigen is in 2010 lager dan in 2005. Binnen de categorie vermogensdelicten zijn lagere prevalenties voor prijsjes verwisselen, iets van school of werk stelen, diefstal van de buitenkant van een auto en het kopen van gestolen goederen. De lagere prevalentie van prijsjes verwisselen van producten in de winkel hangt mogelijk samen met de barcodes op producten die het moeilijk maken om prijsjes te verwisselen. De prevalentie van vernieling is in 2010 iets hoger dan in 2005.

Figuur 5 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten (in categorieën) in de afgelopen 12 maanden onder 12- t/m 17-jarigen in 2005 en 2010 (%)

* De prevalentie in 2010 wijkt significant af van de prevalentie in 2005 ($p < 0,05$).

Zie tabel 1 voor de corresponderende cijfers.

Bron: MZJ 2005 en MZJ 2010

Uit het bovenstaande blijkt dat vooral lichtere feiten worden gerapporteerd. Ernstige feiten worden relatief weinig gemeld. Dit is conform eerder onderzoek waarin gebruik is gemaakt van de zelfrapportagemethode. Evenals in 2005 is in 2010 het meest gerapporteerde delict door 12- tot en met 17-jarigen iemand slaan zonder verwonding, gevolgd door het bekladden van muren, trams en bussen en iets stelen van school of werk. Ook als we de delicten samenvoegen tot categorieën zijn er nauwelijks verschillen tussen beide jaren. De prevalentie van zelfgerapporteerd daderschap in de categorieën gewelds- en vermogensdelicten is onder 12- tot en met 17-jarigen het hoogst en die van drugsdelicten is het laagst. Verder blijkt de prevalentie van zelfgerapporteerde delinquentie in 2010 significant lager, dit geldt zowel voor het totaal als voor de categorieën vermogensmisdrijven en wapenbezit.

2.2.2 Sekse

Meer jongens dan meisjes plegen delicten. In 2010 rapporteren bijna 1,5 keer zo veel jongens als meisjes dat ze zich in de afgelopen 12 maanden schuldig hebben gemaakt aan een delict (respectievelijk 45% en 31%). We beschrijven eerst de verschillen in prevalentie van zelfgerapporteerde criminaliteit tussen jongens en meisjes voor 2010. Daarna geven we voor beide seksen de overeenkomsten of ver-

schillen in prevalentie weer ten opzichte van 2005. Voor de corresponderende cijfers voor de specifieke delicten zie bijlage 3 tabel B2.1.

Jongens en meisjes verschillen duidelijk van elkaar in de prevalentie van geweld. In 2010 geeft bijna drie op de tien jongens aan zich in de voorafgaande 12 maanden schuldig te hebben gemaakt aan een geweldsdelict. Dat is bijna twee keer zo veel als bij de meisjes. Iemand slaan met verwonding wordt door jongens ruim drie keer zo vaak gerapporteerd als door meisjes en slaan zonder verwonding wordt bijna twee keer zo vaak door jongens gerapporteerd.

Ook wat betreft vermogensdelicten is de prevalentie onder jongens significant hoger dan onder meisjes, hoewel de verschillen tussen de seksen minder groot zijn dan bij geweld. In 2010 zegt 25% van de jongens zich schuldig te hebben gemaakt aan een vermogensmisdrijf, onder de meisjes is dit 16%. Het verschil tussen jongens en meisjes is met name groot bij het kopen van gestolen goederen en iets stelen van school of werk. Meisjes rapporteren deze delicten relatief minder vaak.

Verder is de prevalentie van een of meer delicten in de categorie vernieling en openbare orde onder jongens significant hoger dan onder meisjes (21% van de jongens versus 15% van de meisjes). Met name bij iets van iemand anders beschadigen is de prevalentie onder jongens veel hoger dan onder meisjes.

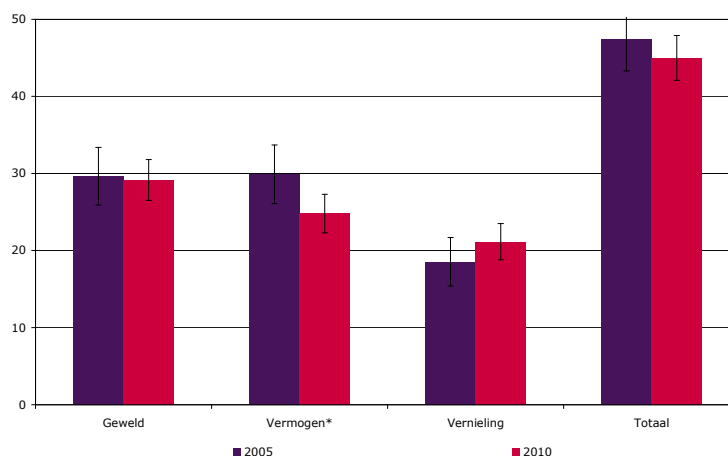
Omdat jongens over het algemeen vaker probleemgedrag vertonen dan meisjes zijn overeenkomsten in prevalenties tussen beide seksen eigenlijk interessanter dan verschillen. Er zijn geen significante verschillen tussen jongens en meisjes in de prevalentie van iemand bedreigen, winkeldiefstal van minder dan 10 euro of het bekladden van muren, trams of bussen. Voor het overige zijn de verschillen tussen de seksen significant ($p < 0,05$).

In 2010 is de totale prevalentie van een of meer zelfgerapporteerde delicten door jongens niet significant lager dan in 2005 (figuur 6a). Wel is de prevalentie van vermogensdelicten in 2010 significant lager dan in 2005. Voor de overige delictcategorieën zijn geen significante verschillen in prevalenties met 2005, ook niet voor de afzonderlijke delicten.

Ook onder de meisjes is de totale prevalentie van zelfgerapporteerde delicten in 2010 niet significant veranderd ten opzichte van 2005 (figuur 6b). Wel zijn de prevalenties in de categorieën geweld en vermogensdelicten in 2010 significant lager dan in 2005.

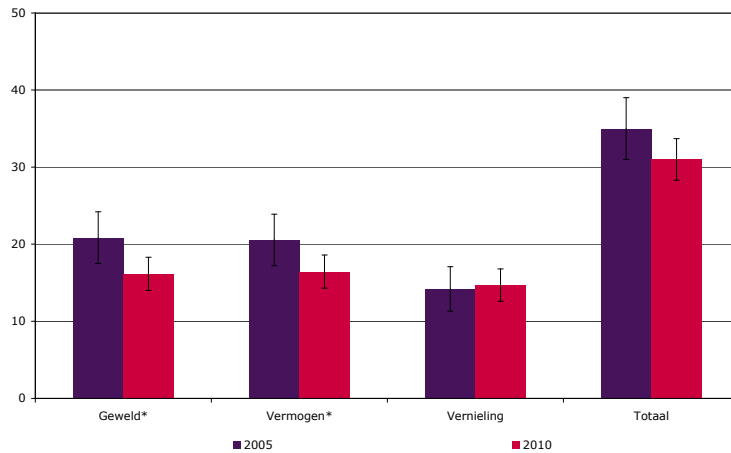
Figuur 6 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten (in categorieën) in de afgelopen 12 maanden onder 12- t/m 17-jarigen in 2005 en 2010, naar sekse (%)

a Jongen

Figuur 6 (Vervolg)

b Meisje

* De prevalentie in 2010 wijkt significant af van de prevalentie in 2005 ($p < 0,05$).
Zie bijlage 3, tabel B2.1 voor de corresponderende cijfers.
Bron: MZJ 2005 en MZJ 2010

Kortom, de prevalenties van zelfgerapporteerde delicten is onder jongens hoger dan onder meisjes. Dit geldt voor het merendeel van de feiten behalve voor bedreiging, kleine winkeldiefstal of het bekladden van objecten. In vergelijking met 2005 is in 2010 onder de jongens sprake van een lagere prevalentie van vermogensdelicten. Onder meisjes is een daling in de prevalentie van gewelds- en vermogensdelicten.

2.2.3 Herkomstgroepen

Jongeren uit de vier grote etnische minderheidsgroepen komen, gegeven hun aandeel in de totale populatie jeugdigen, relatief vaker in aanraking met de politie omdat ze worden verdacht van een misdrijf dan autochtone jongeren. Met name Antilliaanse en Marokkaanse Nederlandse jongeren zijn oververtegenwoordigd in de geregistreerde criminaliteitstatistieken (Jennissen & Blom, 2007; Van der Laan et al., 2010; zie ook hoofdstuk 3). Ook uit zelfrapportageonderzoek blijkt dat er verschillen zijn tussen herkomstgroepen in de mate waarin ze delinquent gedrag rapporteren. In de Nederlandse literatuur wordt geconstateerd dat bij bepaalde herkomstgroepen sprake is van een structurele onderrapportage bijvoorbeeld door Marokkaanse jongeren, terwijl andere herkomstgroepen juist vaker delicten zouden opbiechten dan dat ze in werkelijkheid plegen, zoals Antilliaanse jongeren. De Nederlandse studies waarin verschillen en overeenkomsten tussen herkomstgroepen zijn onderzocht op basis van zelfrapportage betreffen vooral studies op lokaal niveau zoals Den Haag, Rotterdam of Zuid-Holland.

Junger (1989) onderzocht in Den Haag de overeenstemming tussen zelfrapportage en registratie in politiegegevens bij Marokkaanse, Turkse, Surinaamse en autochtone jongens. Zij vond dat meer Marokkaanse en Turkse jongens minder vaak rapporteerden dat ze met de politie te maken hadden gehad dan dat bleek uit de registratiegegevens van de politie. Junger concludeerde dat zelfrapportage niet geschikt is om verschillen tussen etnische herkomstgroepen te onderzoeken met als belangrijkste redenen dat minderheidsgroepen de Nederlandse taal minder goed beheersen en (mede daardoor) delicten minder vaak opbiechten. Stevens et al. (2003) onderzochten verschillen in regelovertredend en agressief gedrag tussen Marokkaanse, Turkse en Nederlandse adolescenten in de leeftijd 11 tot en met 17

jaar afkomstig uit Rotterdam en Den Haag. Ze vergeleken zelfrapportage van delinquent gedrag (de Youth Self Report vragenlijst) met rapportage door ouders (de CBCL) en leerkrachten (TRF). Marokkaanse jongeren rapporteerden gemiddeld minder delinquent en agressief gedrag dan autochtone en Turkse jongeren. Ouders van Marokkaanse jongeren rapporteerden ongeveer evenveel gedragsproblemen als ouders van autochtone jongeren. Leerkrachten meldden juist meer gedragsproblemen onder de Marokkaanse jongeren dan onder de andere herkomstgroepen. Een mogelijke verklaring voor de lagere rapportage van probleemgedrag door Marokkaanse jongeren kan de neiging tot sociaal wenselijk antwoorden zijn. Marokkaanse jongeren zijn zich bewust van het negatieve imago van hun herkomstgroep in de Nederlandse samenleving en zullen daarom probleemgedrag onderrapporteren. Daarnaast is het ook mogelijk dat Marokkaanse jongens gedrag minder snel als 'problematisch' benoemen dan Turkse jongens.

Maar niet uit alle studies blijkt een onderrapportage van delinquent gedrag door specifieke minderheidsgroepen. Op basis van het NSO constateerde Zeijl (2002) dat Surinaamse/Antilliaanse en Marokkaanse jongeren gemiddeld vaker zeiden delinquent gedrag te hebben vertoond in het afgelopen jaar dan Turkse en autochtone jongeren. Junger-Tas et al. (2008) onderzochten op basis van een scholierensteekproef verschillen tussen herkomstgroepen in zelfgerapporteerde delinquentie (de ISRD-2 studie). Zij vonden verschillen tussen de herkomstgroepen in prevalentie van zelfgerapporteerde 'diefstal uit auto', 'bedreiging', 'vechten', 'mishandeling' en 'wapens dragen' in het afgelopen jaar. Turkse jongeren rapporteren vaker dan andere jongeren betrokkenheid in het afgelopen jaar bij diefstal uit een auto, bedreiging, vechten en mishandeling. Surinaamse/Antilliaanse jongeren melden vaker dan andere jongeren betrokkenheid bij wapens dragen, bedreiging en vechten. Marokkaanse jongens melden alleen vaker betrokkenheid bij diefstal uit auto, op de andere delicten weken ze niet af van autochtone jongeren.

Kortom, Nederlandse studies laten geen eenduidige resultaten zien over verschillen tussen herkomstgroepen in prevalenties van zelfgerapporteerde criminaliteit. Uit sommige studies lijkt een onderrapportage bij Marokkaanse jongens. Andere studies vinden hoge prevalenties van zelfgerapporteerd delinquent gedrag onder Surinaamse en Antilliaanse jongeren, maar niet duidelijk is of sprake is van overrapportage. Deze herkomstgroepen zijn in de politieregistraties als verdachte ook oververtegenwoordigd.

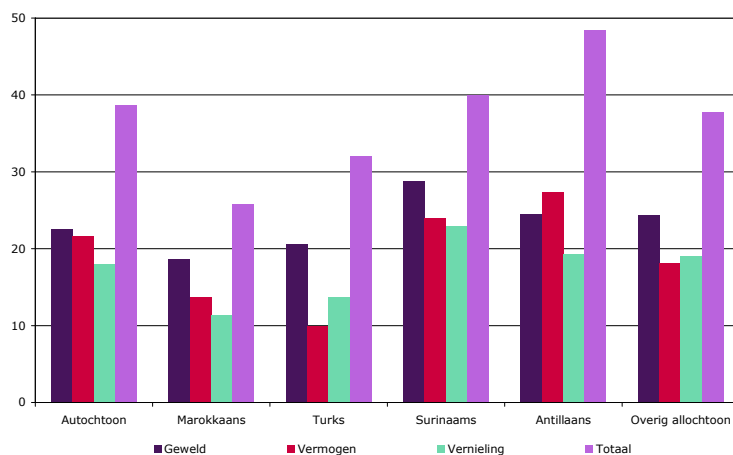
MZJ 2010

In figuur 7 worden voor 2010 de prevalenties voor de verschillende herkomstgroepen samengevat in de delictcategorieën geweld, vermogen en vernieling en voor het totaal (zie bijlage 3, tabel B2.2 voor meer specifieke typen delicten). De totale prevalentie van zelfgerapporteerde delicten is het laagst onder Marokkaanse jongeren en het hoogst onder Antilliaanse 12- tot en met 17-jarigen. In 2010 zegt ruim een kwart van de Marokkaanse jongeren (26%) zich schuldig te hebben gemaakt aan een van de voorgelegde delicten. Van de Antilliaanse jongeren geeft bijna de helft aan (49%) betrokken te zijn geweest bij een van de delicten. De prevalentie van delinquentie in het afgelopen jaar bij de overige groepen varieert tussen de 32% onder de Turkse jongeren en 40% onder de Surinaamse jongeren.

Bij alle herkomstgroepen is de meest voorkomende delictcategorie 'geweld', gevolgd door vermogensdelicten en vernielingen. Antilliaanse jongeren vormen hierop een uitzondering. Onder Antilliaanse 12- tot en met 17-jarigen is de prevalentie van vermogensdelicten het hoogst, gevolgd door geweld en vernieling en openbare orde. De prevalentie van geweldsdelicten in de voorafgaande 12 maanden varieert van de 19% onder Marokkaanse jongeren tot 29% onder Surinaamse jongeren. Het percentage jongeren dat zegt zich schuldig te hebben gemaakt aan een vermogensdelict

varieert tussen de 10% onder Turkse 12- tot en met 17-jarigen en de 27% onder Antilliaanse jongeren. Tot slot varieert de prevalentie van vernielingen en/of openbare orde feiten tussen de 11% onder Marokkaanse jongeren en 23% onder de Turkse jongeren.

Figuur 7 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten (in categorieën) in de afgelopen 12 maanden onder 12- t/m 17-jarigen in 2005 en 2010, naar herkomstgroep (%)

Zie bijlage 3, tabel B2.2 voor de corresponderende cijfers.

Bron: MZJ 2005 en MZJ 2010

Het percentage Marokkaanse en Turkse jongeren dat zegt zich in het afgelopen jaar schuldig te hebben gemaakt aan een delict is in alle delictcategorieën lager dan onder autochtone jongeren. Surinaamse en Antilliaanse jongeren daarentegen melden overwegend vaker dan autochtone jongeren dat ze in het afgelopen jaar delicten hebben gepleegd. Door Surinaamse jongeren worden geweldsdelicten en door Antilliaanse jongeren worden vermogensdelicten vaker genoemd.

De in verhouding lage prevalenties van zelfgerapporteerd delinquent gedrag onder Marokkaanse en Turkse 12- tot en met 17-jarigen correspondeert niet met wat we zien in de verdachtenregistraties van de politie,⁵ maar sluiten wel aan bij de bevindingen uit de literatuur over zelfrapportage onder verschillende herkomstgroepen. In de literatuur wordt opgemerkt dat met name Marokkaanse jongeren probleemgedrag vaker onderrapporteren (Junger, 1989; Stevens et al., 2003).

Om een inschatting te kunnen maken of in de onderhavige onderzoeksgroep ook sprake is van onderrapportage onder specifieke herkomstgroepen hebben we een sociaal wenselijkheidschaal van Marlowe-Crowne gebruikt (Nederhof, 1981). Marokkaanse en Turkse jongeren blijken relatief vaker sociaal wenselijk te antwoorden dan jongeren uit andere herkomstgroepen. Met andere woorden, de lage prevalenties van zelfgerapporteerde delinquentie onder Turkse en Marokkaanse jongeren

⁵ We weten niet welke bron meer valide is. Het is mogelijk dat jongeren uit minderheidsgroepen relatief vaker als verdachte worden gezien dan jongeren uit andere herkomstgroepen, bijvoorbeeld omdat er meer aandacht voor deze groepen is. Dat zou deels kunnen verklaren waarom deze jongeren oververtegenwoordigd zijn als verdachte (zie hoofdstuk 3). Maar we hebben voornamelijk geen indicaties dat de politie zich meer concentreert op minderheidsgroepen. Het is ook mogelijk dat zelfrapportage minder geschikt is voor de delicten die specifieke minderheidsgroepen plegen. Ten aanzien van Marokkaanse jongeren biedt de literatuur hiervoor wel aanwijzingen.

kunnen deels het gevolg zijn van een onderrapportage onder deze jongeren. We kunnen de prevalenties van zelfgerapporteerde delinquentie echter niet corrigeren voor sociaal wenselijkheid. Een reden is dat we niet weten hoe goed de schaal differentieert naar herkomstgroep. Er zijn geen normgegevens voor de verschillende herkomstgroepen.

Onder Antilliaanse en Surinaamse jongeren zijn de prevalenties daarentegen hoger dan in de andere herkomstgroepen. Dit geldt voor alle onderscheiden delictcategorieën. Het is mogelijk dat er bij deze jongeren sprake is van een overrapportage van delinquent gedrag, bijvoorbeeld om op te scheppen. De scores van Antilliaanse en Surinaamse jongeren op de sociaal wenselijkheidschaal bieden hier echter geen aanleiding toe. Het is ook mogelijk dat relatief meer Antilliaanse jongeren dan jongeren uit andere groepen zich werkelijk schuldig maken aan de delictvormen die hier zijn gemeten.

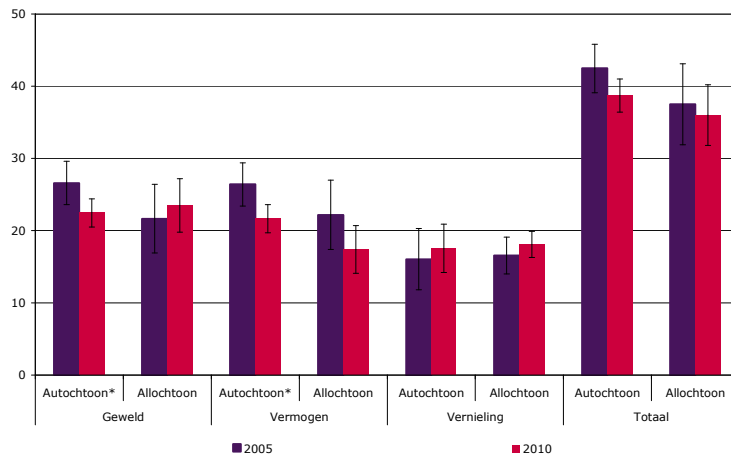
De mogelijke onder- of overrapportage van delinquent gedrag bij specifieke herkomstgroepen roept vragen op die nader onderzocht kunnen worden door zelfgerapporteerde criminaliteit op individueel niveau te relateren aan gegevens uit politieregistraties. In een vervolgstudie zullen het WODC en het CBS hiernaar nader onderzoek gaan doen door de MZJ 2010 gegevens op individueel niveau onder meer te koppellen aan door politie geregistreerde gegevens (zie www.wodc.nl).

2005 en 2010

We vergelijken de prevalenties van zelfrapportage van delinquentie tussen 2005 en 2010 voor autochtone en allochtone jongeren. De gegevens van de allochtone jongeren zijn samengenomen omdat het vanwege de kleine aantallen voor 2005 niet mogelijk is te differentiëren naar herkomstgroep. Hierdoor zijn de getoonde prevalenties een gemiddelde. Gegeven de hierboven getoonde verschillen tussen herkomstgroepen in zelfrapportage van delinquent gedrag betekent dit dat we de variatie tussen groepen verliezen. Het is mogelijk dat de prevalenties van zelfgerapporteerde criminaliteit binnen herkomstgroepen in de tijd een ander beeld geven dan hier getoond, dat weten we helaas niet.

De prevalentie van zelfgerapporteerde delinquentie is onder autochtone en allochtone jongeren in 2010 iets lager dan in 2005, maar het verschil tussen beide jaren is niet significant (figuur 8). Binnen de groep allochtone jongeren geldt dit voor alle delictcategorieën. binnen de groep autochtonen is de prevalentie van gewelds- en vermogensdelicten in 2010 significant lager dan in 2005 (respectievelijk -4%-punt en -5%-punt).

Figuur 8 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten (in categorieën) in de afgelopen 12 maanden onder autochtone en allochtone 12- t/m 17-jarigen in 2005 en 2010 (%)

* De prevalentie in 2010 wijkt significant af van de prevalentie in 2005 ($p < 0,05$).
Zie bijlage 3, tabel B2.3 voor de corresponderende cijfers.
Bron: MZJ 2005 en MZJ 2010

Kortom, van alle herkomstgroepen blijkt de prevalentie van zelfrapportage het laagst onder Marokkaanse jongeren en het hoogst onder Antilliaanse en Surinaamse jongeren. De relatief lage prevalenties onder Marokkaanse jongeren corresponderen met bevindingen uit andere studies. Ze zijn tegengesteld aan bevindingen op basis van politieregistraties waaruit juist een oververtegenwoordiging van deze herkomstgroep blijkt. De oververtegenwoordiging van Surinaamse en Antilliaanse jongeren in zelfrapportage van delinquent gedrag correspondeert met hun oververtegenwoordiging als verdachten in de politieregistratie (zie hoofdstuk 3). Verder blijken binnen de groep allochtone jongeren de prevalenties voor 2005 en 2010 niet significant van elkaar te verschillen. Binnen de groep autochtone jongeren is er geen verschil in de totale prevalentie, maar zijn de prevalenties bij de categorieën gewelds- en vermogensdelicten in 2010 wel lager dan in 2005.

2.2.4 Leeftijd

Een bekend verschijnsel is dat in de adolescentieperiode het percentage jongeren dat zegt een delict te plegen eerst toeneemt naarmate iemand ouder wordt, een piek bereikt midden in de adolescentieperiode en vervolgens weer afneemt. De piekleeftijd verschilt echter naar gelang het type delict, herkomstgroep, periode en gebruikte databron (Jennissen & Blom, 2007; Steffensmeier et al., 1989).

In figuur 9 zijn voor de jaren 2005 en 2010 de prevalenties gegeven van zelfgerapporteerde jeugdcriminaliteit in de voorafgaande 12 maanden, uitgesplitst naar vier leeftijdsgroepen. Ook de prevalenties onder de 10- en 11-jarigen zijn afgebeeld zodat leeftijdsverschillen duidelijk worden. In de volgende paragraaf gaan we nader op twaalfminners in.

Ten eerste blijkt uit de figuur dat de prevalentie van zelfgerapporteerde delinquentie toeneemt tot aan de leeftijd van 14-15 jaar en daarna min of meer gelijk blijft. Dit geldt zowel in 2005 als in 2010. In 2010 is de prevalentie onder de 10- en 11-jarigen 17%, dit percentage stijgt tot 43% onder de 14- en 15-jarigen en de 16- en 17-jarigen. Uitgesplitst naar verschillende delictcategorieën blijkt de prevalentie van

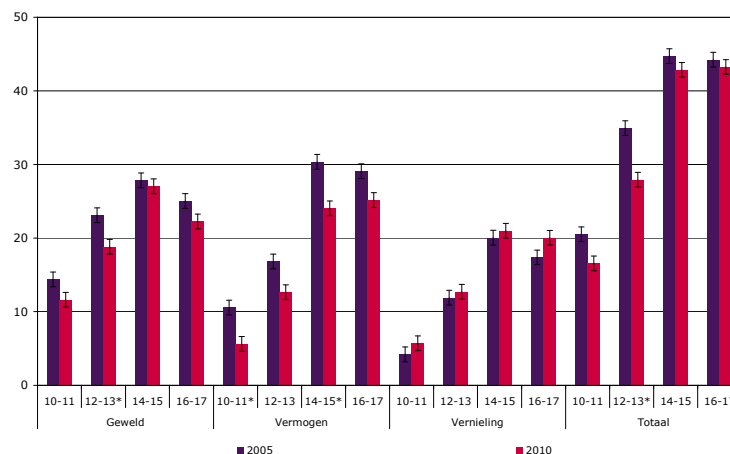
zelfrapportage van gewelds- en vermogensdelicten toe te nemen tot aan de leeftijd van 14-15 jaar en daarna iets te dalen. De verschillen in prevalentie tussen de laatste twee leeftijdsgroepen zijn niet groot en statistisch niet significant. Verder neemt de prevalentie van vernielingen toe tot aan de leeftijdsgroep 14-15 en is daarna min of meer stabiel. Het patroon van stijging met de leeftijd en daarna een lichte daling of een stabilisering in de prevalentie van zelfgerapporteerde delinquentie zien we zowel in 2010 als in 2005 terug.

2005 en 2010

Ten tweede zijn uit figuur 9 verschillen in prevalentie tussen 2005 en 2010 af te lezen. Het percentage jongeren dat aangeeft zich in het voorafgaande jaar schuldig te hebben gemaakt aan een of meer van de delicten, is in 2010 ten opzichte van 2005 onder de 12- en 13-jarigen significant gedaald (-7%-punt). Bij de overige leeftijdsgroepen zijn geen veranderingen.

Als we naar de verschillende delictcategorieën kijken, zijn er nauwelijks significante verschillen tussen beide jaren. Er zijn drie uitzonderingen. In vergelijking met 2005 is in 2010 de prevalentie van geweld onder de 12- en 13-jarigen significant ($p < 0,05$) lager (-4,1%-punt). Verder is het percentage 10- en 11-jarigen dat zegt zich schuldig te hebben gemaakt aan een vermogensfeit afgenomen van (-5%-punt). In deze leeftijdsgroep is een afname in de prevalentie van diefstal van school (zie paragraaf 2.3). Tot slot is onder de 14- en 15-jarigen de prevalentie van vermogensdelicten lager (-6%-punt). De afname in prevalentie van vermogensdelicten onder deze leeftijdsgroep komt deels voor rekening van die vermogensdelicten die door minder dan 5% van de jongeren wordt gerapporteerd.

Figuur 9 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten (in categorieën) in de afgelopen 12 maanden onder 12- t/m 17-jarigen in 2005 en 2010, naar leeftijd (%)

* De prevalentie in 2010 wijkt significant af van de prevalentie in 2005 ($p < 0,05$).

Zie bijlage 3, tabel B2.4 voor de corresponderende cijfers.

Bron: MZJ 2005 en MZJ 2010

Kortom, de prevalentie van zelfrapportage van delinquent gedrag neemt toe met de leeftijd en stabiliseert in de leeftijdsgroep 14-15 jaar. Dit geldt voor alle delictcategorieën. Verder zijn er verschillen in prevalentie van zelfgerapporteerd ouderschap tussen 2005 en 2010, maar dit alleen voor bepaalde delictcategorieën en specifieke leeftijdsgroepen. In vergelijking met 2005 is het percentage 12- en 13-jarigen dat zegt zich schuldig te hebben gemaakt aan een of meerdere delicten, gedaald. Dit

geldt met voor geweldsdelicten. Verder is de prevalentie van vermogensdelicten onder de 10- en 11- en 14- en 15-jarigen gedaald ten opzichte van 2005.

2.2.5 Ontwikkelingen in de periode 1996–2010

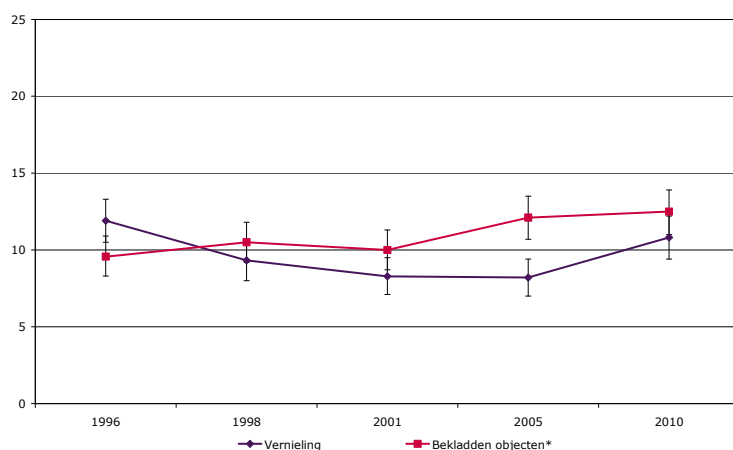
In deze paragraaf beschrijven we de lange termijn ontwikkelingen in zelfgerapporteerde delicten voor de jaren 1996, 1998, 2001, 2005 en 2010. Deze ontwikkelingen hebben alleen betrekking op autochtone jongeren in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar en op een beperkt aantal delicten. De ontwikkelingen betreffen de prevalenties in de voorafgaande 12 maanden van vernieling, bekladden van objecten, winkeldiefstal, prijsjes verwisselen, heling van gestolen goederen en iemand verwonden. Het percentage autochtone jongeren dat aangeeft zich in de voorafgaande 12 maanden schuldig te hebben gemaakt aan een of meerdere van deze feiten fluctueert tussen 30% (1998) en 34% (2010).

In figuur 10 worden de prevalenties voor de verschillende typen delicten gegeven. Daaruit blijkt dat in 2010 ten opzichte van eerdere metingen de prevalenties van bekladden van objecten en vernielingen hoger zijn, dan in eerdere jaren. De prevalenties van winkeldiefstal, prijsjes verwisselen, heling en iemand slaan met verwonding zijn juist lager dan in eerdere jaren. Het percentage autochtone jongeren dat aangeeft objecten te hebben beklad, vertoont tussen 1996 en 2010 een stijgende trend en is in 2010 ten opzichte van 1996 met 3%-punt toegenomen. Verder is te zien dat de prevalentie van vernielingen in de periode tot aan 2005 is afgenomen. In het laatste jaar – 2010 – is een toename zichtbaar en is de prevalentie van vernielingen op hetzelfde niveau als in 1996.

Eerder constateerden we al dat de prevalentie van vermogensdelicten in 2010 lager is dan in 2005. Ook op de langere termijn blijkt vooral het percentage jongeren dat zegt zich schuldig te maken aan winkeldiefstal, af te nemen. Ten opzichte van 1996 is de prevalentie van winkeldiefstal in 2010 significant lager ($p < 0,05$). Verder laat de prevalentie van iemand verwonden in 2005 een lichte stijging zien, gevolgd door een daling. Tot slot is de prevalentie van iemand slaan met verwonding in 2010 lager dan in de voorgaande jaren. In 2010 ligt de prevalentie van iemand verwonden 3%-punt lager dan in 2001.

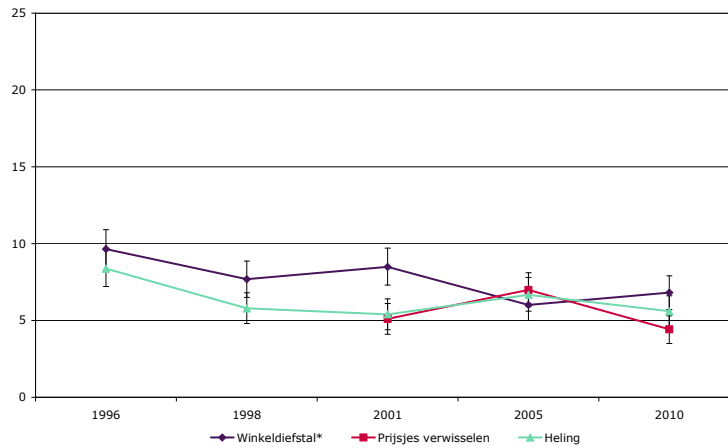
Figuur 10 Ontwikkelingen in zelfgerapporteerde delicten onder autochtone 12- tot en met 17-jarigen in 1996, 1998, 2001, 2005 en 2010 (%)

a Vernieling

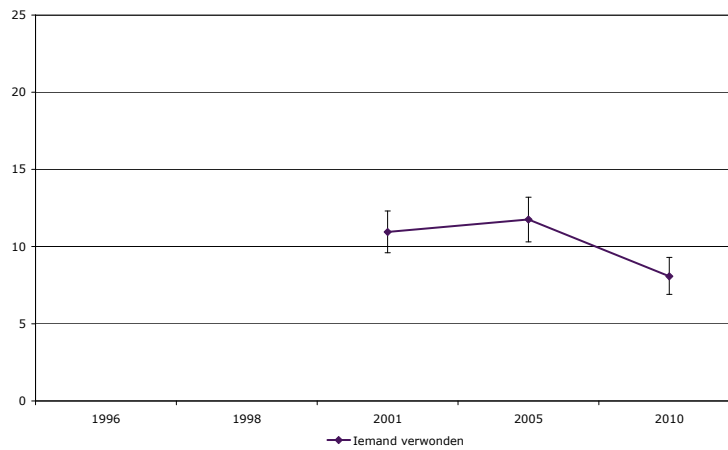

Figuur 10 (Vervolg)

b Vermogensdelicten

c Geweld

Noten:

Vernieling: Een van de delicten in de subcategorie vernieling. In 1998-2001 zes afzonderlijke vragen. In 2005 en 2010 vier vragen. Alle vragen hebben betrekking op vernieling van auto; bus/tram/metro; ruiten; een lantaarnpaal; telefooncel; bushokje.

Winkeldiefstal: Een van de delicten in de subcategorie winkeldiefstal. In 1996 en 1998 winkeldiefstal van iets meer of minder dan 10 gulden; in 2001 winkeldiefstal; in 2005 en 2010 winkeldiefstal van iets van meer of minder dan 10 euro.

Heling: In 1998-2001 een vraag over iets kopen of verkopen dat gestolen is. In 2005 en 2010 twee vragen.

Verwonden: Een van de delicten in de subcategorie verwonden. In 1996 en 1998 niet gevraagd. In 2001-2010 twee vragen: slaan of schoppen met verwonding en slaan of schoppen zonder verwonding.

Zie bijlage 3, tabel B2.5 voor de corresponderende cijfers.

Bron: MZJ 1996, 1998, 2001, 2005 en 2010

Kortom, op de langere termijn (1996-2010) blijken onder autochtone 12- tot en met 17-jarigen de prevalentie van winkeldiefstal en die van iemand verwonden, licht te zijn gedaald. Verder is er een lichte stijging in het percentage autochtone jongeren dat zegt zich schuldig te hebben gemaakt aan vandalisme, zoals het bekladden van objecten.

2.3 Twaalfminners

Ingegeven vanuit de gedachte dat antisociaal gedrag op jonge leeftijd een belangrijke voorspeller voor later delinquent gedrag is, is er in de afgelopen jaren steeds meer belangstelling gekomen voor antisociaal gedrag door twaalfminners (zie Loeber et al., 2008). Kinderen jonger dan 12 jaar vallen niet onder het jeugdstrafrecht, waardoor ze formeel nog geen strafbare feiten kunnen plegen. In de literatuur worden diverse termen gebruikt om gedrag dat onder jongeren van 12 jaar en ouder strafbaar is gesteld bij twaalfminners te benoemen. Bijvoorbeeld: antisociaal gedrag, regelovertrekend gedrag of delinquent of crimineel gedrag. Antisociaal gedrag of regelovertrekend gedrag zijn overkoepelende begrippen die betrekking hebben op een breed scala aan niet strafbare gedragingen, waaronder allerlei vormen van agressief gedrag of pesten vallen. In deze rapportage beperken we ons tot die gedragingen die volgens de wet strafbaar zijn gesteld bij kinderen ouder dan 12 jaar. In overeenstemming met de voorgaande paragrafen en conform de Nederlandse literatuur op dit terrein (Van Domburgh, 2009; Loeber et al., 2008) gebruiken we de term delinquent gedrag en hebben het over het plegen van delicten.

Er zijn geen landelijke politiegegevens over het aantal verdachten onder de groep twaalfminners beschikbaar. Recent hebben Loeber et al. (2008) de voor Nederland bekende resultaten over delinquent gedrag onder twaalfminners op een rij gezet. De resultaten van verschillende studies zijn niet zonder meer vergelijkbaar. Dit komt omdat in eerdere Nederlandse studies verschillende leeftijdsgroepen van kinderen zijn onderzocht, andere typen vragenlijsten zijn gebruikt en niet altijd dezelfde regelovertrekende gedragingen zijn onderzocht. We bespreken kort de resultaten van die studies waarin een landelijk beeld is gegeven van zelfgerapporteerde delinquentie onder twaalfminners.

De eerste zelfrapportagestudie in Nederland met een landelijke spreiding is de WODC-studie door Van der Laan et al. (1997) onder een representatieve steekproef van 8- tot en met 11-jarigen (N=699) uitgevoerd in 1994. Voor dit onderzoek vulden de kinderen een enquête in met daarin 13 regelovertrekende gedragingen. Ruim een kwart van de kinderen (27%) rapporteerde dat ze in de voorafgaande 12 maanden een van deze gedragingen hebben vertoond. Pesten kwam onder de 8- tot en met 11-jarigen het meest voor, gevolgd door vandalisme en brandje stichten. Ernstige delicten zoals mishandeling, inbraak, (winkel)diefstal werden door de 8- tot en met 11-jarigen nauwelijks gemeld. Verder bleek dat de prevalentie van zelfgerapporteerde regelovertrekkingen onder de 8- tot en met 11-jarigen lager is dan onder de oudere leeftijdsgroepen.

Zeijl et al. (2002) onderzochten de psychosociale gezondheid van Nederlandse kinderen in de leeftijd tot en met 12 jaar. Ze gebruikten daarvoor een scholierensteekproef. De steekproef omvatte 1.013 8-12-jarigen die ook een enquête invulden met daarin 14 regelovertrekkingen. Ongeveer 45% van de kinderen in deze leeftijdsgroep meldde dat ze in de voorafgaande 12 maanden wel een van deze gedragingen hadden vertoond. Gedragingen zoals 'iemand dreigen hem of haar te slaan' of 'ruzie met een leerkracht' kwamen het meest voor.

Van der Laan & Blom (2006a) hebben in de MZJ 2005 ook een representatieve steekproef van twaalfminners opgenomen. De resultaten uit die studie zullen in het onderstaande ook worden beschreven. Daarom gaan we er hier niet verder op in. Op basis van hun overzichtstudie van de Nederlandse literatuur constateren Loeber et al. (2008) dat de prevalenties van zelfgerapporteerde delinquentie onder twaalfminners laag liggen en dat de hoogste prevalenties bij de oudste groep (10- en 11-jarigen) worden gevonden. Bij deze groep liggen de prevalenties nog altijd lager

dan onder adolescenten. De prevalenties van zelfgerapporteerde delinquentie in het afgelopen jaar variëren van 26% tot 45%.

Slechts een heel klein deel van de kinderen komt in aanraking met de politie. Hoe groot die groep is, is onduidelijk, omdat dit niet standaard wordt geregistreerd. Naar schatting rapporteerde bijna 4,5% van kinderen in het afgelopen jaar een delict (Loeber et al., 2008). Van Domburgh (2009) schat dat minder dan 1% van de twaalfminners uit de algemene populatie weleens met de politie in aanraking is geweest. Uit haar onderzoek blijkt dat het daarbij vooral om lichte delicten gaat. Ernstige delicten komen zelden voor. Verder stelt zij dat frequent en ernstig delictgedrag zeldzaam is onder kinderen.

2.3.1 Bruikbaarheid van de MZJ bij twaalfminners

In de MZJ 2005 is aan een voor Nederland representatieve steekproef van twaalfminners een zelfrapportage vragenlijst voorgelegd. Vooraf is in een pilot nagegaan in hoeverre de zelfrapportage vragenlijst bruikbaar was voor jongeren in de doelgroep, waaronder ook de twaalfminners (Van der Laan & Blom, 2006b). In de pilot zijn 16 jongeren verdeeld over de verschillende leeftijden, geïnterviewd. Tijdens het invullen van de vragenlijst is nagegaan of de jongeren de vragen voldoende begrepen en welke verschillen daarbij waren tussen jongeren van verschillende leeftijden. Er is een 'hardop denken'-methode gebruikt waarbij jongeren werden aangemoedigd hun gedachten die opkwamen bij de vragen te uiten. Tevens werden de jongeren geobserveerd en zijn vragen en antwoorden met hen doorgesproken.

Op basis van een eerdere WODC-studie naar delictgedrag onder twaalfminners werd verondersteld dat twaalfminners geweldsdelicten mogelijk anders zouden interpreteren dan oudere leeftijdsgroepen (Van der Laan et al., 1997). In de pilot voor de MZJ 2005 werden echter geen aanwijzingen gevonden dat de delictvragen door 10- en 11-jarigen anders werden opgevat dan door oudere jongeren. Het is wel mogelijk dat de ernst van de incidenten waarnaar is gevraagd verschilt tussen de leeftijdsgroepen, en dat jongere kinderen vooral relatief meer onschuldige vormen van vernielingen en geweld rapporteren (Van der Laan, van Domburgh & Hoeve, 2008) al is het maar omdat oudere adolescenten fysiek tot meer in staat zijn dan kinderen. Dat konden we op basis van de pilot niet goed vaststellen.

Op basis van de bevindingen in de pilot constateren we dat er geen aanwijzingen zijn gevonden voor leeftijdsverschillen in de interpretatie van de delictvragen. Wel is het mogelijk dat jonge kinderen vaker relatief minder ernstige (gewelds)incidenten melden dan oudere leeftijdsgroepen. Dit vraagt om een nadere analyse van de ernst van de delicten en de verschillen naar leeftijd, maar dat valt buiten de reikwijdte van deze studie.

2.3.2 Totaal

Uit figuur 9 bleek reeds dat de prevalentie van zelfgerapporteerde delicten bij de jongste leeftijdsgroep beduidend lager is dan onder de oudere leeftijdsgroepen. In tabel 2 worden voor de verschillende delicten de prevalenties gegeven van zelfgerapporteerde delinquentie onder de 10- en 11-jarigen voor 2010 en 2005. We bespreken eerst de prevalentie van zelfrapportage van delinquent gedrag voor 2010 en vergelijken daarna beide jaren.

In 2010 gaf bijna 17% van de 10- en 11-jarigen aan dat ze zich in de voorafgaande 12 maanden aan een van de 27 voorgelegde delicten schuldig hadden gemaakt. De prevalentie van geweld is het hoogst, gevolgd door vermogensfeiten en delicten in de categorie vernieling en openbare orde en gezag. Ruim een op de tien 10- en 11-

jarigen zegt zich in het voorafgaande jaar schuldig te hebben gemaakt aan een geweldsdelict. Het betreft dan vooral iemand slaan zonder verwonding en in mindere mate iemand bedreigen. De andere geweldsfeiten worden nauwelijks of niet gerapporteerd door twaalfminners.

Iets meer dan een op de twintig kinderen in de leeftijd 10 en 11 jaar zegt zich in de voorafgaande 12 maanden schuldig te hebben gemaakt aan een vermogensfeit. Het betreft dan met name diefstal op school en/of diefstal uit een winkel van een product dat goedkoper was dan 10 euro. De overige vermogensfeiten worden door kinderen in deze leeftijdsgroep niet gemeld.

Verder zegt een op de twintig 10- en 11-jarigen zich in het afgelopen jaar schuldig te hebben gemaakt aan een of meerdere vernieling en openbare orde feiten. Het gaat dan om het bekladden van muren e.d., iets van een ander opzettelijk beschadigen of het beschadigen van een voertuig. Het gaat wel om lage prevalenties (<2,5%).

Wapenbezit en handelen in drugs komen onder 10- en 11-jarigen niet voor.

Ten opzichte van 2005 zijn er enkele significante veranderingen in de prevalentie van regelovertredend gedrag onder twaalfminners. De prevalentie van een of meer delicten in de categorie vermogensfeiten is in 2010 5%-punt lager dan in 2005. Er is vooral een afname in de prevalentie van diefstal op school. Het percentage twaalfminners dat zegt in het voorafgaande jaar iets op school te hebben gestolen is 3%-punt lager. Voor de overige vermogensdelicten zijn de verschillen tussen beide jaren niet significant. Verder is er een significant lagere prevalentie van slaan met verwonding. Het percentage 10- en 11-jarigen dat zegt zich daaraan in het afgelopen jaar schuldig te hebben gemaakt is in 2010 4%-punt lager dan in de vorige meting. Binnen de categorie geweld zijn er geen significante veranderingen in prevalenties ten opzichte van 2005.

Verder wijken de prevalenties van delinquent gedrag onder twaalfminners in 2010 niet significant af van die in 2005.

Tabel 2 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten in de afgelopen 12 maanden onder 10- en 11-jarigen in 2005 en 2010

	2005 N=337		2010 N=769		
	%	95% BI	%	95% BI	
Iemand bedreigd, bang maken	4,3	(2,1-6,4)	3,4	(2,1-4,6)	*
Geslagen, persoon niet gewond	9,0	(5,9-12)	9,2	(7,2-11,2)	
Geslagen, persoon gewond	6,2	(3,6-8,8)	2,4	(1,3-3,5)	*
Iemand bedreigd om te stelen	-		-		
Geweld gebruikt om te stelen	-		-		
Iemand met wapen verwond	-		-		
Onvrijwillige seks	-		-		
<i>Eén of meer geweldsmisdrijven</i>	14,4	(10,6-18,1)	11,6	(9,4-13,9)	
Prijsjes verwisseld	3,3	(1,4-5,2)	0,8	(0,2-1,4)	
Iets < 10 euro uit winkel gestolen	3,8	(1,8-5,9)	1,6	(0,7-2,5)	
Iets > 10 euro uit winkel gestolen	-		-		
Iets gestolen van school of werk	6,9	(4,2-9,6)	3,6	(2,3-4,9)	
Fiets of scooter gestolen	-		-		
Zakken gerold	-		-		
Iets van buitenkant auto gestolen	-		-		
Helingkopen	0,1	(-0,2-0,5)	0,4	(-0,1-0,8)	
Helingverkopen	-		-		
Iets uit auto gestolen	-		-		
Ingebroken	-		-		
<i>Eén of meer vermogensmisdrijven</i>	10,6	(7,3-13,8)	5,6	(4-7,2)	*
Voertuig beschadigd of vernield	0,8	(-0,1-1,8)	1,4	(0,6-2,2)	
Woning beschadigd of vernield	0,3	(-0,3-0,8)	0,7	(0,1-1,3)	
Bus, tram, metro of trein vernield	-		-		
Iets anders beschadigd	1,0	(-0,1-2,1)	1,8	(0,9-2,7)	
Muren, trams, bussen beklad	3,3	(1,4-5,2)	2,4	(1,4-3,5)	
<i>Eén of meer delicten in de categorie vernieling en openbare orde en gezag</i>	4,2	(2,1-6,4)	5,7	(4,1-7,3)	
<i>Wapenbezit</i>	-		-		
Softdrugs verhandeld	-		-		
Partydrugs verhandeld	-		-		
Harddrugs verhandeld	-		-		
<i>Eén of meer drugsdelicten</i>	-		-		
<i>Eén of meer van de bovenstaande delicten</i>	20,5	(16,2-24,8)	16,6	(13,9-19,2)	

* De prevalentie in 2010 wijkt significant af van de prevalentie in 2005 ($p < 0,05$).

Noot: De prevalentie van delicten die in 2010 door minder dan 5 kinderen gerapporteerd werden, is weergegeven met een liggend streepje.

Bron: MZJ 2005 en MZJ 2010

Kortom, kinderen in de leeftijd 10-11 jaar melden vooral lichte feiten zoals iemand slaan zonder dat die persoon gewond raakt, diefstal van school of iemand bedreigen. In vergelijking met 2005 is er een lichte afname in het aantal 10- en 11-jarigen dat aangeeft een delict te hebben gepleegd. Er zijn significant lagere prevalenties van de categorie 'vermogensdelicten' en van de delicten 'iemand bedreigen' en 'iemand slaan met verwonding'.

2.3.3 Sekse

In de figuren 11a en 11b worden voor jongens en meisjes de prevalenties gegeven van zelfgerapporteerde delinquentie voor de jaren 2005 en 2010. Ook onder de 10- en 11-jarigen is de prevalentie van zelfgerapporteerde delicten onder jongens hoger dan onder meisjes. In 2010 zijn er bijna twee keer zo veel jongens als meisjes die zeggen zich in het voorafgaande jaar schuldig te hebben gemaakt aan een delict. Dit geldt voor alle drie de delictcategorieën en in beide jaren.

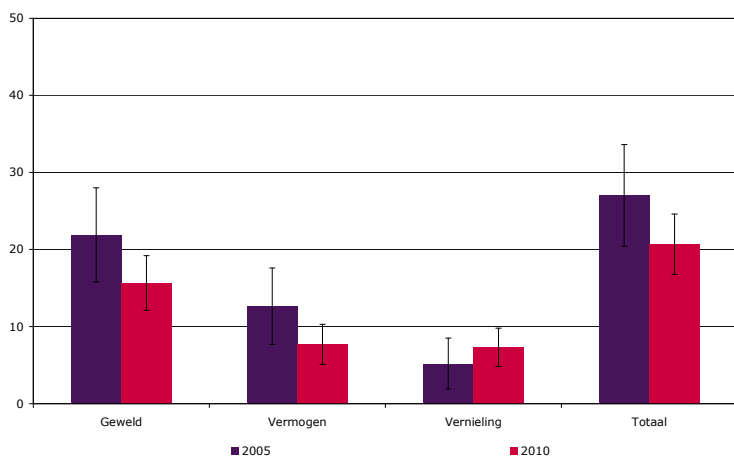
Onder jongens is de prevalentie van geweld het hoogst gevolgd door vermogensdelicten en vernieling en openbare orde. In 2010 zegt bijna 16% van de jongens in de leeftijd 10-11 jaar zich schuldig te hebben gemaakt aan een of meer geweldsdelicten (het gaat dan vooral om slaan zonder verwonding). De prevalentie van vermogens- en vernielingsdelicten is in 2010 nagenoeg gelijk (rond de 7%).

Ook onder de 10- en 11-jarige meisjes is in 2010 de prevalentie van geweld duidelijk hoger dan de prevalentie van vermogensdelicten of vernielingen. Een opvallende overeenkomst tussen jongens en meisjes is de mate waarin geweld wordt gerapporteerd ten opzichte van de andere categorieën. De prevalentie van geweld is in 2010 bij beide groepen relatief groter dan die van vermogensdelicten en vernielingen en/of openbare orde feiten.

In figuur 11 worden ook de prevalenties in zelfgerapporteerde delinquentie voor 2005 en 2010 gegeven, zowel voor jongens als meisjes. Hoewel in 2010 de totale prevalentie van zelfgerapporteerde delinquentie onder twaalfminners zowel bij jongens als meisjes iets lager is dan in 2005, is het verschil tussen beide jaren voor beide seksen niet significant. Ook bij de afzonderlijke delictcategorieën is het verschil in prevalentie tussen beide jaren niet significant, met uitzondering van vermogensdelicten onder de meisjes. Ten opzichte van 2005 is in 2010 de prevalentie van vermogensdelicten onder 10- en 11-jarige meisjes 5%-punt significant lager ($p < 0,05$).

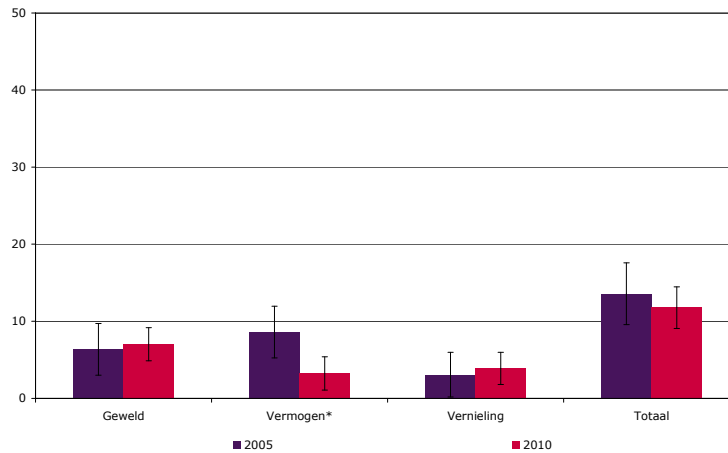
Figuur 11 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten (in categorieën) in de afgelopen 12 maanden onder 10- en 11-jarigen in 2005 en 2010, naar sekse (%)

a Jongen

Figuur 11 (Vervolg)

b Meisje

* De prevalentie in 2010 wijkt significant af van de prevalentie in 2005 ($p < 0,05$).
Zie bijlage 3, tabel B2.6 voor de corresponderende cijfers.
Bron: MZJ 2005 en MZJ 2010

Kortom, ook onder de 10- en 11-jarigen rapporteren meer jongens dan meisjes dat ze een delict hebben gepleegd in het afgelopen jaar. In 2010 is de prevalentie van zelfrapportage onder 10- en 11-jarigen nauwelijks veranderd. Alleen onder meisjes is een lagere prevalentie van vermogensdelicten.

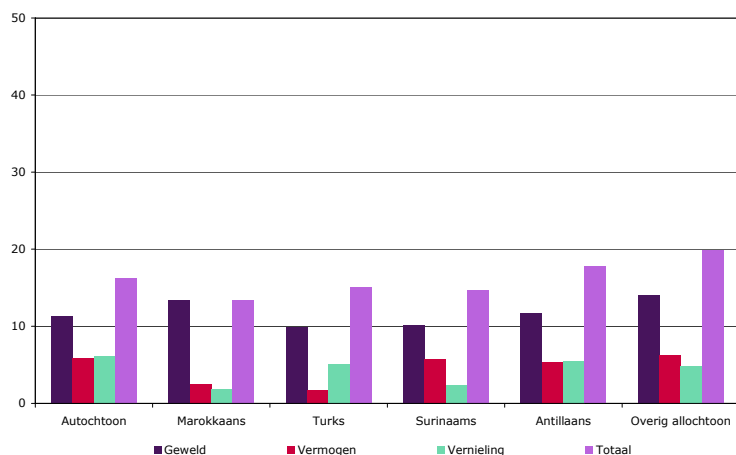
2.3.4 Herkomstgroepen

In figuur 12 zijn de prevalenties voor de verschillende delictcategorieën uitgesplitst naar herkomstgroep. De prevalentie van zelfgerapporteerde delinquentie varieert van de 13% onder Marokkaanse 10- en 11-jarigen tot 20% onder kinderen uit overig allochtone herkomstgroepen. De prevalenties onder de herkomstgroepen verschillen niet statistisch significant ($p < 0,05$) van elkaar.

Bij alle herkomstgroepen is de prevalentie van zelfgerapporteerde geweldsdelicten hoger dan van vernielingen of vermogensdelicten. De prevalentie van geweld varieert van 10% onder de Turkse kinderen tot 14% onder de overig allochtone kinderen. De prevalenties van vernieling en openbare orde varieert van 2% (Marokkaans) tot 6% (autochtoon). En de prevalenties van vermogensdelicten variëren van 2% onder Turkse kinderen tot 6% onder kinderen uit de groep overig allochtonen. Ook hier geldt dat er geen significante verschillen tussen de herkomstgroepen zijn.

In de onderstaande figuur is verder te zien dat onder de Turkse en Marokkaanse 10- en 11-jarigen de prevalentie van geweld ten opzichte van vermogens- en vernielingsdelicten hoger is dan onder de andere herkomstgroepen. Ook valt op dat onder Marokkaanse en Surinaamse kinderen het aandeel vernielingen lager is dan in andere herkomstgroepen.

Figuur 12 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten (in categorieën) in de voorafgaande 12 maanden onder 10- en 11-jarigen in 2005 en 2010, naar herkomstgroep (%)

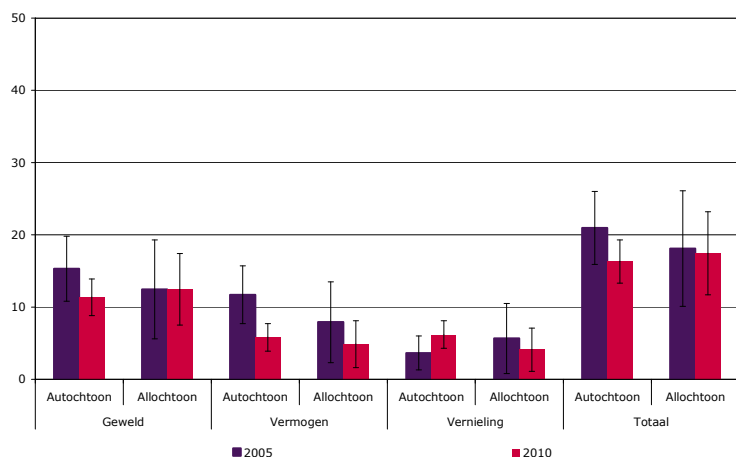

Zie bijlage 2, tabel B2.7 voor de corresponderende cijfers.

Bron: MZJ 2010

Voor de twaalfminners is het vanwege de kleine aantallen in 2005 niet mogelijk om uit te splitsen naar verschillende herkomstgroepen. Voor de vergelijking tussen 2010 en 2005 nemen we de verschillende herkomstgroepen samen tot een categorie 'allochtoon' en vergelijken deze met de 10- en 11-jarige autochtone kinderen. In figuur 13 worden voor de autochtone en de allochtone twaalfminners de prevalenties van zelfgerapporteerde delinquentie voor 2005 en 2010 weergegeven. Ook voor de twaalfminners geldt dat in 2005 onvoldoende jongeren uit de afzonderlijke herkomstgroepen waren om uit te kunnen splitsen. In figuur 13 is te lezen dat onder de autochtone twaalfminners de prevalentie van zelfgerapporteerde delinquentie in 2010 niet significant lager is dan in 2005. Onder de allochtone twaalfminners zijn er geen significante verschillen tussen beide jaren in de prevalentie van zelfgerapporteerde jeugddelinquentie.

Figuur 13 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten (in categorieën) in de afgelopen 12 maanden onder autochtone en allochtone 10- en 11-jarigen in 2005 en 2010 (%)

Zie bijlage 3, tabel B2.8 voor de corresponderende cijfers.

Bron: MZJ 2005 en MZJ 2010

Kortom, evenals onder 12- tot en met 17-jarigen is onder de twaalfminners de prevalentie van zelfgerapporteerde delinquentie onder Marokkaanse kinderen lager dan onder andere herkomstgroepen. Wel valt onder Marokkaanse en Turkse kinderen de relatieve oververtegenwoordiging van geweld ten opzichte van andere typen delicten op. De hoogste prevalenties van zelfgerapporteerd ouderschap komen voor onder van Antilliaanse en overig allochtone herkomst. In vergelijking met 2005 zijn er zowel onder autochtone als allochtone kinderen geen statistisch significante verschillen in prevalentie van zelfgerapporteerde delinquentie.

2.4 Tot slot

In dit hoofdstuk is de prevalentie van zelfgerapporteerde delinquentie onder jongeren in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar en kinderen in de leeftijd 10 en 11 jaar onderzocht. Bij zelfrapportage van delinquent gedrag gaat het vooral om lichtere en veelvoorkomende vormen van delinquent gedrag. Dat wordt ook in deze studie bevestigd. Het doel was na te gaan hoe de prevalentie van zelfgerapporteerd ouderschap zich in de tijd heeft ontwikkeld. Daarbij is een uitgebreide vergelijking gemaakt tussen 2010 en 2005 omdat alleen in die metingen gegevens beschikbaar zijn voor een representatieve steekproef van Nederlandse jongeren in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar en kinderen in de leeftijd 10 en 11 jaar. Een langere termijn ontwikkeling is ook bekeken, maar die gaat alleen over autochtone 12- tot en met 17-jarigen.

Minderjarigen (12- tot en met 17-jarigen)

De resultaten wijzen erop dat onder de strafrechtelijk minderjarigen ten opzichte van 2005 in 2010 sprake is van een lichte afname in het percentage jongeren dat aangeeft zich schuldig te hebben gemaakt aan een delict. In 2010 geeft ruim een derde van de 12- tot en met 17-jarigen aan zich schuldig te hebben gemaakt aan een of meerdere delicten. Dat is 3%-punt lager dan in 2005. Er blijkt met name een daling in de prevalenties van vermogensfeiten en wapenbezit. Als we uitsplitsen naar sekse, leeftijd en herkomstgroep, blijkt niet zozeer sprake van een algehele afname in de prevalentie van delinquent gedrag, maar is de afname alleen bij sommige subgroepen en bij bepaalde delictcategorieën te zien. Onder jongens is sprake van een lagere prevalentie van vermogensdelicten, onder meisjes van geweld en vermogensdelicten. Onder autochtone jongeren is sprake van lagere prevalenties van geweld en vermogensdelicten, terwijl onder allochtone jongeren geen verschillen zijn tussen beide metingen. De impact van autochtone jongeren op de totale prevalentie van zelfgerapporteerde delinquentie is groter vanwege hun grotere aandeel in de populatie. Vanwege kleine aantallen in 2005 konden we de groep allochtone jongeren niet uitsplitsen naar de verschillende herkomstgroepen. Het is mogelijk dat zich binnen herkomstgroepen wel veranderingen hebben voorgedaan. Verder blijkt dat alleen onder de 12- en 13-jarigen sprake is van een significante daling. Daarbij gaat het met name om een daling in de categorie geweld. Onder de 14- en 15-jarigen blijkt een afname van prevalentie in de categorie vermogensdelicten.

In 2010 blijkt de prevalentie van zelfgerapporteerde delinquentie onder Nederlandse jongeren in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar voor verschillende subgroepen bij specifieke delictcategorieën lager dan in 2005. We weten niet of hier sprake is van een dalende trend, omdat we maar twee meetmomenten met elkaar kunnen vergelijken voor de totale onderzoeksgroep. Voor enkele typen delicten zijn langere termijnontwikkelingen beschikbaar, maar die hebben alleen betrekking op de autochtone 12-

tot en met 17-jarigen. Op de lange termijn (1996-2010) blijkt een lichte daling van de prevalenties van winkeldiefstal en iemand verwonden. Het percentage autochtone 12- tot en met 17-jarigen dat aangeeft in het afgelopen jaar een of meerdere delicten te hebben gepleegd varieert van 30 tot 34% in de periode 1996-2010. Dit relatief constante percentage correspondeert met andere eerder uitgevoerde studies. Landelijke studies die aan het eind van de jaren negentig en het begin van de eenentwintigste eeuw hebben plaatsgevonden laten overwegend een stabiel patroon zien in het aantal jongeren dat een of meerdere delicten rapporteert.

Twaalfminners (10- en 11-jarigen)

In deze studie zijn voor het eerst in Nederland systematisch landelijke ontwikkelingen in zelfgerapporteerde jeugddelinquentie onder twaalfminners onderzocht. De prevalentie van zelfgerapporteerde delinquentie is onder twaalfminners een stuk lager dan onder de oudere leeftijdsgroepen. Ondanks dat geeft in 2010 nog een op de zes (17%) van de kinderen in de leeftijd 10 en 11 jaar aan dat ze zich in de voorafgaande 12 maanden schuldig hebben gemaakt aan een delict. Het gaat vooral om lichtere vormen van delictgedrag zoals slaan zonder verwonding, iemand bedreigen of bang maken, iets stelen van school of werk, of het bekladden van objecten. Het is denkbaar dat kinderen relatief minder ernstige incidenten rapporteren dan oudere jongeren, dit zou dan met name geweldsincidenten betreffen (zie Van der Laan, 1997; Van der Laan et al., 2008). Een analyse van de ernst van de geweldsdelicten valt echter buiten de reikwijdte van deze studie.

Enkele uitzonderingen daargelaten is er ten opzichte van 2005 in 2010 nauwelijks verandering opgetreden in het percentage twaalfminners dat zegt zich schuldig te hebben gemaakt aan een regelovertreding. De uitzonderingen zijn slaan met verwonding en diefstal op school. De prevalentie onder 10- en 11-jarigen is voor beide delicten in 2010 significant lager dan in 2005. We kunnen niet zeggen of hier sprake is van een trend omdat we slechts over twee meetmomenten beschikken.

10- en 11-jarigen vergeleken met 12- tot en met 17-jarigen

Als we de prevalentie van zelfgerapporteerde delicten door kinderen van 10 en 11 jaar vergelijken met tieners in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar, vallen de volgende verschillen op:

- Het percentage kinderen dat zegt een delict te hebben gepleegd is beduidend lager dan onder de 12- tot en met 17-jarigen. Dit geldt voor alle onderscheiden categorieën en ook voor de afzonderlijke delicten.
- Het gaat bij de twaalfminners vooral om lichte feiten, zoals slaan zonder verwonding, diefstal van school en bedreiging van anderen. Daarbij moet worden opgemerkt dat de genoemde geweldsdelicten onder twaalfminners waarschijnlijk veel lichter van aard zijn dan de geweldsdelicten onder de oudere leeftijdsgroepen.
- Bij de twaalfminners is het aandeel jongeren dat aangeeft zich schuldig te hebben gemaakt aan geweld ten opzichte van andere typen delicten, groter dan bij de strafrechtelijk minderjarigen. Deze bevindingen sluiten aan bij eerder onderzoek waaruit blijkt dat uitingen van fysiek geweld afnemen naarmate jongeren verder in de adolescentie komen (Elliott, 1994; Huizinga et al., 1996; Tremblay, 2006).
- Zowel onder de 10- en 11-jarigen als onder de oudere leeftijdsgroepen zijn er meer jongens dan meisjes die een delict rapporteren, ongeacht het type delict.
- Zowel onder kinderen als onder 12- tot en met 17-jarigen is er een daling in de prevalentie van zelfgerapporteerde vermogensdelicten. Met name de prevalenties van prijsjes verwisselen en diefstal buitenkant auto laten onder 12- tot en met 17-jarigen een significante afname zien.

3 Aangehouden verdachten

Frits Huls (CBS)

Belangrijkste bevindingen

Minderjarigen (12- tot en met 17-jarigen)

- Het aandeel aangehouden verdachten onder de 12- tot en met 17-jarigen is in de periode 2003-2008 toegenomen van 20 per 1.000 tot 24 per 1.000, maar laat in het laatste jaar voor het eerst een afname zien ten opzichte van het voorgaande jaar (-11%). Ondanks deze recente daling is het aantal verdachten per 1.000 12- tot en met 17-jarigen nog altijd 20% hoger dan in 2003.
- Uitgesplitst naar sekse is het aandeel verdachten onder de jongens in de periode 2003-2008 het grootst, maar de stijging is het grootst onder de meisjes. Zowel bij jongens als bij meisjes is in 2008 het aantal verdachten per 1.000 afgenomen ten opzichte van 2007, maar ligt nog altijd boven dat van 2003.
- In absolute aantallen is het merendeel van de verdachten van autochtone herkomst, maar gerelateerd aan de omvang van een herkomstgroep zijn niet-westers allochtonen oververtegenwoordigd. Het aandeel verdachten onder Marokkanen is het grootst, gevolgd door Antilliaanse jongeren. Het aandeel verdachten onder autochtone jongeren is het laagst. In de periode 2003-2008 is het aandeel verdachten onder alle herkomstgroepen eerst jaarlijks gestegen en in het meest recente jaar gedaald.
- De algemene ontwikkelingen in de verschillende herkomstgroepen komen hoofdzakelijk voor rekening van de jongens. Onder de meisjes uit de verschillende herkomstgroepen is sprake van een grilliger patroon. Hoewel het aandeel vrouwelijke verdachten in alle herkomstgroepen de periode 2003-2008 overwegend een toename vertoont met een daling in de meest recente jaren. De sterkste daling in het recente jaar in het aandeel verdachten is onder de meisjes van Antilliaanse herkomst.
- Het aantal aangehouden verdachten per 1.000 leeftijdsgenoten laat in de periode 2003-2008 voor bijna alle onderscheiden delictcategorieën eerst jaarlijks een toename zien, gevolgd door een daling in het meest recente jaar. Het aandeel verdachten van geweld is in die periode het sterkst gestegen. Ondanks de meest recente daling liggen de aantallen verdachten per 1.000 minderjarigen voor iedere misdrijfcategorie nog boven het niveau van 2003.
- Het aandeel aangehouden verdachten onder de jongens is in alle misdrijfcategorieën hoger dan onder de meisjes. Het aandeel aangehouden verdachten is in de periode 2003-2008 onder de meisjes in alle misdrijfcategorieën sterker gestegen dan onder de jongens. De afname in het meest recente jaar geldt zowel bij jongens als meisjes voor alle misdrijfcategorieën.

Jongvolwassenen (18- tot en met 24-jarigen)

- Het aandeel verdachten onder de 18- tot en met 24-jarigen is in de periode 2003-2008 toegenomen van 32 per 1.000 tot 38 per 1.000 (+17%), en laat in het meest recente jaar een lichte afname zien ten opzichte van 2007 (-4%).
- Het aandeel verdachten onder 18- tot en met 24-jarige mannen is in de periode 2003-2008 het grootst, maar de stijging is het grootst onder vrouwen. Zowel onder mannen als vrouwen is in 2008 het aandeel verdachten afgenomen ten opzichte van 2007, maar het aandeel verdachte mannen en vrouwen ligt nog altijd boven dat van 2003.

- Uitgesplitst naar herkomstgroep is het aandeel verdachten onder Marokkanen het grootst, gevolgd door jongvolwassenen afkomstig van de Nederlandse Antillen en Aruba en Suriname. Het aandeel verdachten onder autochtonen jongeren is het laagst. In de periode 2003-2008 is het aandeel verdachten onder de meeste herkomstgroepen eerst jaarlijks gestegen en in het meest recente jaar gedaald. Uitzondering is het aandeel Marokkaanse 18- tot en met 24-jarigen die in 2008 nog een stijging laat zien.
- De algemene ontwikkelingen in de verschillende herkomstgroepen laten eenzelfde ontwikkeling zien bij mannen en vrouwen waarbij het aantal verdachte mannen per 1.000 van de herkomstgroepen een stuk hoger ligt dan dat van de vrouwen. De mannen vertonen per 1.000 in 2008 in bijna alle herkomstcategorieën een daling ten opzichte van 2007, behalve de Antilliaanse mannen. Het aandeel aangehouden verdachten onder de vrouwen laat bij Marokkaanse en Turkse vrouwen in de periode 2003-2008 jaarlijks een toename zien.
- Het aandeel aangehouden verdachten onder de 18- tot en met 24-jarigen laat in de periode 2003-2008 onder de meeste misdrijfcategorieën eerst jaarlijks een toename zien. In 2008 dalen de aantallen verdachten per 1.000 jongvolwassenen in alle categorieën, maar zijn toch nog hoger dan in 2003.
- Onder mannen is in de periode 2003-2008 sprake van een stijging van het aantal verdachten per 1.000 leeftijdsgenoten in alle typen misdrijfcategorieën uitgezonderd vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde, gevolgd door een (lichte) daling in het laatste jaar. Onder de vrouwen is in de periode 2003-2008 alleen het aandeel verdachten van vermogensmisdrijven gestegen. In het laatste jaar is er een lichte daling bij de onderscheiden misdrijfcategorieën.

Het aandeel verdachten laat onder beide onderscheiden leeftijdsgroepen in de periode 1999-2008 jaarlijks een toename zien met een daling in het laatste jaar. Omdat de afname in het aandeel verdachten vooralsnog alleen betrekking heeft op één jaar kunnen we niet spreken over een trend. Daarvoor moet de daling meerdere jaren voortduren.

In dit hoofdstuk wordt de ontwikkeling beschreven van het aantal minderjarige (12 tot en met 17 jaar) en jongvolwassenen (18 tot en met 24 jaar) aangehouden verdachten in de periode 1999-2008. Aan de orde komen de verschillen in ontwikkelingen tussen mannen en vrouwen en herkomstgroepen voor beide leeftijdsgroepen. We gaan in op het aantal verdachten per 1.000 in een betreffende bevolkingsgroep zodat het aandeel verdachten voor de verschillende bevolkingsgroepen onderling en in de tijd vergelijkbaar zijn. We geven de ontwikkelingen voor de periode 1999-2008, en focussen specifiek op de ontwikkelingen in de laatste 5 jaren waarbij 2003 als uitgangspunt wordt genomen. Het hoofdstuk begint met een korte beschrijving van de databron (paragraaf 3.1). Daarna beschrijven we respectievelijk de ontwikkelingen in aangehouden verdachten onder jongeren in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar, de minderjarigen, (paragraaf 3.2) en jongeren in de leeftijd 18 tot en met 24 jaar, de jongvolwassenen (paragraaf 3.3). Daarna volgt een korte slotbeschouwing (paragraaf 3.4).

3.1 Het HKS/SSB

We geven een korte beschrijving van de gebruikte bronnen, in bijlage 2 wordt een meer uitgebreide beschrijving gegeven. De gegevensbron is het Herkenningsdienstsysteem (HKS) dat door de politie wordt gebruikt om gegevens over verdachten te registreren. De HKS-gegevens zijn gekop-

peld aan het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het CBS. Het SSB bevat informatie over alle personen die legaal in Nederland woonachtig zijn. In het HKS zitten alleen verdachten die aangehouden zijn wegens een misdrijf en waarvan bekend is van wat voor een type delict ze worden verdacht en waarvan een proces-verbaal is opgemaakt. Ongeveer 90% van de geregistreerde verdachten in het HKS kan worden gekoppeld aan het SSB. Naar verwachting is dit percentage onder jeugdigen hoger, dat weten we niet precies. Verdachten worden soms niet teruggevonden in het SSB wanneer hun persoonsgegevens onvolledig of onjuist staan geregistreerd, of wanneer het verdachten betreft die niet zijn ingeschreven in de Gemeentelijke Basisadministratie, bijvoorbeeld wanneer het om in het buitenland woonachtige verdachten gaat die in Nederland aangehouden zijn. In dit hoofdstuk zijn alleen die verdachten opgenomen die konden worden gekoppeld binnen het SSB.⁶

Het HKS/SSB bevat personen waarbij de politie een redelijk vermoeden heeft dat zij het misdrijf hebben begaan (conform artikel 27 Wetboek van Strafvordering). De door de politie aangehouden verdachten betreffen unieke personen dat wil zeggen dat een verdachte in een jaar één keer wordt geteld, ook wanneer deze verdachte binnen één jaar meerdere keren is aangehouden. Omdat het hierbij om unieke aangehouden verdachten in een jaar gaat, zijn de aantallen lager dan in publicaties waarin ontwikkelingen op basis van de politiestatistiek worden gepresenteerd (Eggen, 2009). De politiestatistiek geeft aan hoeveel verdachten de politie in een jaar heeft gehoord. Een verdachte kan in een jaar voor verschillende delicten meerdere keren worden gehoord door de politie en wordt in de politiestatistiek dan ook meerdere keren geteld. De politiestatistiek biedt dan ook vooral inzicht in politie-activiteiten, terwijl we ons in deze rapportage richten op de ontwikkelingen in het aantal unieke verdachten.

3.2 Aangehouden verdachten van een misdrijf

In 2008 zijn door de politie ruim 203 duizend personen van 12 jaar en ouder aangehouden als verdachte van een misdrijf. Bijna 14% daarvan (28.590) behoort tot de categorie strafrechtelijk minderjarigen en ruim 25% daarvan (51.900) valt in de categorie jongvolwassenen. In het totaal zijn 4 op de 10 verdachten in de leeftijd 12 tot en met 24 jaar. Dit aandeel is in de loop van de tijd weinig veranderd.

In de periode 1999-2008 laat het aantal verdachten onder de totale populatie van 12 jaar en ouder jaarlijks tot aan 2007 jaarlijks een stijging zien en neemt af in 2008 (figuur 14a). Het aantal aangehouden verdachten per 1.000 is toegenomen van 10 per 1.000 in 1999 tot 14 verdachten per 1.000 inwoners van 12 jaar en ouder in 2008. Bij de strafrechtelijk minderjarigen en de jongvolwassenen is er sprake van een flinke toename per 1.000 van de overeenkomstige leeftijdsgroep. Het aantal verdachten onder de 12- tot en met 17-jarigen neemt in de periode 1999-2008 toe van 16 naar 24 per 1.000. Onder de jongvolwassenen is de toename van 24 naar 38 verdachten per 1.000 18- tot en met 24-jarigen.

Om te bepalen onder welke groep de toename in het aantal verdachten het grootst is, vergelijken we de procentuele toename per 1.000 leeftijdsgenoten en nemen 2003 als basisjaar (=100). Dit wordt weergegeven in figuur 14b. Daaruit is af te

⁶ Een deel van deze verdachten kunnen ook in latere instantie niet verder vervolgd worden omdat hun zaak door het Openbaar Ministerie om technische redenen wordt geseponneerd of omdat ze door de rechter worden vrijgesproken. Uit eerder onderzoek bleek dat dit deel zo'n 8% betreft van de aangehouden 12 tot en met 24 jarige verdachten (Van der Laan, Blom et al., 2010). Deze personen zijn hier wel meegenomen omdat die nu nog niet verwijderd konden worden uit het HKS/SSB.

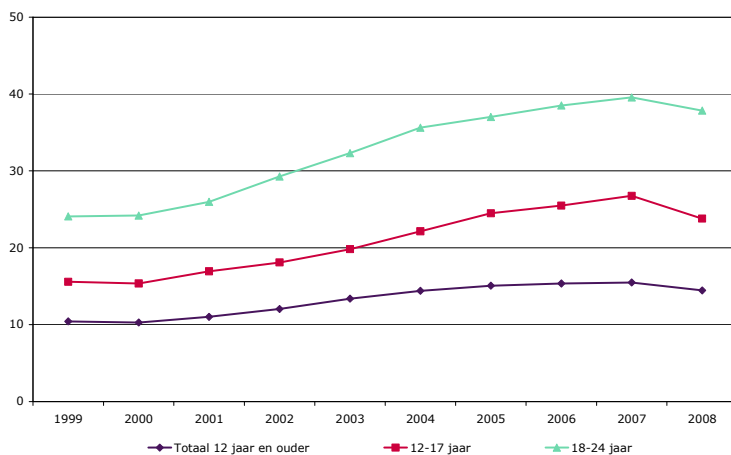
lezen dat onder de minderjarigen de stijging in het aantal aangehouden verdachten het grootst is.

Het aandeel verdachten onder de totale populatie laat tot en met 2005 een stijging zien en stabiliseert in de jaren erna. In 2008 zijn er 14 verdachten per 1.000 12-jarigen en ouder, een stijging van 8% ten opzichte van 2003. Het aandeel verdachten onder de 12- tot en met 17-jarigen vertoont al jaren een duidelijke toename, bereikt vooralsnog de piek in 2007 en neemt in het laatste jaar af. Ten opzichte van 2007 is het aandeel verdachten per 1.000 12- tot en met 17-jarigen in 2008 afgenomen (-11%). Ondanks de daling in het aantal verdachten in het laatste jaar is het aandeel verdachten met 24 per 1.000 12- tot en met 17-jarigen nog altijd 20% hoger dan in 2003.

Ook onder de 18- tot en met 24-jarigen is tot aan 2007 sprake van een jaarlijkse stijging in het aantal verdachten per 1.000 en wordt deze gevolgd met een lichte afname in 2008 ten opzichte van 2007 (-4%). In 2008 ligt het aantal aangehouden verdachten met 38 per 1.000 18- tot en met 24-jarigen nog altijd 17% boven het niveau van 2003.

Figuur 14 Aangehouden verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 1999-2008, naar leeftijd

a Per 1.000

b In indices (basisjaar 2003=100)

Zie bijlage 3, tabel B3.1 voor de corresponderende cijfers.

Bron: HKS/SSB

3.3 Minderjarigen

In 2008 zijn in totaal 28.590 minderjarige verdachten aangehouden. Dat is 3% van alle 12- tot en met 17-jarigen die in de GBA zijn geregistreerd. In deze paragraaf wordt nagegaan welke verschillen er in de ontwikkelingen zijn naar achtergrondkenmerken van de jongeren.

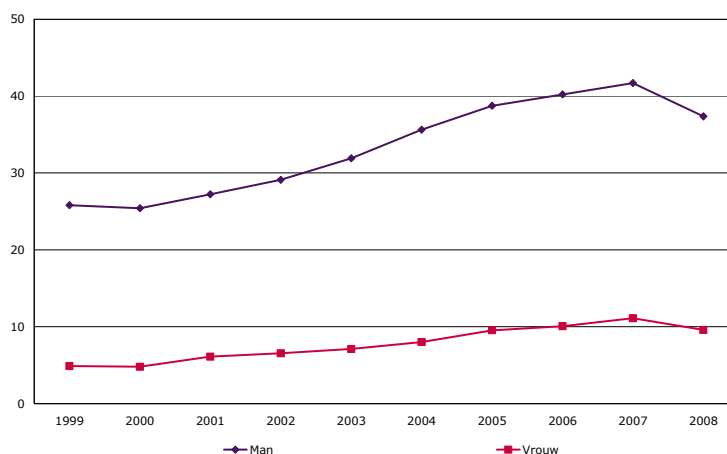
3.3.1 Sekse

Het merendeel van de aangehouden verdachten is een jongen (80% in 2008). Het aandeel meisjes onder de 12- tot en met 17-jarige verdachten is in de loop van de tijd sterk toegenomen. Per duizend personen van de overeenkomstige bevolkingsgroep zien we zowel bij de jongens als de meisjes jaarlijks een stijging in het aantal verdachten. De piek wordt bereikt in 2007 en neemt daarna af (figuur 15a).

De stijging is sterker onder de meisjes dan onder de jongens (figuur 15b) wat vooral komt doordat er absoluut gezien veel minder verdachten onder de meisjes zijn. In 2008 zijn er 37 verdachten per 1.000 12- tot en met 17-jarige jongens (+17% ten opzichte van 2003). Ten opzichte van 2007 is het aandeel verdachten onder de jongens in 2008 lager. Onder de meisjes zijn er in 2008 10 verdachten per 1.000 12- tot en met 17-jarigen (+35% ten opzichte van 2003). Ten opzichte van 2007 is het aandeel verdachten onder de meisjes in 2008 afgenomen.

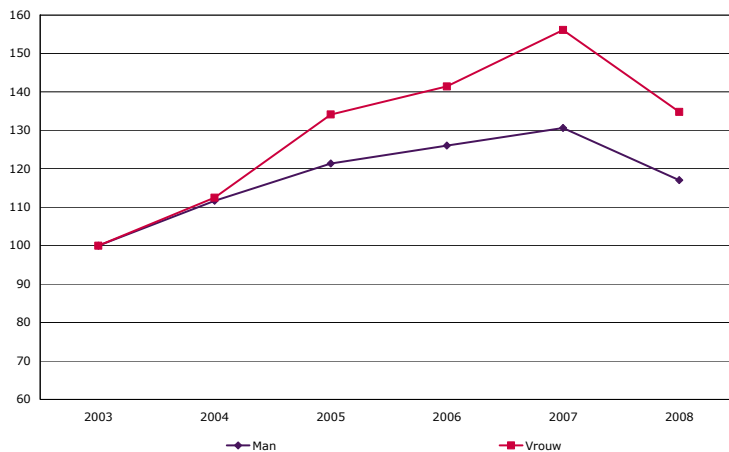
Figuur 15 Aangehouden 12- t/m 17-jarige verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 1999-2008, naar sekse

a Per 1.000

Figuur 15 (Vervolg)

b In indices (basisjaar 2003=100)

Zie bijlage 3, tabel B3.2 voor de corresponderende cijfers.

Bron: HKS/SSB

3.3.2 Herkomstgroepen

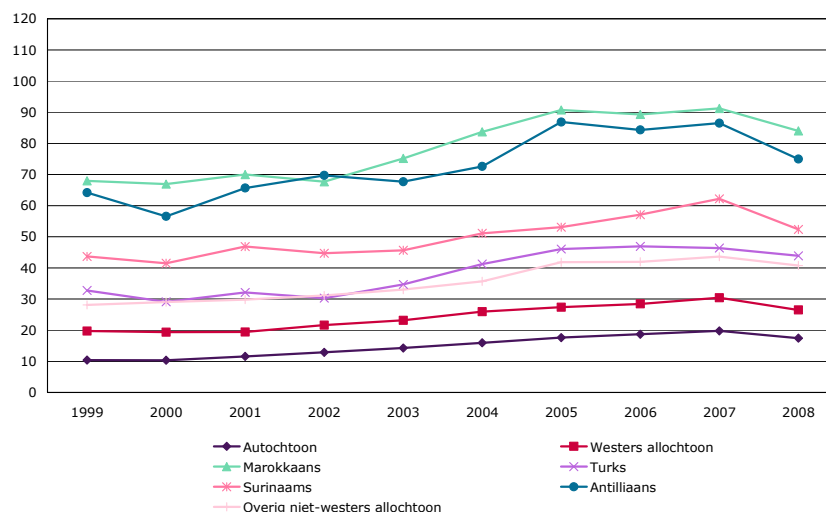
Totaal

In absolute aantallen is de groep verdachten van autochtone herkomst het grootst. Van het totaal aantal verdachten in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar is in de periode 1999-2008 iets minder dan twee derde van autochtone herkomst. Als we het aantal verdachten relateren aan hun omvang in de populatie is het beeld anders (figuur 16a). Per 1.000 personen van de overeenkomstige bevolkingsgroep zijn de niet-westers allochtonen oververtegenwoordigd. In 2008 zijn de aantallen verdachten per 1.000 onder jongeren van Marokkaanse en Antilliaanse herkomst het grootst. Ze worden op enige afstand gevolgd door jongeren van Surinaamse, Turkse en overige niet-westerse allochtone herkomst. De westerse allochtonen en autochtonen sluiten de rij.

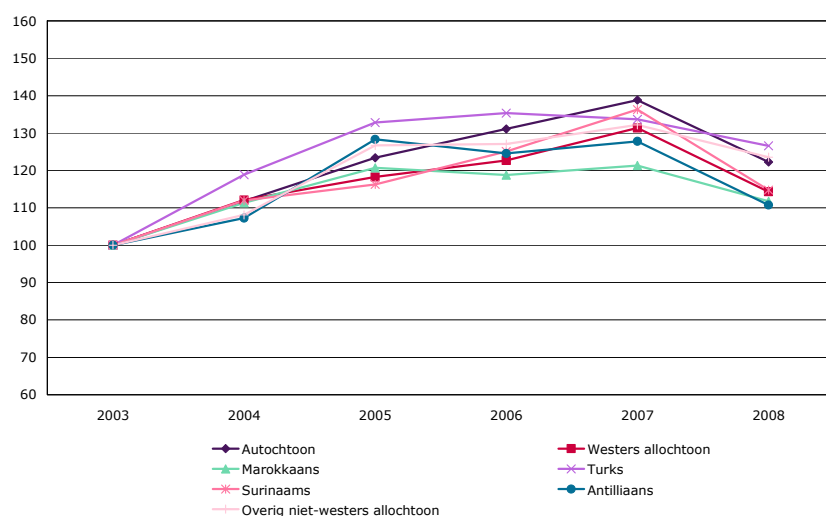
In de periode 2003-2008 is bij alle herkomstgroepen een forse stijging van het aantal verdachten per 1.000 jongeren (figuur 16b). In de periode 2003-2008 is de het aandeel verdachten onder Turken en autochtonen het meest toegenomen met 27% respectievelijk 22% (figuur 16b). Onder de overige herkomstgroepen laat in die periode het aantal verdachten een minder sterke toename zien. Ten opzichte van 2007 in 2008 is onder alle herkomstgroepen sprake van een afname in het aantal verdachten per 1.000. Onder Marokkaanse en Antilliaanse jongeren is al langer sprake van een stabiel aantal verdachten per 1.000, maar ook daar blijkt in het laatste jaar een daling.

Figuur 16 Aangehouden 12- t/m 17-jarige verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 1999-2008, naar herkomstgroep

a Per 1.000

b In indices (basisjaar 2003=100)

Zie bijlage 3, tabel B3.3 voor de corresponderende cijfers.

Bron: HKS/SSB

Sekse en herkomstgroep

De ontwikkelingen in het aandeel verdachten onder jongens uitgesplitst naar herkomstgroep volgen de algemene ontwikkelingen naar herkomstgroep wat niet verwonderlijk is, omdat het aandeel verdachte jongens in iedere herkomstgroep veel groter is dan het aandeel meisjes. De ontwikkelingen in aantal verdachten per 1.000 jongens uit een bepaalde herkomstgroep worden weergegeven in bijlage 3 tabel B3.4. Het aandeel verdachten onder jongens van Marokkaanse herkomst is in de hele periode het grootst gevolgd door Antilliaanse jongens en het kleinst onder autochtone jongens.

Het aandeel verdachten laat onder bijna alle bevolkingsgroepen in de periode 1999-2008 jaarlijks een stijging zien, met een daling in het laatste jaar. De uitzonderin-

gen zijn de ontwikkelingen onder jongens van Marokkaanse en Antilliaanse herkomst. Onder die twee groepen lijkt de daling in het aandeel verdachten al enkele jaren eerder ingezet. Ondanks de daling in het laatste jaar is in 2008 het aandeel verdachten in iedere herkomstgroep nog boven het niveau van 2003. De sterkste stijging in de periode 2003-2008 is onder de Turken en overige niet-westerse allochtonen. Ten opzichte van 2007 is het aandeel verdachten onder alle herkomstgroepen in 2008 afgenomen. De grootste dalingen zijn te zien bij jongens van autochtone, westerse allochtone en Surinaamse herkomst. Ten opzichte van 2007 is het aandeel verdachten van Turkse herkomst het minst afgenomen. Het is nog te vroeg om te concluderen dat de aantallen van aangehouden verdachte jongens een dalende trend vertonen, omdat alleen in het laatste jaar sprake is van een afname.

Ook onder de meisjes is in de periode 1999-2008 het aantal verdachten per 1.000 toegenomen (bijlage 3 tabel B3.5). Per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep is over de gehele periode het aandeel verdachten onder de Antilliaanse meisjes het grootst. Het aandeel verdachten onder autochtone meisjes is in de hele periode 1999-2008 het kleinst.

De ontwikkelingen in het aandeel verdachten onder de meisjes uit de verschillende herkomstgroepen, laten een grilliger patroon zien dan de ontwikkelingen bij de jongens. De hele periode overziend, is bij de meisjes sprake van een stijging. Als we de periode 2003-2008 in ogenschouw nemen dan blijkt het aandeel vrouwelijke verdachten onder alle onderscheiden herkomstgroepen eerst jaarlijks gestegen tot 2007, gevolgd door een afname in 2008.

De ontwikkelingen in het aandeel verdachten onder meisjes van verschillende herkomstgroepen, vertonen een grilliger patroon dan de ontwikkelingen bij de jongens. Mogelijk komt dit vanwege de kleinere aantallen vrouwelijke verdachten per herkomstgroep. Uit tabel B3.5 in bijlage 3 blijkt dat in de periode 2003-2008 ook onder de meisjes het aandeel verdachten in alle herkomstgroepen jaarlijks is toegenomen, gevolgd door een daling in het laatste jaar. Onder de Antilliaanse meisjes lijkt sprake van een dalende trend sinds 2005.

3.3.3 *Type misdrijf*

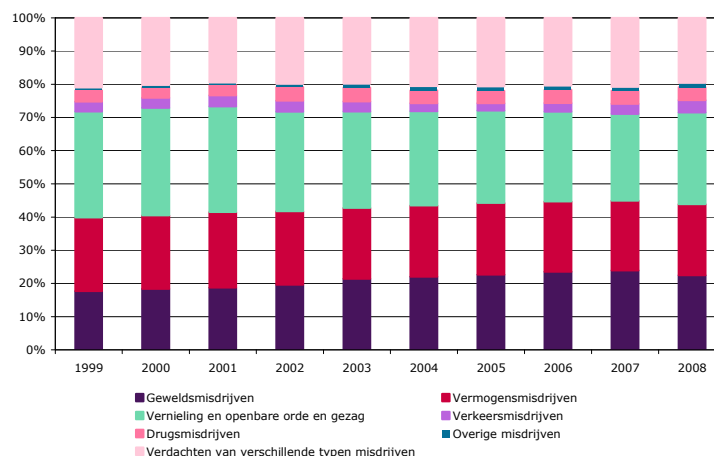
Totaal

In deze paragraaf gaan we nader in op de ontwikkelingen in het aantal verdachten per 1.000 12- tot en met 17-jarigen uitgesplitst naar type misdrijf. De hier gepresenteerde cijfers wijken vanwege een andere telling af van gegevens zoals gepresenteerd in andere hoofdstukken in deze rapportage. Ze zijn daardoor slechts in beperkte mate vergelijkbaar. Daarnaast wijken ze af van die in andere rapportages. We tellen namelijk niet het aantal misdrijven waarvan jeugdigen worden verdacht, zoals bijvoorbeeld gebeurt in Criminaliteit en rechtshandhaving (Eggen & Goudriaan, 2010). De teleenheid is het aantal verdachten per 1.000 in de betreffende leeftijdsgroep, uitgesplitst naar type misdrijf. We onderscheiden verdachten van geweldsmisdrijven, vermogensmisdrijven, vernieling en openbare orde misdrijven, verkeersmisdrijven, drugsmisdrijven en verdachten van overige delicten. Daarnaast worden verdachten tegen wie in één jaar proces-verbaal is opgemaakt vanwege meerdere typen misdrijven, bijvoorbeeld een gewelds- en een vermogensfeit, ingedeeld in de categorie verdachten van 'meerdere typen delicten'.

In figuur 17 is de procentuele verdeling van typen misdrijven onder minderjarige verdachten gegeven. We zien dat deze over de periode 1999-2008 min of meer gelijk is. In 2008 is het aantal verdachten van vernielingen en misdrijven tegen de

openbare orde met 28% de grootste categorie. Het aantal aangehouden verdachten per 1.000 12- tot en met 17-jarigen wegens een gewelds- of vermogensmisdrijf of wegens meerdere typen misdrijven is ongeveer een op de vijf.

Figuur 17 Aangehouden 12- t/m 17-jarige verdachten in de periode 1999-2008, naar type misdrijf (in %)

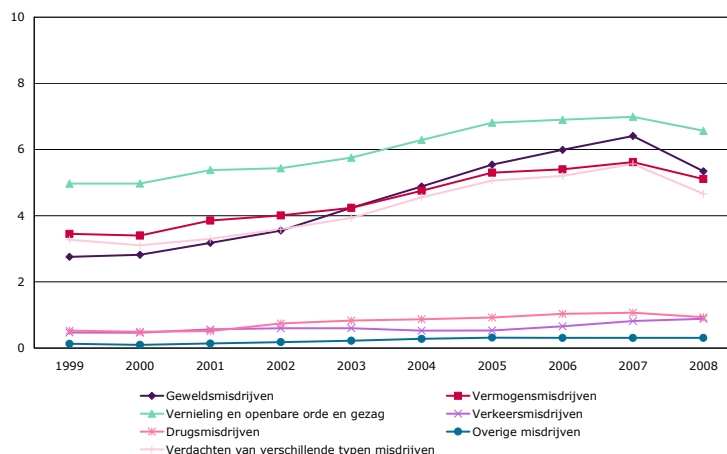

Zie bijlage 3, tabel B3.6 voor de corresponderende cijfers.
Bron: HKS/SSB

Gerelateerd aan het aantal 12- tot en met 17-jarigen in de totale populatie zijn er in 2008 7 verdachten per 1.000 minderjarigen van vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde. Ook verdachten van enkel vermogens- of geweldsmisdrijven en verdachten van meerdere typen misdrijven komen relatief vaak voor. In de periode 2003-2008 is de toename per 1.000 verdachten het grootst in de categorieën gewelds- en verkeersmisdrijven (figuur 18). Ten opzichte van 2007 is in 2008 sprake van een afname van het aantal verdachten per 1.000 12- tot en met 17-jarigen in alle misdrijfcategorieën, met uitzondering van verkeer.

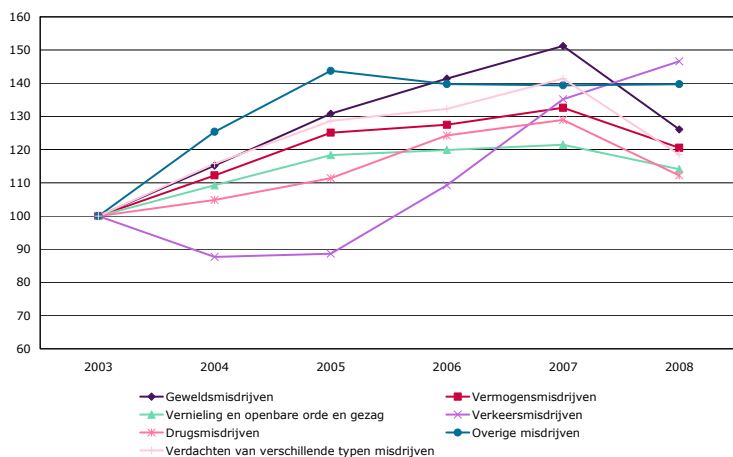
Figuur 18 Aangehouden 12- t/m 17-jarige verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 1999-2008, naar type misdrijf

a Per 1.000

Figuur 18 (Vervolg)

b In indices (basisjaar 2003=100)

Zie bijlage 3, tabel B3.7 voor de corresponderende cijfers.

Bron: HKS/SSB

Voor zover een vergelijking met andere bronnen mogelijk is, corresponderen de meeste ontwikkelingen naar type misdrijf met de ontwikkelingen die in andere bronnen worden gesignaleerd (zie bijvoorbeeld Eggen en Goudriaan, 2010), met uitzondering van die van vermogensmisdrijven. Het aandeel verdachten van enkel vermogensdelicten onder de 12- tot en met 17-jarigen laat in de onderhavige analyses pas in het meest recente jaar een daling zien. Uit andere rapportages blijkt dat het aantal vermogensmisdrijven per 1.000 minderjarigen al vanaf 2005 afneemt (Eggen & Goudriaan, 2010). Dit verschil kan worden verklaard door een verschillende manier van tellen. In andere publicaties wordt vaak het totaal aantal vermogensdelicten geteld, of het aantal personen dat verdacht werd van een of meer vermogensdelicten, los van of zij daarnaast ook nog van andersoortige delicten verdacht werden. In dit hoofdstuk over aangehouden verdachten betreft het personen die alleen van een type misdrijf worden verdacht. Bijvoorbeeld verdachten van een vermogensdelict betreffen personen die alleen van (een of meer) vermogensdelicten worden verdacht. Personen die daarnaast verdacht worden van andere typen delicten, worden geteld in de categorie verdachte van 'meerdere typen delicten'. Een aanzienlijk deel van de jongeren (ongeveer 20%) blijkt in één jaar van verschillende typen misdrijven verdacht te worden. Het is dus denkbaar dat het aandeel verdachten van een vermogensmisdrijf in de categorie 'meerdere typen delicten' ook al enige jaren een daling vertoont.

Sekse en type misdrijf

In 2008 worden 9 op de 1.000 jongens van 12 tot en met 17 jaar verdacht van het plegen van een geweldsmisdrijf (bijlage 3 tabel B3.8). Het aandeel verdachten van vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde is even groot. Verdachten van vermogensmisdrijven en meerdere typen misdrijven volgen met 8 per 1.000. In de periode 2003-2008 laat het aantal verdachten per 1.000 12- tot en met 17-jarige jongens bij alle typen misdrijven eerst jaarlijks een toename zien, gevolgd door een daling in de meest recente jaren, met uitzondering van verkeer en overige misdrijven. In de periode 2003-2008 is het aantal verdachten per 1.000 12- tot en met 17-jarige jongens wegens geweldsmisdrijven het meest toegenomen.

Ook onder de meisjes is in de periode 2003-2008 voor de meeste misdrijfcategorieën sprake van een toename (bijlage 3 tabel B3.9). Het aandeel vrouwelijke verdachten van alleen een verkeersmisdrijf is onder de 12- tot en met 17-jarige meisjes het sterkst toegenomen, gevolgd door het aandeel vrouwelijke verdachten van alleen een vermogensmisdrijf. Ook onder de meisjes is in het meest recente jaar voor alle typen delicten een afname in het aandeel verdachten te zien. De procentuele verandering onder meisjes is groter dan onder jongens, wat vooral komt doordat het om veel kleinere aantallen verdachten per 1.000 gaat.

3.4 Jongvolwassenen

In 2008 zijn in totaal ruim 51.900 verdachten van 18 tot en met 24 jaar aangehouden. In deze paragraaf wordt nagegaan wat de ontwikkelingen zijn in het aandeel jongvolwassenen die zijn aangehouden als verdachte en welke verschillen er zijn naar sekse, herkomstgroep en type misdrijf.

3.4.1 Sekse

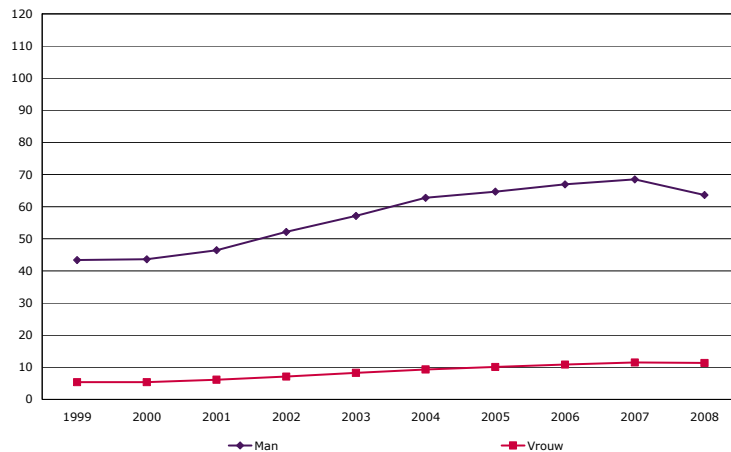
Het merendeel van de aangehouden verdachten is man (85% in 2008). Het aandeel vrouwen onder de 18- tot en met 24-jarige verdachten is in de periode van 1999-2008 toegenomen. In 1999 was nog 11% van de aangehouden verdachten een vrouw, in de periode daarna liep het percentage geleidelijk op. In 2008 is 15% van de aangehouden 18- tot en met 24-jarigen een vrouw.

In figuur 19a worden de ontwikkelingen in het aantal aangehouden verdachten per 1.000 18- tot en met 24-jarigen uit dezelfde bevolkingsgroep weergegeven uitgesplitst naar sekse. In figuur 19b staan de ontwikkelingen in indices met 2003 als basisjaar. Per 1.000 18- tot en met 24-jarigen zien we zowel bij de mannen als de vrouwen jaarlijks een stijging in het aantal verdachten tot aan 2007. Tussen 2007 en 2008 is een daling zichtbaar. In 2008 zijn 64 verdachten per 1.000 18- tot en met 24-jarige mannen (+11% ten opzichte van 2003). Ten opzichte van 2007 is het aandeel verdachten onder de mannen in 2008 licht afgenomen. Onder de vrouwen zijn er in 2008 11 verdachten per 1.000 18- tot en met 24-jarigen (+37% ten opzichte van 2003). Ten opzichte van 2007 is het aandeel verdachten onder de vrouwen in 2008 min of meer stabiel.

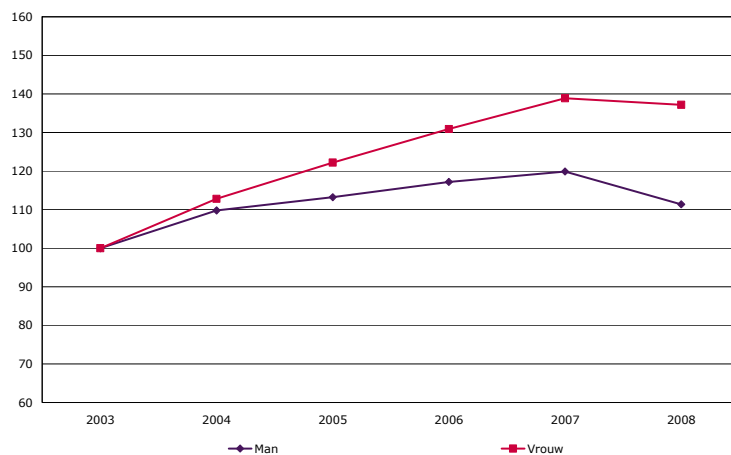
Evenals onder de 12- tot en met 17-jarigen is het aandeel verdachte mannen onder jongvolwassenen groter dan het aandeel vrouwen. Wel is het aandeel vrouwelijke verdachten onder de jongvolwassenen iets lager dan onder de strafrechtelijk minderjarigen. Verder zijn de ontwikkelingen in beide leeftijdsgroepen voor beide seksen vergelijkbaar.

Figuur 19 Aangehouden 18- t/m 24-jarige verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 1999-2008, naar sekse

a Per 1.000

b In indices (basisjaar 2003=100)

Zie bijlage 3, tabel B3.10 [M2] voor de corresponderende cijfers.

Bron: HKS/SSB

3.4.2 Herkomstgroepen

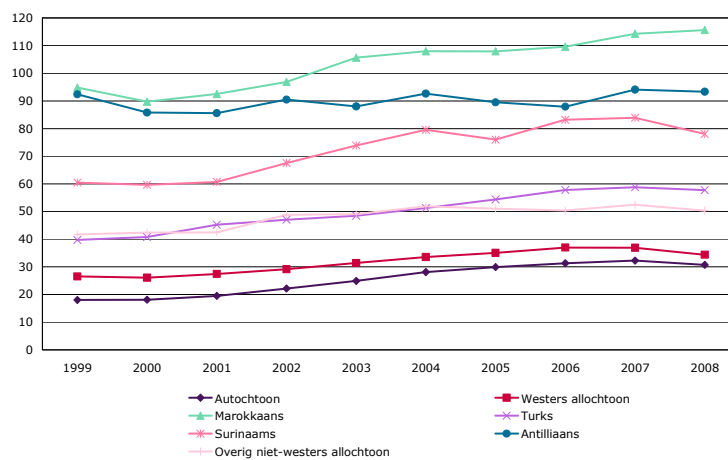
Totaal

In absolute aantallen zijn de verdachten van 18 tot en met 24 jaar van autochtone herkomst in de meerderheid (61% van het totaal aantal verdachten in de leeftijd 18 tot en met 24 jaar). Als we het aantal verdachten relateren aan hun omvang in de populatie is het beeld anders (figuur 20). Per 1.000 personen van de overeenkomstige bevolkingsgroep zijn de niet-westerse alloctonen in de meerderheid. In 2008 is het aandeel verdachten onder de groep Marokkanen met 116 per 1.000 veruit het grootst. Ze worden op enige afstand gevolgd door de Antillianen en Surinamers. De oververtegenwoordiging van de verschillende herkomstgroepen is onder de 18- tot en met 24-jarigen vergelijkbaar met die onder de strafrechtelijk minderjarigen.

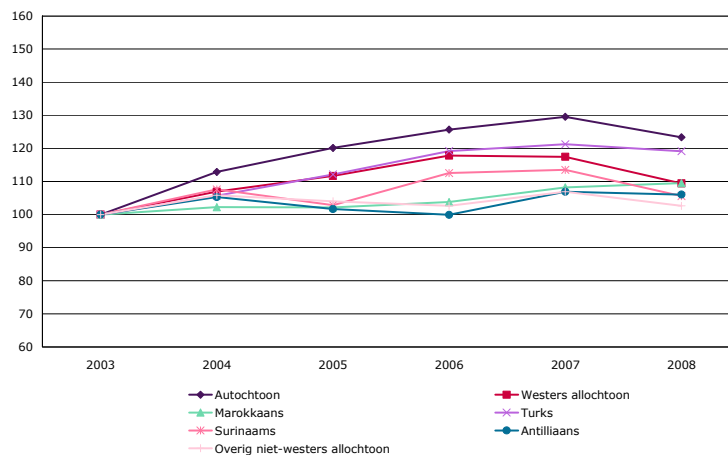
In de periode 2003-2008 is het aandeel verdachten per 1.000 18- tot en met 24-jarigen onder de autochtonen en Turken met 23% respectievelijk 19% het meest toegenomen (figuur 20b). Ten opzichte van 2007 is in 2008 het aandeel verdachten onder alle herkomstgroepen gedaald. De sterkste daling is te zien bij de jongvolwassenen van Surinaamse en westers allochtone herkomst.

Figuur 20 Aangehouden 18- t/m 24-jarige verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 1999-2008, naar herkomstgroep

a Per 1.000

b In indices (basisjaar 2003=100)

Zie bijlage 3, tabel B3.11 voor de corresponderende cijfers.
Bron: HKS/SSB

Sekse en herkomstgroep

In de periode 2003-2008 neemt onder alle herkomstgroepen het aandeel mannelijke verdachten eerst jaarlijks toe en daalt in het laatste jaar (bijlage 3 tabel B3.12). Het aandeel verdachten onder Marokkaanse mannen is in de hele periode het hoogst, maar ook daar is in de laatste jaren sprake van een daling. Het aantal mannelijke verdachten per 1.000 uit dezelfde bevolkingsgroep is het kleinste onder de autochtone jongvolwassenen.

Ten opzichte van 2007 is het aandeel verdachten onder alle herkomstgroepen in 2008 afgenomen. Het is nog te vroeg om te concluderen dat er sprake is van een dalende trend in het aantal aangehouden verdachte jonge mannen in de leeftijd 18 tot en met 24 jaar (evenals bij de jongens). Ondanks de meest recente daling ligt in alle herkomstgroepen het relatieve aantal verdachten nog altijd ver boven dat van 2003.

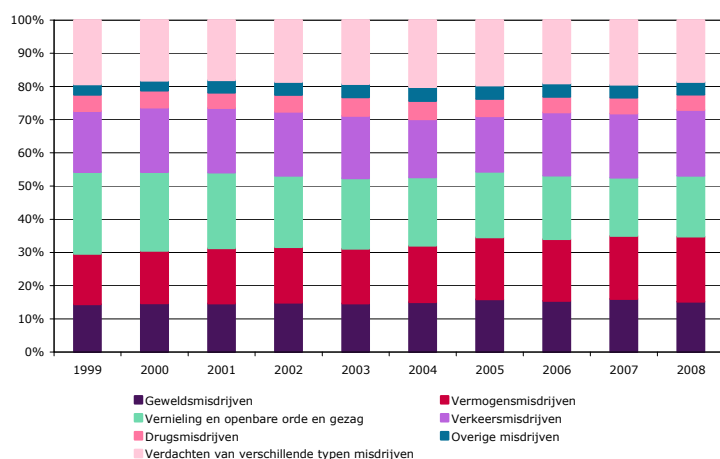
In de periode 2003-2008 is het aantal vrouwelijke jongvolwassen verdachten per 1.000 het hoogst onder de Antilliaanse vrouwen, gevolgd door de Marokkaanse en Surinaamse vrouwen. Het aandeel vrouwelijke verdachten is het kleinst onder de autochtone en Turkse vrouwen (zie bijlage 3 tabel B3.13). Ook bij de vrouwen is in alle herkomstgroepen eerst een stijging te zien in het aantal verdachten gevolgd door een afname in het laatste jaar. Ten opzichte van 2007 neemt in 2008 het aandeel verdachten af onder bijna alle herkomstgroepen, met uitzondering van het aandeel verdachten onder de Marokkaanse en Turkse jongvolwassenen vrouwen. Onder die herkomstgroepen neemt het aandeel verdachten in 2008 nog steeds toe.

3.4.3 Type misdrijf

Totaal

Evenals onder de strafrechtelijk minderjarigen is de meerderheid (ruim 80%) van de verdachten aangehouden voor één type misdrijf. In figuur 21 is de procentuele verdeling van typen misdrijven onder jongvolwassen verdachten gegeven. We zien dat de verdeling van de misdrijven over de periode 1999-2008 min of meer gelijk is. In 2008 is het aantal verdachten van vermogens -en verkeersmisdrijven elk met 20% de grootste categorie.

Figuur 21 Aangehouden 18- t/m 24-jarige verdachten in de periode 1999-2008, naar type misdrijf (in %)

Zie bijlage 3, tabel 3.14 voor de corresponderende cijfers.

Bron: HKS/SSB

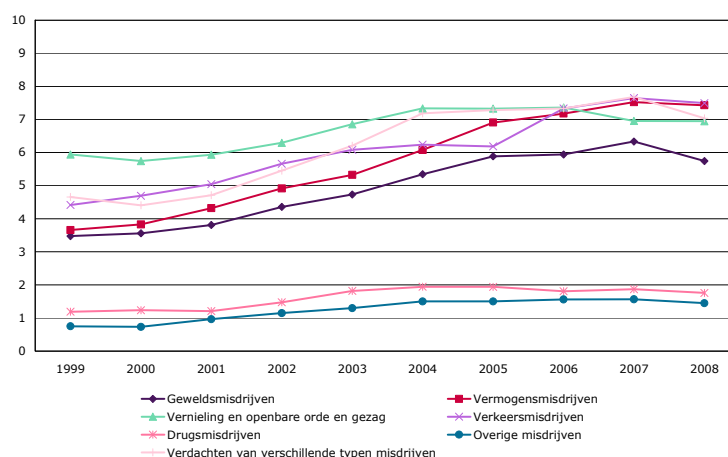
In figuur 22a worden de ontwikkelingen weergegeven in het aantal aangehouden verdachten per 1.000 leeftijdsgenoten naar type misdrijf. De aantallen verdachten per 1.000 jongvolwassenen zijn het grootst bij vermogensmisdrijven, vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde, verkeersmisdrijven en verdachten van meerdere typen misdrijven. Het aandeel verdachten onder de jongvolwassenen die ver-

dacht worden van een of meer overige misdrijven of (een of meer) drugsmisdrijven, zijn het kleinst.

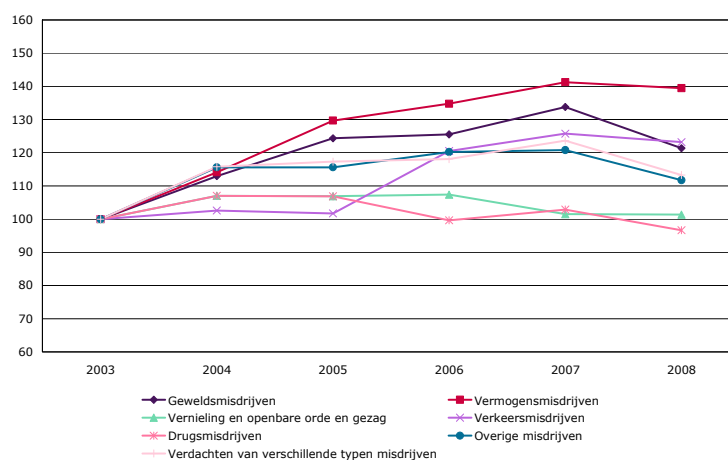
In de periode 2003-2008 is de toename in aantal verdachten per 1.000 leeftijdsgenoten het grootst in de categorie vermogensmisdrijven, gevolgd door verkeersmisdrijven en geweldsmisdrijven (figuur 22b). De aantalen verdachten van alleen vernielingen of openbare orde misdrijven of van alleen drugsmisdrijven per 1.000 18- tot en met 24-jarigen, zijn gelijk gebleven ten opzichte van 2003. Voor alle delicttypen is in het meest recente jaar een (lichte) daling te zien. Ook hier valt op dat het aandeel verdachten van vermogensdelicten pas na 2007 afneemt, terwijl in andere rapportages al eerder een afname van het aantal vermogensmisdrijven onder de 18- tot en met 24-jarigen wordt gesignaleerd (Van Mantgem et al., 2009). Dit komt waarschijnlijk omdat een andere manier van tellen is gehanteerd (zie paragraaf 3.3.3).

Figuur 22 Aangehouden 18- t/m 24-jarige verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 1999-2008, naar type misdrijf

a Per 1.000

b In indices (basisjaar 2003=100)

Zie bijlage 3, tabel B3.15 voor de corresponderende cijfers.

Bron: HKS/SSB

Sekse en type misdrijf

Als we uitsplitsen naar type misdrijf blijkt het aantal mannelijke verdachten per 1.000 jongvolwassenen het grootst voor de categorieën verkeersmisdrijven, verdachten van meerdere typen misdrijven of vermogensmisdrijven (bijlage 3, tabel B3.16).

In de periode 2003-2008 is het aantal verdachten per 1.000 18- tot en met 24-jarige mannen wegens vermogensmisdrijven het sterkst toegenomen, gevolgd door het aantal verdachten per 1.000 van geweld en verkeersmisdrijven. In de periode 2003-2008 laat het aantal mannelijke verdachten per 1.000 jongvolwassenen in de categorieën geweld, vermogen en meerdere typen delicten jaarlijks een toename zien, gevolgd door een afname in het laatste jaar.

Als we uitsplitsen naar type misdrijf blijkt het aantal vrouwelijke verdachten per 1.000 jongvolwassenen het grootst voor de categorie 'vernietiging en openbare orde delicten' (bijlage 3, tabel B3.18). Per 1.000 vrouwelijke 18- tot en met 24-jarigen zijn er in 2008 4 vrouwelijke verdachten van enkel een vernietiging of openbare orde feit. Bij de vrouwen van 18 tot en met 24 jaar is in de periode 2003-2008 alleen een toename (in percentages) te zien bij vermogens- en verkeersmisdrijven. Voor de meeste misdrijfcategorieën is sprake van een lichte toename (bijlage 3, tabel B3.17). Ten opzichte van 2003 is in 2008 het aantal verdachten van eerdergenoemde misdrijven verdubbeld van 1 naar 2 verdachten per 1.000 18- tot en met 24-jarige vrouwen. Ook onder de jongvolwassenen is de procentuele verandering onder vrouwen groter dan onder mannen vanwege de kleinere aantallen verdachten.

3.5 Tot slot

In dit hoofdstuk zijn de ontwikkelingen in het aantal verdachten per 1.000 12- tot en met 24-jarigen onderzocht. Het gaat hier om ongeveer 40% van de totale verdachtenpopulatie. Er is sprake van een flinke oververtegenwoordiging want in de algemene bevolking van 12 jaar en ouder is 18% 12 tot en met 24 jaar.

Minderjarigen (12- tot en met 17-jarigen)

Van het totaal aantal aangehouden verdachten van een misdrijf is de categorie strafrechtelijk minderjarigen met in de periode 1999-2008 met ongeveer 13-14% van het totaal aantal verdachten een substantiële groep. Het aandeel verdachten onder de 12- tot en met 17-jarigen laat tot aan 2007 een toename zien en neemt vervolgens af. We hebben ons voor de ontwikkelingen gefocust op de laatste vijf jaren van de onderzoeksperiode: 2003 tot en met 2008.

In 2008 waren er 24 verdachten per 1.000 12- tot en met 17-jarigen, een stijging van 20% ten opzichte van 2003. Ten opzichten van 2007 is in het laatste jaar het aantal verdachten per 1.000 12- tot en met 17-jarigen met 11% afgenomen.

Onder de aangehouden minderjarige verdachten neemt het aandeel meisjes in de loop der tijd toe van 17,5% van het totaal aantal verdachten tot 20% in 2008. Gerelateerd aan hun omvang in de bevolking nam in de periode 2003-2008 het aantal verdachte meisjes per 1.000 zelfs sterker toe dan de jongens. Onder beide seksen is in het laatste jaar sprake van een afname in het aantal verdachten per 1.000.

Uitgesplitst naar herkomstgroep blijken vooral jongeren (12 tot en met 17 jaar) van Marokkaanse en Antilliaanse herkomst in de hele periode 1999-2008 oververtegenwoordigd in de verdachtenregistratie. Onder alle herkomstgroepen is sprake van een stijging in het aantal verdachten waarbij een piek wordt bereikt in 2007, gevolgd door een daling in 2008. De uitzondering vormt het aantal verdachten van Turkse

herkomst. Het aandeel verdachten onder deze groepen heeft al in 2006 zijn hoogtepunt bereikt, en laat ook in 2008 een daling zien.

Als we binnen de seksen naar herkomstverschillen kijken, blijkt het volgende. In 2008 zijn per 1.000 aangehouden jongens de Marokkanen en de Antillianen de grootste groepen. Bij de meisjes zijn dat de jongeren van Antilliaanse en Marokkaanse herkomst. In de periode 2003-2008 zijn per 1.000 jongeren de grootste toenames te vinden onder de jongens van Turkse en overige niet-westers allochtone herkomst en bij de meisjes van autochtone en overige niet-westerse allochtone herkomst.

Uitgesplitst naar type misdrijf blijkt in de periode 2003-2008 onder jongens een sterke stijging van verdachten van verkeersmisdrijven, overige misdrijven en geweldsmisdrijven. Voor bijna alle misdrijfcategorieën geldt dat in de periode 2003-2008 eerst jaarlijks sprake is van een toename gevolgd door een daling in het meest recente jaar. De uitzonderingen zijn verkeersmisdrijven en overige misdrijven. Jongens zijn bij alle typen misdrijven oververtegenwoordigd. Uitgesplitst naar type misdrijf zijn de ontwikkelingen onder jongens en meisjes vergelijkbaar.

Jongvolwassenen (18- tot en met 24-jarigen)

In de periode 1999-2008 is ongeveer een kwart van alle verdachten tussen de 18 en 25 jaar oud. Het aandeel verdachten onder de 18- tot en met 24-jarigen laat tot aan 2007 een toename zien en neemt in het laatste jaar af. In 2008 waren er 38 verdachten per 1.000 18- tot en met 24-jarigen, een stijging van 17% ten opzichte van 2003. Ten opzichten van 2007 is in het laatste jaar het aantal verdachten per 1.000 18- tot en met 24-jarigen met 4% afgenomen.

Onder de aangehouden verdachten van 18 tot en met 24 jaar neemt het aandeel vrouwen in de loop der tijd toe van 11% van het totaal aantal verdachten tot 15% in 2008. Gerelateerd aan hun omvang in de bevolking nam in de periode 2003-2008 het aantal vrouwen per 1.000 zelfs sterker toe dan de mannen. Onder beide seksen is in het laatste jaar sprake van een afname in het aantal verdachten per 1.000.

Uitgesplitst naar herkomst blijken jongvolwassenen van Marokkaanse en Antilliaanse herkomst in de hele periode 1999-2008 oververtegenwoordigd in de verdachtenregistratie. Onder alle herkomstgroepen is sprake van een stijging in het aantal verdachten waarbij een piek wordt bereikt in 2007, gevolgd door een daling in 2008. Een uitzondering hierop vormen de verdachten van Marokkaanse herkomst die in 2008 nog een toename laten zien. Als we binnen de seksen naar herkomstverschillen kijken, blijkt het volgende. In 2008 zijn per 1.000 aangehouden mannen de Marokkanen, de Antillianen en Surinamers de grootste groepen. Bij de vrouwen zijn dat de jongvolwassenen van Antilliaanse, Marokkaanse en Surinaamse herkomst. In de periode 2003-2008 zijn per 1.000 jongvolwassenen van 18 tot en met 24 jaar de grootste toenames te vinden bij zowel de mannen als de vrouwen van Turkse en autochtone herkomst. Hierbij moet worden opgemerkt dat het aandeel verdachten onder deze bevolkingsgroepen het kleinst is.

4 Verdachten naar pleegcarrière en strafrechtelijke daders

André van der Laan, Martine Blom & Nikolaj Tollenaar (WODC)

Belangrijkste bevindingen

Minderjarigen (12- tot en met 17-jarigen)

Verdachten naar pleegcarrière: First offenders, meerplegers en veelplegers

- Het merendeel van de jeugdige verdachten die zijn aangehouden wegens een misdrijf is een first offender en de kleinste groep betreft jeugdige veelplegers (respectievelijk 58% en 6% in 2008). Gerelateerd aan de bevolkingsomvang zijn er in 2008 per 1.000 12- tot en met 17-jarigen 15 first offenders, 9 meerplegers en 1 veelpleger.
- De aantallen laten in alle drie de verdachtengroepen in de periode 2003-2008 eerst jaarlijks een stijging zien, gevolgd door een daling in het laatste jaar. De daling is het sterkst bij first offenders, waarvan het aantal per 1.000 leeftijdsgenoten in 2008 nog maar een fractie boven het niveau van 2003 ligt (+7%).

Strafrechtelijke daders

- In 2008 zijn er 19 daders per 1.000 12- tot en met 17-jarigen tegen wie een strafzaak is afgedaan. In 2008 zijn er 30 mannelijke en 8 vrouwelijke daders per 1.000 seksegenoten in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar.
- Het aandeel daders laat in de periode 2003-2008 eerst een toename zien gevolgd door een lichte afname in het meest recente jaar. Het aandeel daders per 1.000 12- tot en met 17-jarigen ligt in 2008 nog steeds boven het niveau van 2003 (+13%).
- De jaarlijkse stijging in het aandeel strafrechtelijke daders onder 12- tot en met 17-jarige mannen tot aan 2007, is in 2008 omgezet in een daling maar is nog wel boven het niveau van 2003 (+10%). De jaarlijkse stijging in het aandeel strafrechtelijke daders onder de 12- tot en met 17-jarige vrouwen is in 2008 tot stilstand gekomen. In 2008 ligt het aandeel 27% boven het niveau van 2003.
- Uitgesplitst naar type misdrijf is in de periode 2003-2008 de jaarlijkse stijging voor de meeste typen misdrijven in het meest recente jaar tot stilstand gekomen en neemt in 2008 af ten opzichte van 2007. Het aantal daders per 1.000 12- tot en met 17-jarigen van verkeersmisdrijven neemt in 2008 nog steeds licht toe.

Recidive onder strafrechtelijke daders

- Van de 12- tot en met 17-jarigen tegen wie in 2007 een strafzaak is afgedaan met een transactie of een beleidssepot door het OM of een straf of maatregel door de rechter blijkt 37% binnen twee jaar opnieuw door justitie te worden vervolgd wegens een misdrijf. De prevalentie van de algemene recidive onder de strafrechtelijk minderjarigen laat tot aan 2006 een stijging zien en vertoont in 2007 een voorzichtige daling.

Bij de 12- tot en met 17-jarigen is zowel onder de verschillende verdachtengroepen (first offenders, meer- en veelplegers) als onder de strafrechtelijke daders de jaarlijkse stijging in het meest recente jaar tot stilstand gekomen of omgezet in een daling. Verder laat ook de recidive (2 jaar na oplegging van een sanctie) onder deze groep, in 2007 voor het eerst een lichte daling zien. Het is nog niet duidelijk of er sprake is van een trend. Om dat te kunnen stellen zal de daling in het volgende

jaren zich moeten doorzetten. De daling in het meest recente jaar kan immers ook een eenmalige fluctuatie zijn.

Jongvolwassenen (18- tot en met 24-jarigen)

Strafrechtelijke daders

- In 2008 zijn er 33 strafrechtelijke daders per 1.000 18- tot en met 24-jarigen.
- Het aandeel strafrechtelijke daders onder de 18- tot en met 24-jarigen laat in de periode 2003-2008 eerst jaarlijks een stijging zien, stabiliseert vervolgens en wordt in het meest recente jaar gevolgd door een lichte daling. Het aantal jongvolwassen daders per 1.000 leeftijdsgenoten ligt in 2008 weer bijna op het niveau van 2003.
- Het aandeel mannelijke strafrechtelijke daders onder de 18- tot en met 24-jarigen is voor het tweede opeenvolgende jaar gedaald en ligt in 2008 op het niveau van 2003.
- Het aandeel vrouwelijke daders onder de 18- tot en met 24-jarigen is na een jarenlange stijging in het laatste jaar voor het eerst iets gedaald, maar ligt boven het niveau van 2003 (+20%).
- In de periode 2003-2008 is sprake van een daling in het aantal daders van vermogensdelicten en drugsmisdriven per 1.000 18- tot en met 24-jarigen. Misdriven in de categorie vernieling en openbare orde delicten en verkeersmisdriven laten in de periode jaarlijks eerst een stijging zien, gevolgd door een afname in het meest recente jaar. Het aantal daders van geweldsdelicten per 1.000 18- tot en met 24-jarigen is min of meer stabiel in de laatste jaren.

Recidive onder strafrechtelijke daders

- Van de 18- tot en met 24-jarigen tegen wie in 2007 een strafzaak is afgedaan, wordt 33% binnen twee jaar opnieuw vervolgd door justitie wegens een misdrijf. De prevalentie van algemene recidive laat onder de jongvolwassenen voor het derde opeenvolgende jaar een lichte daling zien.

Onder de jongvolwassenen begint zich een dalende trend te ontwikkelen in het aandeel strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten. Het aandeel strafrechtelijke daders onder de jongvolwassenen laat voor het tweede opeenvolgende jaar een afname zien. Tot slot lijkt er een dalende trend in te zetten in de recidive twee jaar na afronding van een strafzak onder jongvolwassen daders.

In dit hoofdstuk richten we ons op ontwikkelingen in specifieke groepen in de jeugdige verdachten- en daderpopulatie. In paragraaf 4.1 beschrijven we de ontwikkelingen in aangehouden verdachten onder jongeren in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar uitgesplitst naar pleegcarrière. We onderscheiden jongeren die voor het eerst met de politie in aanraking zijn gekomen als verdachte (first offenders), meerplegers en veelplegers. De definities van meer- en veelplegers onder de 18- tot en met 24-jarigen verschillen dusdanig van die onder de strafrechtelijk minderjarigen dat we die hier niet rapporteren (zie daarvoor Tollenaar & Van der Laan, 2010). De gegevens zijn afkomstig uit de veelplegersmonitor van het WODC. Vervolgens gaan we in paragraaf 4.2 in op die jongeren tegen wie door het OM of de rechter een strafzaak is afgedaan, *strafrechtelijke daders* genoemd. We baseren ons hierbij op de OBDJ. Vervolgens beschrijven we de ontwikkelingen in strafrechtelijke recidive onder jeugdigen. Deze gegevens ontleen we aan de Recidivemonitor.

4.1 First offenders, meerplegers en veelplegers

Van de aangehouden jeugdige verdachten in de leeftijd 12 tot en met 17 jaar hebben we de ontwikkelingen in pleegcarrière onderzocht. We onderscheiden analoog aan de landelijke criminaliteitskaart (Van Mantgem, Nobelen & Uljee, 2009) first offenders, meerplegers en veelplegers. Deze drie groepen zijn als volgt omschreven:

- First offenders zijn jongeren tegen wie in hun criminele carrière in totaal 1 proces-verbaal is opgemaakt.
- Meerplegers zijn jongeren tegen wie in hun carrière in totaal 2-5 keer een proces-verbaal is opgemaakt.
- Veelplegers zijn verdachten tegen wie in hun carrière in totaal meer dan 5 keer een proces-verbaal is opgemaakt.

Het onderscheid tussen meer- en veelplegers wordt alleen gegeven voor de 12- tot en met 17-jarigen. Bij de 18- tot en met 24-jarigen wordt doorgaans namelijk een andere definitie van deze twee groepen gehanteerd, waardoor de leeftijdsgroepen niet met elkaar te vergelijken zijn. De gegevens zijn afkomstig uit het HKS. De gegevens zijn niet zoals die in het voorgaande hoofdstuk gekoppeld aan het SSB. Dat betekent dat ook vreemdelingen of toeristen geteld worden. Het totaal aantal aangehouden verdachten per 1.000 leeftijdsgenoten is daarom een fractie hoger dan in het voorgaande hoofdstuk.⁷

Het merendeel van de jeugdige verdachten van een misdrijf is een first offender. In 2008 wordt 58% van de populatie jeugdige verdachten tot deze groep gerekend. Dit aandeel is in de loop van de tijd afgenomen. Ongeveer een derde (36%) van de jeugdige verdachtenpopulatie bestaat uit meerplegers en ongeveer een twintigste (6%) betreft een jeugdige veelpleger. Het aandeel meer- en veelplegers is in de loop van de tijd jaarlijks gestegen. De sterkste stijging betreft het aantal veelplegers.

In figuur 23a staan de aandelen jeugdige first offenders, jeugdige meerplegers en jeugdige veelplegers weergegeven per 1.000 leeftijdsgenoten. Voor alle drie verdachtengroepen is er in de periode 2003-2007 jaarlijks een stijging gevolgd door een daling in 2008. De jeugdige first offenders komen relatief vaak voor. Dit aandeel stijgt echter van 14 per 1.000 leeftijdsgenoten in 2003 naar 17 per 1.000 leeftijdsgenoten in 2007. In 2008 neemt dit aandeel weer af tot 15 per 1.000 jeugdigen, 1 meer dan in 2003.

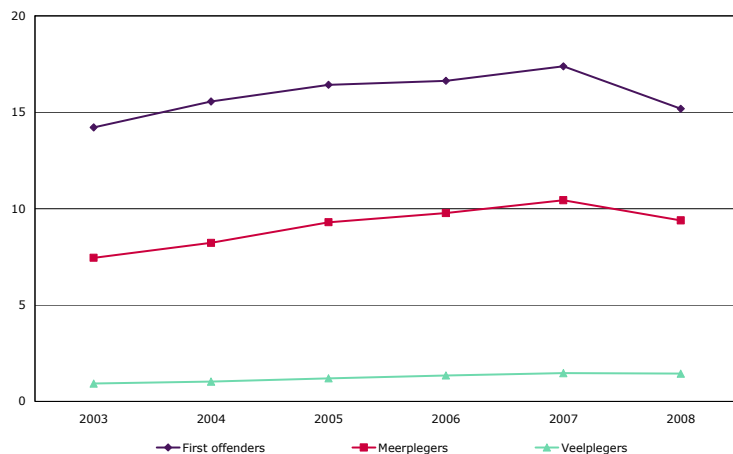
Het aandeel meerplegers onder de 12- tot en met 17-jarigen is in de periode 2003-2007 jaarlijks gestegen van 7 per 1.000 naar 10 per 1.000. Daarna neemt dit aandeel weer af naar 9 in 2008. Het aandeel jeugdige veelplegers volgt hetzelfde verloop, maar de daling in 2008 is relatief klein. Na een stijging van 0,9 per 1.000 in 2003 naar 1,5 in 2007 daalt het aandeel jeugdige veelplegers naar 1,4 per 1.000 jeugdigen. Uit de indexcijfers (figuur 23b) blijkt dat de stijging ten opzichte van 2003 procentueel het sterkste is voor de jeugdige veelplegers, gevolgd door respectievelijk de meerplegers en de first offenders. Uit figuur 32b blijkt ook dat de scherpe daling in 2008 vooral opgaat voor first offenders en meerplegers.

Het aandeel first offenders onder de 12- tot en met 17-jarigen is in 2008 nog maar 7% groter dan in 2003, terwijl het aandeel meerplegers en jeugdige veelplegers per 1.000 12- tot en met 17-jarigen respectievelijk 26% en 56% hoger is in 2008 dan in 2003.

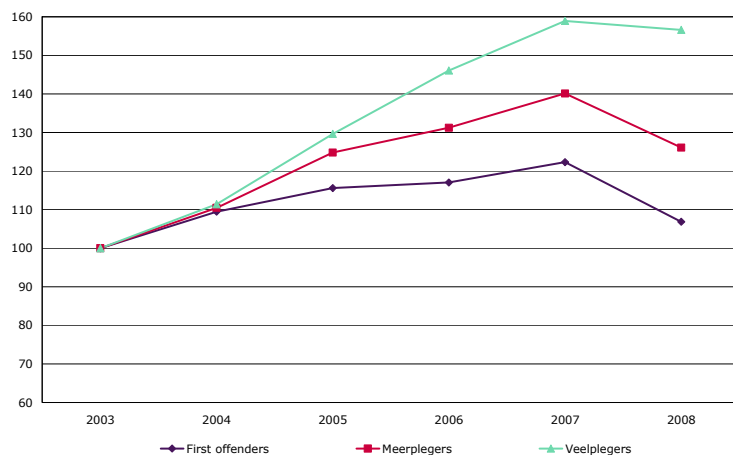
⁷ Op basis van het HKS/SSB data komen we op 24 aangehouden verdachten per 1.000 12- tot en met 17-jarigen. Op basis van het HKS alleen betreft het 26 verdachten per 1.000 12- tot en met 17-jarigen. Zie paragraaf 1.3.

Figuur 23 Aangehouden 12- t/m 17-jarige verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar pleegcarrière

a Per 1.000

b In indices (basisjaar 2003=100)

Zie bijlage 3, tabel B4.1 voor de corresponderende cijfers.

Bron: Veelplegersmonitor

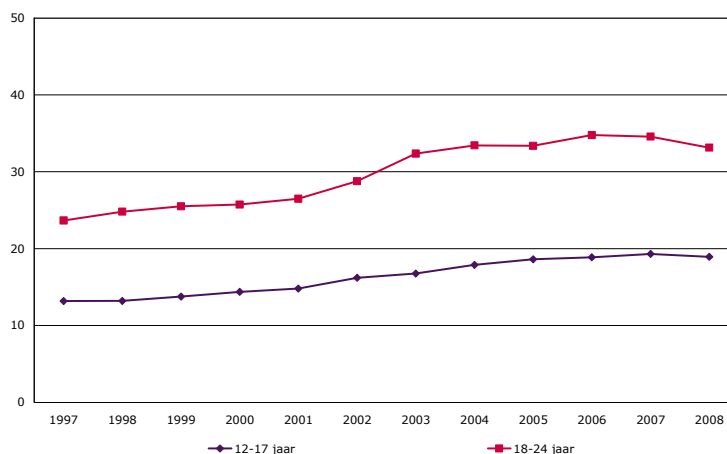
4.2 Jeugdige strafrechtelijk daders

Het aandeel strafrechtelijke daders van een misdrijf is onder de jongvolwassenen beduidend hoger dan onder de minderjarigen. In 2008 waren er 33 strafrechtelijke daders per 1.000 18- tot en met 24-jarigen tegenover 19 per 1.000 12- tot en met 17-jarigen. Het aandeel strafrechtelijke daders is in de periode 2003-2008 onder de minderjarigen iets sterker gestegen dan onder de jongvolwassenen, zoals te zien is in figuur 24b. In de periode tot aan 2006 laat het aantal strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten onder beide groepen jaarlijks een stijging zien. Na 2006 neemt het aantal per 1.000 onder de jongvolwassenen af. Het aandeel strafrechtelijke daders onder de jongvolwassenen is in 2008 bijna op het niveau van 2003. Onder de minderjarigen neemt het aantal strafrechtelijke daders per 1.000

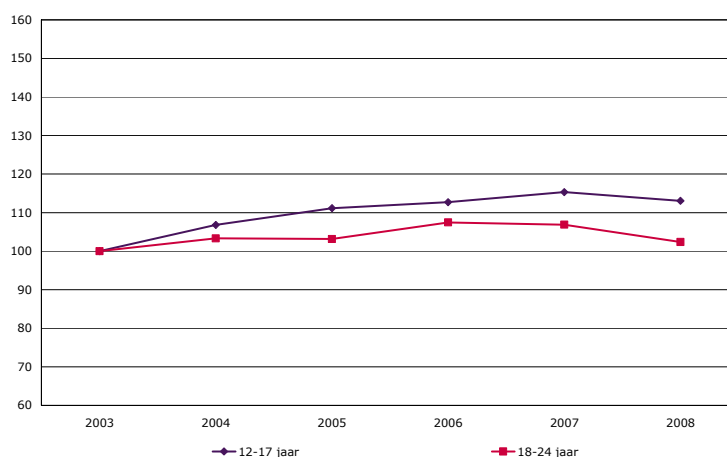
leeftijdsgenoten tot aan 2007 nog toe en wordt in het meest recente jaar gevolgd door een afname (zie ook figuur 24b).

Figuur 24 Strafrechtelijke 12- t/m 24-jarige daders per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 1997-2008, naar leeftijd

a Per 1.000

b In indices (basisjaar 2003=100)

Zie bijlage 3, tabellen B4.2 en B4.3 voor de corresponderende cijfers.
Bron: Bevolkingsstatistiek en OBJD

In het vervolg van deze paragraaf gaan we nader in op de ontwikkelingen in het aantal strafrechtelijke daders onder beide leeftijdsgroepen. We beschrijven de verschillen in aantallen naar sekse en naar delicttype waarvan ze worden verdacht. We splitsen niet uit naar herkomstgroep. De OBJD beschikt enkel over het geboorteland van de strafrechtelijke daders waardoor het niet mogelijk is te bepalen tot welke herkomstgroep een dader behoort.

4.2.1 Minderjarigen

In 2008 is tegen bijna 22.800 12- tot en met 17-jarigen minstens één strafzaak afgedaan door het OM of de rechter. Gerelateerd aan de bevolkingsomvang gaat het

om 19 strafrechtelijke daders per 1.000 12- tot en met 17-jarigen. Dit aandeel is in de periode 2003-2007 eerst jaarlijks gestegen en laat in het laatste jaar een bescheiden afname zien (figuur 24). Ondanks de meest recente daling is het aandeel strafrechtelijke daders in 2008 nog altijd 13% hoger dan in 2003.

Sekse

In 2008 waren er 30 strafrechtelijke daders per 1.000 12- tot en met 17-jarige mannen (zie bijlage 3 tabel B4.2). Dat is 10% meer dan in 2003. Het aandeel daders onder de jongens laat tot aan 2007 jaarlijks een stijging zien en neemt in het laatste jaar iets af.

Bij de 12- tot en met 17-jarige vrouwen zijn er in 2008 8 strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten, dat is 27% meer dan in 2003. Na een jaarlijkse toename in de periode 2003-2006 is het aandeel strafrechtelijke daders onder de 12- tot en met 17-jarige meisjes vanaf 2007 min of meer stabiel.

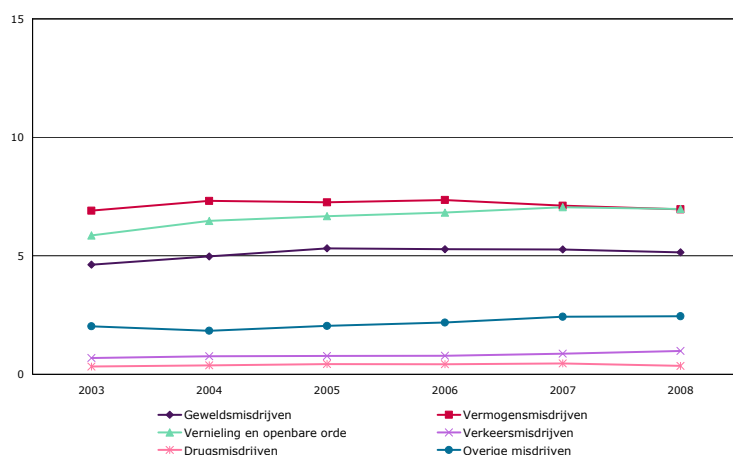
Type misdrijf

Het aantal strafrechtelijke daders van vermogensmisdrijven en vernieling en openbare orde delicten komen onder de 12- tot en met 17-jarigen het meest voor, gevolgd door geweld. In 2008 zijn er 7 daders per 1.000 leeftijdsgenoten van vermogensmisdrijven of misdrijven in de categorie vernieling en openbare orde misdrijven en 5 strafrechtelijke daders van een geweldsdelict per 1.000 12- tot en met 17-jarigen (figuur 25).

In de periode 2003-2008 neemt het aantal strafrechtelijke daders in de meeste delictcategorieën eerst toe, gevolgd door een afname in het meest recente jaar. Ondanks deze daling is het aantal strafrechtelijke daders per 1.000 12- tot en met 17-jarigen voor de meeste delicten nog boven het niveau van 2003, met uitzondering van vermogensmisdrijven. Alleen het aandeel daders per 1.000 12- tot en met 17-jarigen van verkeersdelicten en overige misdrijven neemt in de hele periode jaarlijks toe.

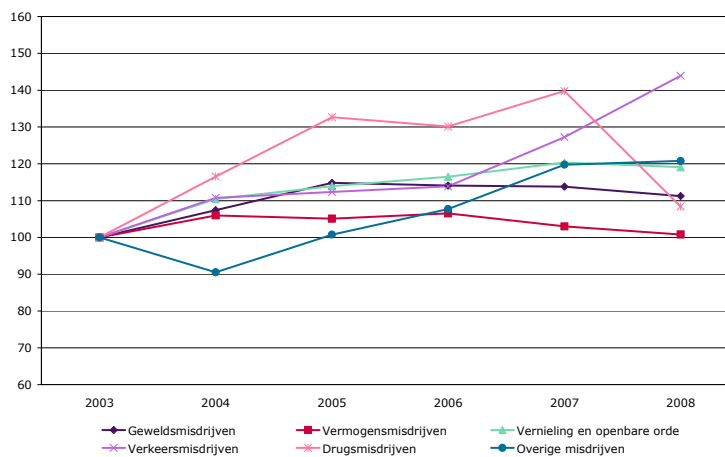
Figuur 25 Strafrechtelijke 12- t/m 17-jarige daders per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar type misdrijf

a Per 1.000

Figuur 25 Vervolg

b In indices (basisjaar 2003=100)

Zie bijlage 3, tabel B4.2 voor de corresponderende cijfers.

Bron: Bevolkingsstatistiek en OBJD

Kortom, het aantal strafrechtelijke daders per 1.000 12- tot en met 17-jarigen laat in de periode tot aan 2007 jaarlijks een toename zien gevolgd door een lichte daling in het meest recente jaar. Dit geldt met name voor de jongens. Onder de 12- tot en met 17-jarige meisjes is het aandeel daders sinds 2007 min of meer gelijk. Het aandeel strafrechtelijke daders is in 2008 onder beide seksen nog altijd hoger dan in 2003. Uitgesplitst naar type misdrijf is in de periode 2003-2008 de toename van daders van gewelds- en vermogensmisdrijven en daders van misdrijven in de categorie vernielingen en openbare orde delicten omgezet in een lichte daling. Het aantal strafrechtelijke daders per 1.000 12- tot en met 17-jarigen van verkeersdelicten en overige misdrijven neemt nog steeds licht toe.

4.2.2 Jongvolwassenen

In 2008 is tegen bijna 45.500 18- tot en met 24-jarigen minstens één strafzaak afgedaan door het OM of de rechter (figuur 24). Het gaat om 33 strafrechtelijke daders per 1.000 18- tot en met 24-jarigen. Dit aandeel is in de periode 2003-2008 eerst jaarlijks gestegen, vervolgens gestabiliseerd en in het meest recente jaar is sprake van een afname tot bijna op het niveau van 2003.

Sekse

De meest recente daling in het aandeel strafrechtelijke daders onder de jongvolwassenen is zichtbaar onder de mannen en vrouwen, maar is onder de mannen een jaar eerder ingezet dan bij de vrouwen (zie bijlage 3, tabel B4.3). In 2008 zijn er 56 strafrechtelijke daders per 1.000 mannelijke 18- tot en met 24-jarigen. Dit zijn er evenveel als in 2003. In de periode 2003-2008 laat het aandeel strafrechtelijke daders onder de 18- tot en met 24-jarige mannen eerst een toename zien, bereikt de piek in 2006 (59 daders per 1.000 18- tot en met 24-jarigen) en neemt daarna af. Per 1.000 vrouwelijke 18- tot en met 24-jarigen zijn er in 2008 10 als strafrechtelijke dader geregistreerd. Het aandeel daders onder de vrouwen laat pas in het meest recente jaar een lichte daling zien, maar is in 2008 nog altijd zo'n 20% hoger dan in 2003.

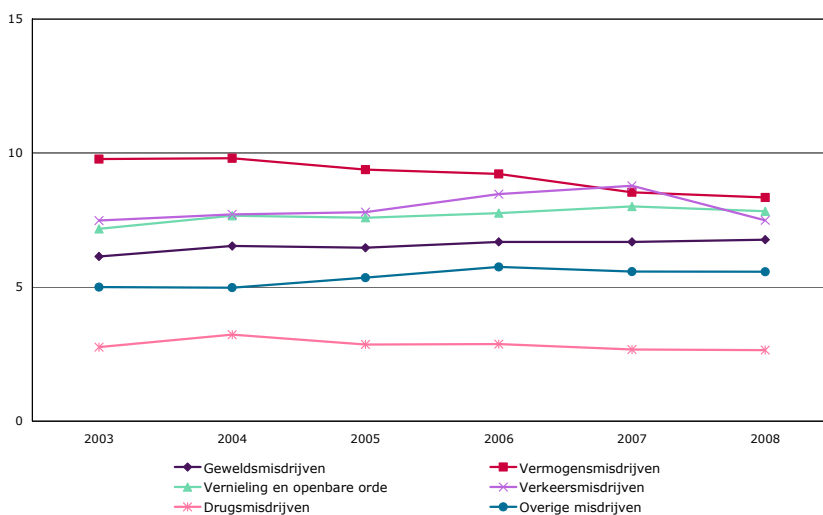
Type misdrijf

In figuur 26 is te zien dat het aantal strafrechtelijke daders per 1.000 18- tot en met 24-jarigen in de categorieën vermogensmisdrijven en vernielingen en openbare orde delicten het grootst is (beiden 8 per 1.000). Deze worden gevolgd door verkeersmisdrijven en geweld (beiden 7 per 1.000).

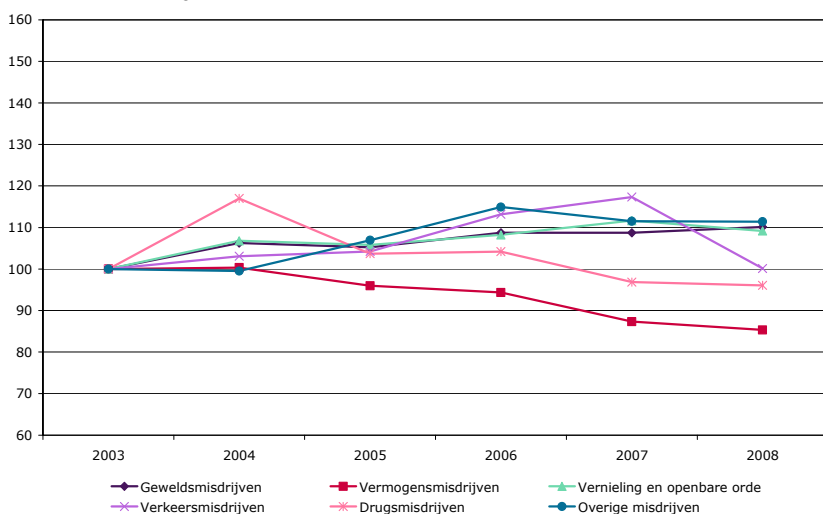
Het aantal daders per 1.000 18- tot en met 24-jarigen van een vermogensmisdrijf laat in de periode 2003-2008 jaarlijks een daling zien. Verder laat het aantal strafrechtelijke daders van misdrijven in de categorie vernieling en openbare orde feiten per 1.000 jongvolwassenen eerst jaarlijks een stijging zien, gevolgd door een daling in het meest recente jaar. Het aantal strafrechtelijke daders van drugsmisdrijven per 1.000 leeftijdsgenoten laat sinds 2004 jaarlijks een lichte daling zien. Het aantal daders van een geweldsmisdrijf per 1.000 18- tot en met 24-jarigen is in de laatste jaren min of meer stabiel.

Figuur 26 Strafrechtelijke 18- t/m 24-jarige daders per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar type misdrijf

a Per 1.000

b In indices (basisjaar 2003=100)

Zie bijlage 3, tabel B4.3 voor de corresponderende cijfers.

Bron: Bevolkingsstatistiek en OBD

Kortom, het aantal strafrechtelijke daders per 1.000 jongeren in de leeftijd 18 tot en met 24 jaar laat in de periode 2003-2006 een stijging zien, stabiliseert dan en wordt gevolgd door een lichte daling in het meest recente jaar. Het aantal jongvolwassen strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten ligt in 2008 weer bijna op het niveau van 2003. Dit geldt vooral voor de mannen. Het aantal vrouwelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten is in het laatste jaar iets gedaald, maar het aandeel strafrechtelijke daders in deze groep is nog altijd boven dat van 2003. In de voorliggende periode is sprake van een jaarlijkse daling in het aantal daders per 1.000 leeftijdsgenoten van vermogensdelicten en drugsmisdriven. Het aantal strafrechtelijke daders van geweldsdelicten per 1.000 18- tot en met 24-jarigen is in de laatste jaren relatief stabiel. Misdriven in de categorie vernieling en openbare orde delicten laten in de periode jaarlijks eerst een stijging zien, gevolgd door een afname in het meest recente jaar.

4.3 Recidive onder strafrechtelijke daders

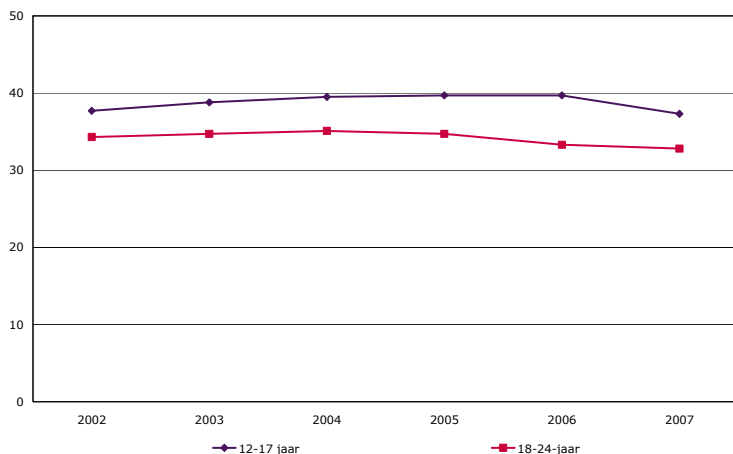
Om de ontwikkelingen in recidive onder strafrechtelijke daders te beschrijven maken we gebruik van de gegevens uit de Recidivemonitor (Wartna et al., 2011). Het gaat hierbij alleen om de recidive onder strafrechtelijke daders die onder de aandacht komen van het OM. Delicten die niet worden opgespoord of niet aan het OM worden doorgegeven blijven buiten beschouwing. De gegevens zijn afkomstig uit de OBJD, een gepseudonimiseerde versie van het Justitiële Documentatiesysteem (JDS). Een meer uitgebreide beschrijving van de werkwijze van de recidivemonitor is te vinden op de site van het WODC (www.wodc.nl/recidivemonitor). In deze paragraaf beschrijven we de ruwe recidive onder jeugdigen die binnen twee jaar na afdoening van een strafzaak opnieuw door justitie worden vervolgd vanwege het plegen van een misdrijf. We rapporteren alleen de algemene recidive twee jaar nadat een strafzaak is afgedaan met een beleidssepot, transactie, straf of maatregel. Strafzaken die worden afgedaan met een vrijspraak, een technisch sepot of een technische uitspraak door de rechter nemen we hier niet mee. Om de mogelijke recidive van strafrechtelijke daders te onderzoeken wordt in de regel twee jaar gewacht met meten. Redenen daarvoor zijn dat men wel de gelegenheid moet hebben om te recidiveren en eventuele achterstanden in de registratie. Het meest recente jaar waarover gegevens beschikbaar zijn is 2007.

In figuur 27 worden de recidivepercentages gegeven voor 12- tot en met 17- en 18- tot en met 24-jarigen. Uit de figuur blijkt dat van de 12- tot en met 17-jarigen tegen wie in 2007 een strafzaak is afgedaan met een beleidssepot, transactie, straf of maatregel, ruim een derde (37%) binnen twee jaar opnieuw door justitie wordt vervolgd. De recidive twee jaar na afdoening van een strafzaak laat in de periode 1999-2001 een stabiel beeld zien, gevolgd door een stijging tot aan 2004. Tussen 2004 en 2006 is het percentage 12- tot en met 17-jarigen dat twee jaar na een strafzaak opnieuw met justitie te maken krijgt wegens een misdrijf stabiel. In 2007 is er sprake van een daling in de recidive. Het percentage strafrechtelijke daders onder 12- tot en met 17-jarigen dat twee jaar nadat hun strafzaak is afgedaan opnieuw wordt vervolgd door justitie ligt in 2007 2%-punt onder het niveau van 2003.

Van de 18- tot en met 24-jarigen tegen wie in 2007 een strafzaak is afgedaan, blijkt 33% twee jaar later opnieuw door justitie te worden vervolgd wegens het plegen van een misdrijf. De recidive onder de 18- tot en met 24-jarige daders tegen wie een strafzaak is afgedaan, laat tussen 1998-2004 jaarlijks een toename zien, ge-

volgd door een jaarlijkse daling in drie opeenvolgende jaren erna. De recidive in 2008 ligt 2%-punt onder het niveau van 2003.

Figuur 27 Prevalentie van 2-jarige algemene recidive onder 12 t/m 24-jarige strafrechtelijke daders met een strafzaak afgedaan in de periode 2003-2007 (%)

Noot: Het betreft ruwe recidivecijfers, ongecorrigeerd voor verschuivingen in de samenstelling van de populatie. Zie bijlage 3, tabel B4.4 voor de corresponderende cijfers.
Bron: OBJD, bewerking WODC-Recidivemonitor

Het aandeel 12- tot en met 17-jarigen dat binnen twee jaar na afdoening van een strafzaak opnieuw door justitie wordt vervolgd wegens een misdrijf laat in 2007 voor het eerst een voorzichtige daling zien. Onder de jongvolwassenen blijkt voor het derde opeenvolgende jaar een afname.

In de ruwe recidivecijfers wordt geen rekening gehouden met verschillen in de samenstelling van de populatie jeugdigen en mogelijke registratie-effecten. Het is immers mogelijk dat als er bijvoorbeeld veranderingen optreden in het aandeel mannen, het aandeel jongeren met eerdere justitiecontacten of jongeren dat op zeer jonge leeftijd in aanraking komt met justitie, dit ook effect heeft op de recidivecijfers. Om daarmee rekening te houden worden in de recidivemonitor ook gecorrigeerde recidivecijfers berekend. Daarbij wordt gecorrigeerd voor sekse, geboorteland, leeftijd bij inschrijving van de uitgangszaak, het type misdrijf, het aantal eerdere (zeer ernstige) justitiecontacten, het aantal eerdere boetes opgelegd door de rechter en het landelijke ophelderingspercentage. Op die manier wordt een nauwkeuriger inschatting verkregen van de recidive. Door rekening te houden met deze kenmerken worden de recidivecijfers onder de groep strafrechtelijke 12-tot en met 17-jarige daders enigszins bijgesteld. Gecorrigeerde recidivecijfers zijn niet beschikbaar voor de groep 18- tot en met 24-jarigen, maar wel voor de strafrechtelijk minderjarigen.

In de nieuwste recidiveberichten worden voor de strafrechtelijk minderjarigen ook gecorrigeerde recidivecijfers gepresenteerd (Wartna et al., 2010). Daaruit blijkt dat de gecorrigeerde recidive voor 12- tot en met 17-jarige strafrechtelijke daders in 2006 al een voorzichtige daling laat zien ten opzichte van het voorgaande jaar. De verschillen met voorgaande jaren zijn niet groot maar wel aanwezig. Met andere woorden, ook de gecorrigeerde recidive twee jaar na afdoening van een strafzaak onder 12- tot en met 17-jarige strafrechtelijke daders laat in 2007 voor het tweede opeenvolgende jaar een afname zien.

4.4 Tot slot

In dit hoofdstuk is ingegaan op ontwikkelingen in enkele groepen van jeugdige verdachten van een misdrijf die zijn onderscheiden naar hun pleegcarrière. Verder zijn we nagegaan welke ontwikkelingen zich hebben voorgedaan in het aantal jeugdigen tegen wie een strafzaak is afgedaan, de strafrechtelijke daders genoemd, en de recidive onder deze laatste groep twee jaar nadat ze een sanctie opgelegd hebben gekregen. De ontwikkelingen wijzen erop dat de jaarlijkse stijging in aandeel gehoorde verdachten naar pleegcarrière en strafrechtelijke daders in het meest recente jaar stabiliseert en zelfs wordt omgezet in een lichte daling in het meest recente jaar. Dit geldt zowel voor de minderjarigen als voor de jongvolwassenen. Ondanks deze lichte daling in het meest recente jaar is het aandeel daders in 2008 nog boven het niveau van 2003. De eerder ingezette daling in daders van vermogenscriminaliteit en drugscriminaliteit zet in 2008 onder beide leeftijdsgroepen door. Na een jarenlange toename laat het aandeel strafrechtelijke daders van geweldscriminaliteit alleen onder de minderjarigen een eerste voorzichtige daling zien, maar neemt nog steeds toe onder de jongvolwassenen. Verder blijkt de recidive twee jaar na afronding van een strafzaak onder de jongvolwassenen voor het derde jaar op rij af te nemen en onder de minderjarigen is voor het eerst sprake van een lichte afname in recidive.

12- tot en met 17-jarigen

In hoofdstuk 3 zagen we al dat het aantal aangehouden verdachten van een misdrijf per 1.000 12- tot en met 17-jarigen in de periode 2003-2008 eerst jaarlijks een stijging vertoonde, gevolgd door een sterke daling in het laatste jaar. Als we de aangehouden verdachten uitsplitsen naar pleegcarrière blijkt deze ontwikkeling zich voor te doen binnen alle drie de onderscheiden verdachtengroepen. Wel blijkt dat in het meest recente jaar het aantal first offenders sterker afneemt dan het aantal meer- en veelplegers per 1.000 12- tot en met 17-jarigen.

Verder blijkt dat het aantal strafrechtelijke daders onder de 12- tot en met 17-jarigen in 2008 voor het eerst daalt. Zowel bij de jongens als de meisjes is sprake van een daling in het aandeel strafrechtelijke daders. Uitgesplitst naar type misdrijf blijkt in het laatste jaar een afname in strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten van alle typen misdrijven, met uitzondering van overige misdrijven. Verder laat in 2007 het aandeel 12- tot en met 17-jarige strafrechtelijke daders dat binnen twee jaar na oplegging van een sanctie opnieuw een misdrijf pleegt en daarvoor vervolgd wordt voor het eerst een voorzichtige daling zien.

18- tot en met 24-jarigen

Vanwege definitieverschillen naar pleegcarrière hebben we geen gegevens gepresenteerd over meer- of veelplegers onder de jongvolwassenen die zijn aangehouden als verdachte wegens een misdrijf.

Onder de 18- tot en met 24-jarigen is in de periode 2003-2008 eerst sprake van een stijging in het aantal strafrechtelijke daders per 1.000, gevolgd door een stabilisering en een lichte afname in het laatste jaar. De in 2005 ingezette daling in strafrechtelijke daders van vermogensmisdrijven en drugsdelicten zet door in 2008 evenals de afname in strafrechtelijke daders van verkeersmisdrijven. Het aantal strafrechtelijke daders per 1.000 leeftijdsgenoten van geweldsmisdrijven is in de laatste jaren relatief stabiel. Tot slot laat in 2007 het aandeel 18- tot en met 24-jarige strafrechtelijke daders dat binnen twee jaar na het opleggen van een sanctie opnieuw door justitie wordt vervolgd voor het derde opeenvolgende jaar een lichte afname zien. Er begint zich onder de jongvolwassen strafrechtelijke daders een

neerwaartse trend af te tekenen in de recidive twee jaar na afdoening van een strafzaak.

5 Afdoeningen tegen jeugdige verdachten

André van der Laan, Martine Blom (WODC) & Frits Huls (CBS)

Belangrijkste bevindingen

Minderjarigen (12- tot en met 17-jarigen)

Halt-afdoeningen

- In 2008 hebben 9 jongeren per 1.000 12- tot en met 17-jarigen een Halt-afdoening wegens een misdrijf afgerond. Het aantal jongeren per 1.000 12- tot en met 17-jarigen dat een Halt-afdoening afrondt, is in de periode 2005-2008 stabiel.
- Het aantal jongens met een Halt-afdoeningen per 1.000 leeftijdsgenoten is vanaf 2006 licht gedaald. Het aantal meisjes met een Halt-afdoeningen per 1.000 leeftijdsgenoten is in de periode 2005-2008 stabiel.
- Het aandeel Halt-afdoeningen onder de verschillende herkomstgroepen laat in de periode 2005-2008 geen duidelijke trend zien. Wel valt op dat het aandeel jongeren met een Halt-afdoening in het laatste jaar onder alle herkomstgroepen is afgenomen en alleen onder de Surinaamse jongeren nog boven het niveau van 2005 ligt.

Afdoeningen door het OM

- De meest opgelegde afdoening door het OM aan strafrechtelijk minderjarigen betreft een transactie in de vorm van een werkproject. In 2008 zijn er 12 transacties per 1.000 12- tot en met 17-jarigen door het OM afgedaan. Het merendeel van de transacties betreft een werkproject (7 per 1.000 leeftijdsgenoten).
- De jaarlijkse stijging in het aantal transacties per 1.000 minderjarigen is in 2008 omgezet in een afname. Het betreft een afname bij alle typen transacties (leer- en werkprojecten en financiële transacties). Ondanks deze meest recente daling is het aantal transacties per 1.000 minderjarigen niet op het niveau van 2003.

Afdoeningen door de rechter

- De meest opgelegde sanctie door een rechter aan minderjarigen is een werkstraf, gevolgd door een voorwaardelijke vrijheidsstraf en een geldstraf. In 2008 zijn er per 1.000 12- tot en met 17-jarigen 7 werkstraffen, 2 voorwaardelijke vrijheidsstraffen en 2 geldstraffen opgelegd.
- Het aandeel werkstraffen vertoont sinds 2003 jaarlijks een stijging welke ook in 2008 doorzet tot +52% boven het niveau van 2003.
- Het aantal voorwaardelijke vrijheidsstraffen per 1.000 12- tot en met 17-jarigen vertoont sinds 2005 jaarlijks een afname tot 45% beneden het niveau van 2003 in 2008.
- Het aantal geldstraffen per 1.000 leeftijdsgenoten opgelegd aan minderjarigen is over de jaren min of meer gelijk.

Jongvolwassenen (18- tot en met 24-jarigen)

Afdoeningen door het OM

- In 2008 zijn er 16 transacties per 1.000 18- tot en met 24-jarigen afgedaan. De meest voorkomende afdoening door het OM is een financiële transactie (13 per 1.000 18- tot en met 24-jarigen).
- Onder de 18- tot en met 24-jarigen is in 2008 de jaarlijkse stijging uit de voorgaande jaren in transacties omgezet in een afname. Het aantal financiële transacties is in 2008 sterk afgenomen en bijna weer op het niveau van 2003. Het

aantal leerprojecten per 1.000 18- tot en met 24-jarigen vertoont sinds 2004 jaarlijks een dalende trend, evenals het aantal beleidssepts.

Afdoeningen door de rechter

- De meest opgelegde straf door de rechter aan jongvolwassenen is een geldstraf gevolgd door een werkstraf en een voorwaardelijke vrijheidsbeneming. In 2008 gaat het respectievelijk om 11, 8 en 4 per 1.000 18- tot en met 24-jarigen.
- Het aantal opgelegde geldstraffen per 1.000 jongvolwassenen schommelt in de periode 2003-2008 rond hetzelfde niveau met een lichte daling in het laatste jaar.
- De jaarlijkse stijging in het aantal opgelegde werkstraffen neemt tot aan 2005 toe en stabiliseert in de jaren erna.
- Het aantal opgelegde vrijheidsstraffen per 1.000 jongvolwassenen laat al jaren een daling zien welke doorzet in 2008.

In dit hoofdstuk beschrijven we de ontwikkelingen in afdoeningen tegen jeugdigen. Daar waar het in de voorgaande hoofdstukken ging om verdachten of daders, heeft dit hoofdstuk betrekking op afdoeningen tegen strafrechtelijke daders. We onderscheiden jongeren die een Halt-afdoening kregen, afdoeningen door het OM en afdoeningen door de rechter. De Halt-afdoening is een afdoening op het niveau van de politie waarna (onder de voorwaarde van afronding) geen verdere strafvervolging volgt. Halt-afdoeningen worden overwegend gegeven voor minder ernstige feiten en betreffen alleen de strafrechtelijk minderjarigen (paragraaf 5.1). Een officier van justitie heeft verschillende wijzen van afdoening tot zijn/haar beschikking (paragraaf 5.2), zoals het seponeren van een zaak of het aanbieden van een transactie (bijvoorbeeld een deelname aan een leerproject of het betalen van een geldsom). Een zaak kan ook voor de rechter worden gebracht (gedagvaard) en door de rechter worden afgedaan. De hoofdstraffen die de rechter als sanctie tot zijn of haar beschikking heeft zijn taakstraffen, vrijheidsstraffen en boetes (paragraaf 5.3). Daarnaast is er de mogelijkheid voor een maatregel (PIJ of TBS of een gedragsbeïnvloedende maatregel) en bijkomende straffen, daar wordt hier niet op ingegaan.⁸

5.1 Halt-afdoening

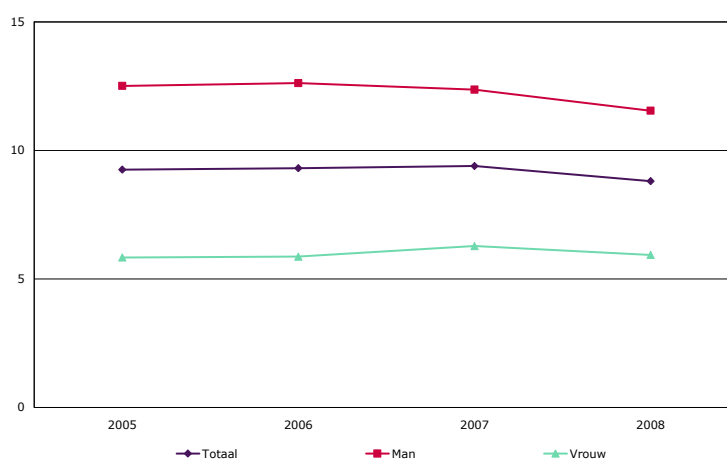
Een eerste afdoening tegen jeugdige verdachten op het niveau van de politie, is de Halt-afdoening. De politie kan een aangehouden minderjarige verdachte onder voorwaarden verwijzen naar Halt, feitelijk is sprake van een voorwaardelijk sepot. De voorwaarden zijn dat het moet gaan om een bekende verdachte, een zogenoemde first offender en het moet een Halt-waardig feit betreffen (zie hiervoor www.halt.nl). De Halt-waardige feiten zijn te onderscheiden in overtredingen (minder ernstige feiten) en misdrijven. De verhouding is ongeveer 1:2. Hier beschrijven we alleen de ontwikkelingen in het aantal jongeren dat een Halt-afdoening heeft gekregen vanwege een misdrijf. Halt-afdoeningen worden overwegend gegeven voor relatief minder ernstige feiten in de sfeer van openbare orde en vernieling en lichte vermogensdelicten.

We gebruiken gegevens over het aantal jongeren per 1.000 leeftijdsgenoten dat een Halt-afdoeningen heeft *afgerond* en niet het aantal jongeren dat is *verwezen* naar

⁸ In de loop van de jaren is hier weinig verandering in opgetreden (zie Weijters, 2010).

Halt. De cijfers over jongeren die een Halt-afdoening hebben afgerond, zijn gekoppeld aan het SSB. Deze gekoppelde cijfers zijn beschikbaar vanaf 2005 en hebben alleen betrekking op 12- tot en met 17-jarigen (zie bijlage 3, tabel B5.1). In 2008 hebben ruim 21.500 jongeren een Halt-afdoening afgerond waarvan bijna 11.700 wegens een misdrijf. Het aandeel jongeren onder de 12- tot en met 17-jarigen dat een Halt-afdoening heeft gekregen wegens een misdrijf is over de periode 2002-2008 vrij stabiel, namelijk 9 per 1.000 leeftijdsgenoten, met een lichte daling in het laatste jaar (figuur 28).⁹

Figuur 28 Jongeren die een Halt-afdoening kregen per 1.000 12- t/m 17-jarigen in de periode 2005-2008, totaal en naar sekse

Zie bijlage 3, tabel B5.1 voor de corresponderende cijfers.
Bron: AuraH/SSB

Sekse

In 2008 hebben 12 jongens per 1.000 en 6 meisjes per 1.000 een Halt-afdoening afgerond. Het aandeel 12- tot en met 17-jarige jongens dat een Halt-afdoening heeft afgerond is in 2008 iets lager dan in 2005 (figuur 28). Het aandeel jongeren met een Halt-afdoening is in 2008 onder de jongens iets lager dan in 2005 en onder de meisjes nagenoeg gelijk.

Leeftijd

De meeste jongeren die in 2008 een Halt-afdoening kregen, zijn 14 of 15 jaar oud. In 2008 hebben per 1.000 14-jarigen 14 jongeren een Halt-afdoening gekregen vanwege verdenking van een misdrijf. Bij de 15-jarigen betreft het 12 per 1.000 jongeren. De leeftijdsverdeling is nauwelijks veranderd in de afgelopen jaren. Met uitzondering van de jongste leeftijdsgroepen (12 en 13 jaar) laat het aantal jongeren per 1.000 leeftijdsgenoten dat een Halt-afdoening krijgt bij de andere leeftijdsgroepen in het meest recente jaar een daling zien. Onder de jongste leeftijden is het aantal jongeren met een Halt-afdoening per 1.000 leeftijdsgenoten sinds 2005 nauwelijks veranderd (zie bijlage 3, tabel B5.1).

⁹ Uit de landelijke jeugdmonitor van het CBS (www.landelijkejeugdmonitor.nl) blijkt in het laatste jaar een daling in het aantal Halt-afdoeningen na 2007. Daarin worden echter ook overtredingen geteld. Kennelijk doet de daling in het aantal Halt-afdoeningen zich vooral voor bij verdachten van een overtreding.

Herkomstgroep

Gerelateerd aan de bevolkingsomvang komen de meeste Halt-afdoeningen voor onder de jongeren van de Nederlandse Antillen en Aruba en Marokkaanse jongeren (beiden 19 per 1.000). Het aantal jongeren per 1.000 dat een Halt-afdoening krijgt laat in de periode 2005-2008 onder de meeste herkomstgroepen geen duidelijke trend zien. Wat opvalt is dat onder alle herkomstgroepen in 2008 sprake is van een afname in het aantal jongeren met een Halt-afdoening per 1.000 leeftijdsgenoten (zie bijlage 3 tabel B5.1).

5.2 Afdoeningen door het OM

In deze paragraaf beschrijven we de ontwikkelingen in afdoeningen van strafzaken onder jeugdigen door het Openbaar Ministerie. We onderscheiden transacties en beleidssepots. De ontwikkelingen worden alleen gegeven voor de totale groep minderjarigen en jongvolwassenen. We splitsen niet uit naar subgroep.

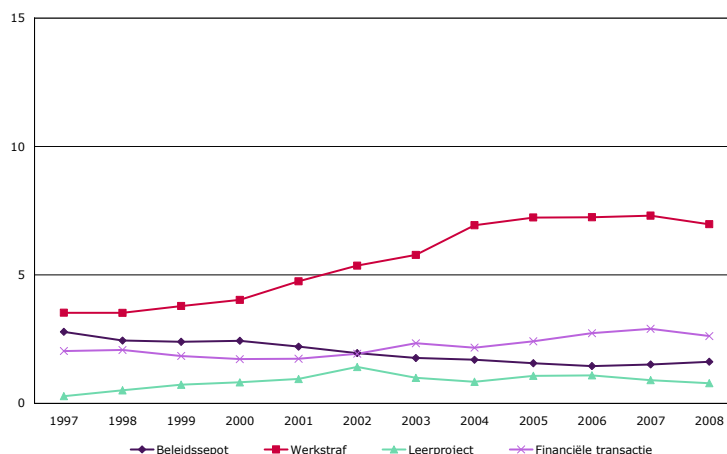
5.2.1 Minderjarigen

In 2008 zijn door het OM ruim 13.900 transacties afgedaan van minderjarige strafrechtelijke daders. Per 1.000 jongeren gaat het om 12 transacties. Het aantal transacties per 1.000 jongeren laat in de periode 2003-2006 jaarlijks een toename zien, stabiliseert in 2007 en neemt in 2008 enigszins af. Ten opzichte van 2007 is in 2008 het aantal transacties per 1.000 jongeren afgenomen, maar het aantal transacties per 1.000 12- tot en met 17-jarigen ligt nog altijd 17% boven het niveau van 2003.

Het merendeel van de transacties door het OM aan 12- tot en met 17-jarigen betreft een werkproject. In 2008 betrof 60% van alle transacties een werkproject. Gerelateerd aan de bevolkingsomvang ging het om 7 werkprojecten per 1.000 leeftijdsgenoten (figuur 29), een toename van 21% ten opzichte van 2003. Het aantal werkprojecten per 1.000 12- tot en met 17-jarigen laat tot aan 2007 jaarlijks een toename zien en neemt in 2008 iets af.

Bijna een kwart van de transacties betreft financiële transacties. Het gaat hier om het betalen van een geldsom, het ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel of het vergoeden van de schade. In 2008 zijn er ruim 3.100 financiële transacties afgedaan van 12- tot en met 17-jarigen. Ook deze afdoening laat tot aan 2007 jaarlijks een stijgende trend zien, gevolgd door een afname in het jaar erna. In 2008 gaat het om 3 financiële transacties per 1.000 12- tot en met 17-jarigen (+12% ten opzichte van 2003). De transacties met als voorwaarde deelname aan een leerproject komen het minst vaak voor. In 2008 ging het om 1 leerproject per 1.000 12- tot en met 17-jarigen, een daling van 21% ten opzichte van 2003. Het aantal beleidssepots door het OM vertoonde tot aan 2006 jaarlijks een dalende trend, maar die is in de laatste twee jaar omgezet in een stijging. Ondanks dat ligt het aantal van 2 beleidssepots per 1.000 12- tot en met 17-jarigen in 2008 nog altijd onder het niveau van 2003 (-8%).

Figuur 29 Afdoeningen door het OM per 1.000 12- t/m 17-jarigen in de periode 1997-2008, naar type afdoening

Zie bijlage 3, tabel B5.2 voor de corresponderende cijfers.

Bron: Bevolkingsstatistiek en OBJD

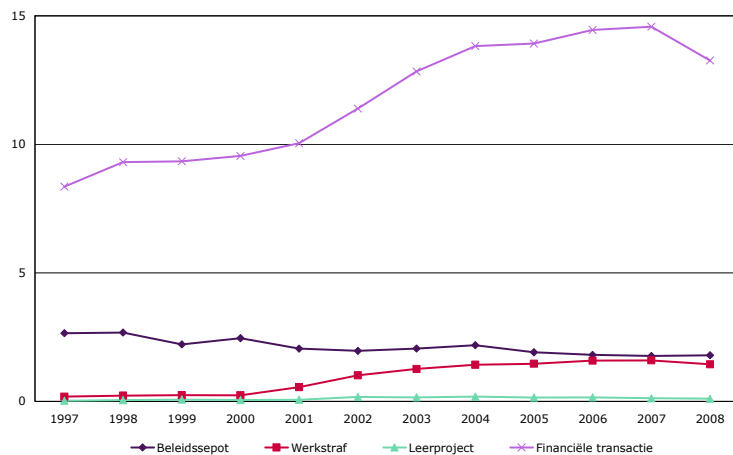
Kortom, de jaarlijkse stijging in het afgedane transacties per 1.000 minderjarigen is in 2008 voor het eerst omgezet in een daling. Het betreft een afname in alle typen transacties (leer- en werkprojecten en financiële transacties). Ondanks deze recente daling is het aantal transacties per 1.000 minderjarigen nog niet op het niveau van 2003.

5.2.2 Jongvolwassenen

In 2008 zijn door het OM bijna 21.300 transacties afgedaan van jongvolwassen strafrechtelijke daders. Per 1.000 18- tot en met 24-jarigen gaat het om 16 transacties. Het aantal transacties per 1.000 jongvolwassenen vertoonde tot aan 2007 jaarlijks een stijging en wordt gevolgd door een afname in 2008. Ondanks de daling in het laatste jaar is het aantal transacties per 1.000 leeftijdsgenoten in 2008 nog altijd 5% hoger dan in 2003.

Bij de 18- tot en met 24-jarigen is de meest voorkomende afdoening door het OM een financiële transactie. In 2008 werden ruim 18.200 financiële transacties afgedaan. Dat is 13 per 1.000 18- tot en met 24-jarigen (figuur 30). Ook het aantal financiële transacties per 1.000 jongvolwassenen laat eerst jaarlijks een stijging zien, gevolgd door een daling in het laatste jaar. Transacties met als voorwaarde een werkproject komen minder vaak voor bij 18- tot en met 24-jarigen. In 2008 betreft het nog geen 2.000 werkprojecten, dat is 1 werkproject per 1.000 18- tot en met 24-jarigen. Transacties met als voorwaarde een leerproject komen heel weinig voor bij de 18- tot en met 24-jarigen (in 2005 ging het om 0,1 per 1.000 18- tot en met 24-jarigen). Tot slot is in figuur 39 te zien dat het aantal beleidssepots bij de 18- tot en met 24-jarigen vanaf 2005 jaarlijks een lichte daling vertoont.

Figuur 30 Afdoeningen door het OM per 1.000 18- t/m 24-jarigen in de periode 1997-2008, naar type afdoening

Zie bijlage 3, tabel B5.3 voor de corresponderende cijfers.

Bron: Bevolkingsstatistiek en OBJD

Kortom, ook bij de 18- tot en met 24-jarigen is in 2008 de jaarlijkse stijging in het aantal afgedane transacties omgezet in een daling. Het aantal financiële transacties is in het laatste jaar sterk afgenomen en bijna weer op het niveau van 2003. Het aantal leerprojecten per 1.000 18- tot en met 24-jarigen vertoont al jaren een licht dalende trend evenals het aantal beleidssepts.

5.3 Afdoeningen door de rechter

De rechter kan diverse sancties opleggen aan strafrechtelijke daders van een misdrijf. In deze paragraaf gaan we in op de ontwikkelingen in de zogenoemde hoofdstraffen: taakstraffen, geldstraffen en vrijheidsbenemende straffen. We gaan niet in op strafrechtelijke maatregelen, waaronder de PIJ-maatregel en de gedragsbeïnvloedende maatregel. We tellen in deze paragraaf de hoofdstraffen opgelegd in zaken tegen minderjarigen of tegen jongvolwassenen. Indien sprake is van combinatiestraffen, bijvoorbeeld een werkstraf in combinatie met een boete, dan worden beide sancties geteld. Ook in deze paragraaf worden de ontwikkelingen alleen gegeven voor de totale groep minderjarigen en jongvolwassenen, zonder uitsplitsing naar subgroep.

5.3.1 Minderjarigen

In 2008 zijn er door de rechter ruim 17.200 sancties opgelegd aan strafrechtelijk minderjarige daders. De meest opgelegde sanctie door een rechter aan minderjarigen is een werkstraf (50%), gevolgd door een voorwaardelijke vrijheidsstraf (15%) en een geldstraf (14%).

Taak- en geldstraffen

In 2008 zijn er aan minderjarigen ruim 10.200 taakstraffen¹⁰ (waarvan 84% een werkstraf) en bijna 2.400 geldstraffen opgelegd. Per 1.000 12- tot en met 17-jarigen gaat het om 7 werkstraffen, 1 leerstraf en 2 geldstraffen.

Het aantal werkstraffen per 1.000 minderjarigen vertoont over de hele periode een stijgende trend en is in 2008 ten opzichte van 2003 toegenomen met 52% (figuur 31a). Geldstraffen opgelegd tegen 12- tot en met 17-jarigen laten over de hele periode een schommelende trend zien. In 2008 is het aantal geldstraffen met 2 per 1.000 minderjarigen min of meer gelijk aan 2003. Het aandeel opgelegde leerstraffen onder minderjarigen vertoont tot in de eerste jaren een toename en neemt vanaf 2006 af (in 2008 -22% ten opzichte van 2003).

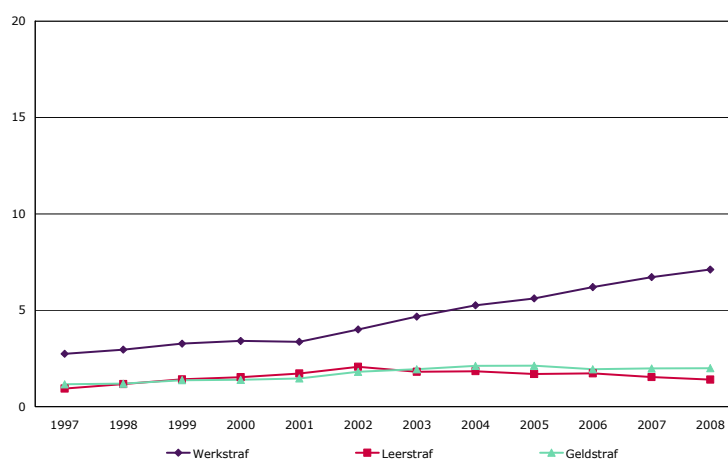
Vrijheidsstraffen

In 2008 werden door de rechter tegen 12- tot en met 17-jarigen ruim 4.000 vrijheidsstraffen opgelegd. Bijna twee derde (65%) daarvan betrof een voorwaardelijke vrijheidsstraf¹¹, de rest was een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf. Het merendeel van de onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen heeft een duur van maximaal drie maanden. In 2008 zijn er per 1.000 12- tot en met 17-jarigen 1 voorwaardelijke vrijheidsstraf en 0,3 onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen opgelegd.

Het aandeel vrijheidsstraffen onder de 12- tot en met 17-jarigen is tot en met 2004/2005 toegenomen en laat in de laatste jaren een daling zien (figuur 31b). Ten opzichte van 2003 zijn in 2008 voorwaardelijke vrijheidsstraffen afgenomen met 45%, vrijheidsstraffen langer dan drie maanden met 37% en het aantal korte vrijheidsstraffen per 1.000 12- tot en met 17-jarigen is afgenomen met 16%.

Figuur 31 Afdoeingen door de rechter per 1.000 12- t/m 17-jarigen in de periode 1997-2008, naar type afdoening

a Werk-, leer- en geldstraf

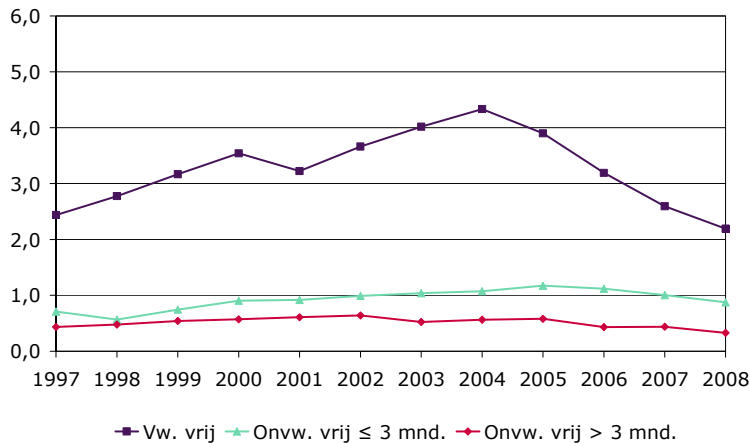

¹⁰ Ook voorwaardelijke vrijheidsstraffen met als bijzondere voorwaarde een taak- of een geldstraf worden hier geteld.

¹¹ Het gaat hier om voorwaardelijke vrijheidsstraffen zonder bijzondere voorwaarden, of met voorwaarden anders dan een taakstraf of een boete.

Figuur 31 Vervolg

b Vrijheidsstraf

Zie bijlage 3, tabel B5.2 voor de corresponderende cijfers.
Bron: Bevolkingsstatistiek en OBJD

Kortom, onder de 12- tot en met 17-jarigen is de meest voorkomende afdoening door de rechter de taakstraf, waarvan vooral de werkstraf vaak wordt opgelegd, gevolgd door een voorwaardelijke vrijheidsstraf. Het aantal tegen minderjarigen opgelegde taakstraffen laat al sinds 2002 een stijging zien welke ook in 2008 doorzet. Het betreft dan voor het merendeel een werkstraf. Het aantal leer- en geldstraffen opgelegd tegen minderjarigen laat in de meest recente jaren een daling zien. De jaarlijkse afname sinds 2005 van het aantal door de rechter opgelegde vrijheidsstraffen per 1.000 minderjarigen zet in 2008 door. Dit geldt zowel voor de voorwaardelijke vrijheidsstraffen als voor de korte en lange vrijheidsstraf.

5.3.2 Jongvolwassenen

In 2008 zijn er door de rechter ruim 38.900 sancties opgelegd aan 18- tot en met 24-jarigen. De meest opgelegde straf door de rechter aan jongvolwassenen betreft een geldstraf. In 2008 is bijna 40% van de aan 18- tot en met 24-jarigen opgelegde sancties door een rechter een geldstraf, gevolgd door een werkstraf (27%) en een voorwaardelijke vrijheidsstraf (15%).

Taak- en geldstraffen

Tegen de 18- tot en met 24-jarigen zijn in 2008 ruim 15.400 geldstraffen opgelegd. Per 1.000 18- tot en met 24-jarigen gaat het om 11 geldstraffen (figuur 32a). In 2008 heeft de rechter ruim 11.000 taakstraffen, waarvan 97% een werkstraf, opgelegd tegen 18- tot en met 24-jarigen. Per 1.000 18- tot en met 24-jarigen zijn dit 8 werkstraffen en 0,2 leerstraffen.

Het aantal geldstraffen per 1.000 leeftijdsgenoten schommelt in de periode 2003-2008 rond hetzelfde niveau met een daling in het laatste jaar. Het aantal werkstraffen per 1.000 18- tot en met 24-jarigen laat tot aan 2006 jaarlijks een toename zien en blijft in de laatste jaren min of meer rond het zelfde niveau schommelen. In 2008 ligt het 24% boven het niveau van 2003. Het aantal leerstraffen per 1.000 jongvolwassenen dat door de rechter is opgelegd laat na 2004 jaarlijks een daling zien.

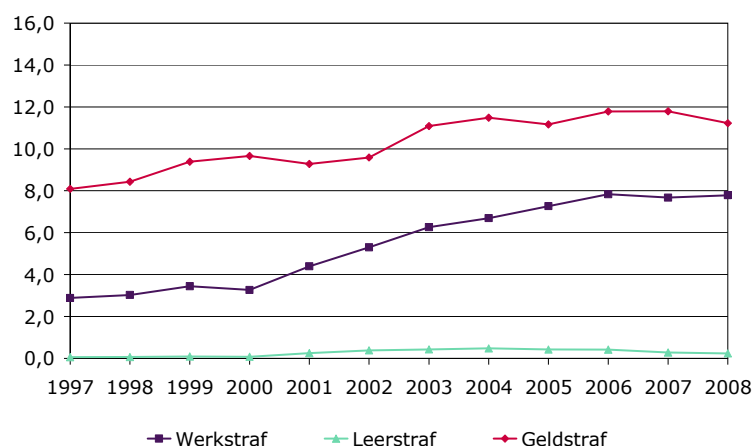
Vrijheidsstraffen

In 2008 zijn tegen 18- tot en met 24-jarigen bijna 11.300 vrijheidsstraffen opgelegd. Ruim de helft daarvan betrof een voorwaardelijke vrijheidsstraf. Van de 6.000 onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen heeft het merendeel een duur van maximaal drie maanden.

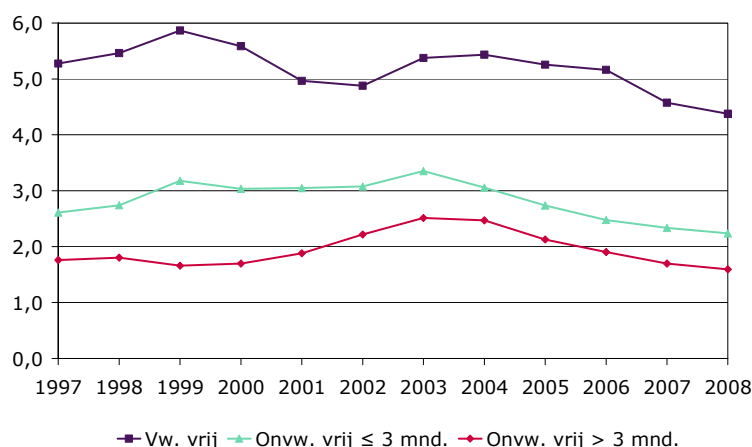
In 2008 zijn er per 1.000 18- tot en met 24-jarigen 4 voorwaardelijke vrijheidsstraffen en 4 onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen opgelegd (figuur 32b). Het aantal opgelegde vrijheidsstraffen per 1.000 18- tot en met 24-jarigen laat evenals bij de minderjarigen al enkele jaren een dalende trend zien. Het aantal korte en lange onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen per 1.000 leeftijdsgenoten is ten opzichte van 2003 afgenomen met respectievelijk -33% en -36%. Het aantal opgelegde voorwaardelijke vrijheidsstraffen per 1.000 is ten opzichte van 2003 met 19% afgenomen.

Figuur 32 Afdoeningen door de rechter per 1.000 18- t/m 24-jarigen in de periode 1997-2008

a Werk-, leer- en geldstraf

b Vrijheidsstraf

Zie bijlage 3, tabel B5.3 voor de corresponderende cijfers.

Bron: Bevolkingsstatistiek en OBJD

Kortom, onder de 18- tot en met 24-jarigen komt de geldstraf het meeste voor, gevolgd door de taakstraf. De voorwaardelijke vrijheidsstraf komt onder deze leeftijdsgroep op de derde plaats. Het aantal opgelegde geldstraffen per 1.000 jongvolwassenen schommelt in de periode 2003-2008 rond hetzelfde niveau met een lichte daling aan het eind van deze periode. De jaarlijkse stijging in het aantal opgelegde werkstraffen stabiliseert vanaf 2006. Verder zet in 2008 de jaarlijkse daling in het aantal opgelegde vrijheidsstraffen per 1.000 jongvolwassenen door.

5.4 Tot slot

In dit hoofdstuk zijn de ontwikkelingen onderzocht in sancties die zijn opgelegd aan jeugdige verdachten en strafrechtelijke daders van een misdrijf. Het betreft sancties die zijn afgedaan op het niveau van de politie, het OM en de rechter. De opgelegde sancties geven een indicatie van de ernst van de gepleegde feiten. Grofweg kunnen we stellen dat naarmate een strafzaak verder in de justitiële keten wordt afgedaan, er sprake is van een ernstiger feit. De ontwikkelingen wijzen erop dat de eerdere ingezette daling in zwaardere afdoeningsvormen zoals vrijheidsbeneming doorzet en dat er voor het eerst na een jarenlange stijging sprake is van een voorzichtige daling in de minder zware afdoeningsvormen. Dit geldt voor beide leeftijdsgroepen.

Het aantal strafrechtelijk minderjarigen per 1.000 leeftijdsgenoten dat een sanctie heeft gekregen, laat op alle niveaus in de keten in het meest recente jaar een afname zien, met uitzondering van de werkstraffen die door de rechter worden opgelegd. Het aantal door de rechter opgelegde werkstraffen tegen strafrechtelijk minderjarigen per 1.000 leeftijdsgenoten neemt sinds 2002 jaarlijks toe, ook in het meest recente jaar. Bij de overige sancties is sprake van een daling. De daling in relatief lichtere afdoeningsvormen, zoals een Halt-afdoening of een taakstraf door het OM is van meer recentere aard dan de daling in zwaardere afdoeningsvormen zoals vrijheidsbeneming (voorwaardelijk, korte en lange vrijheidsstraf). De vanaf 2005 ingezette daling in het aandeel daders onder de minderjarigen tegen wie een (voorwaardelijke, korte of lange) vrijheidsstraf is opgelegd zet door in 2008. Het aandeel jeugdigen onder de 12- tot en met 17-jarigen dat een Halt-afdoening heeft kregen, of die van het OM een werkstraf of een financiële boete hebben gekregen vertonen in het laatste jaar een (lichte) afname. Ondanks de meest recente daling in deze typen afdoeningen is het aantal per 1.000 12- tot en met 17-jarigen nog niet terug op het niveau van 2003, met uitzondering van de vrijheidsbeneming.

Een vergelijkbaar patroon is zichtbaar in afdoeningen tegen jongvolwassen daders van een misdrijf. In 2008 is de jaarlijkse stijging in transacties tegen jongvolwassenen omgezet in een eerste voorzichtige afname. De jaarlijkse toename in het aantal transacties opgelegd door de rechter per 1.000 18- tot en met 24-jarigen heeft (vooralsnog) in 2006 een hoogtepunt bereikt. Het aandeel geldstraffen laat een lichte daling zien en het aandeel werkstraffen per 1.000 18- tot en met 24-jarigen is in de laatste 3 jaren stabiel. Het aandeel transacties opgelegd door de rechter onder jongvolwassenen is nog niet terug op het niveau van 2003. Het aandeel vrijheidsstraffen opgelegd door de rechter onder de jongvolwassenen vertoont sinds 2004 al een jaarlijkse afname welke in 2008 door zet en ligt in 2008 voor het tweede opeenvolgende jaar beneden het niveau van 2003.

6 Slot

André van der Laan & Martine Blom (WODC)

In deze studie zijn de ontwikkelingen in het aantal jeugdige verdachten en (strafrechtelijke) daders van delinquent gedrag onderzocht. Bij het vaststellen van het aantal daders van delinquent gedrag in een bepaald jaar in de jeugdige populatie stuit men op het probleem dat de omvang van de werkelijke jeugdcriminaliteit en het werkelijk aantal jeugdige daders onbekend is. Het plegen van delicten vindt immers in het verborgene plaats en daders worden liever niet gesignaleerd. Diverse methoden bieden de mogelijkheid om de ontwikkelingen in het aantal verdachten of daders van criminaliteit bij benadering te onderzoeken. Deze zijn in te delen in enerzijds zelfrapportage van delinquent gedrag en anderzijds politie- en justitiestatistieken.¹² Met zelfrapportage krijgen we zicht op het aantal jongeren dat zegt zich in een bepaalde periode schuldig te hebben gemaakt aan het plegen van een delict, de zogenoemde zelfgerapporteerde daders. Met politiestatistieken krijgen we onder meer inzicht in het aantal aangehouden verdachten van een misdrijf. Justitiegegevens geven onder meer inzicht in het aantal strafrechtelijke daders van een misdrijf tegen wie het Openbaar Ministerie strafvervolgning zinvol achtte en tegen wie een strafzaak is afgedaan. De bronnen bieden elk zicht op een deel van de jeugdige daderpopulatie waarbij we grofweg kunnen stellen dat er sprake is van een oplopende ernst van het delinquente gedrag. Het aantal delinquente jongeren neemt af naarmate we verder de strafrechtelijke keten in kijken en heeft de vorm van een trechter (zie inleidend hoofdstuk figuur 1). De verschillende methoden hebben hun eigen mogelijkheden en beperkingen. In dit slothoofdstuk nemen we de bevindingen uit de voorgaande hoofdstukken samen. We plaatsen eerst enkele kanttekeningen bij de gebruikte methoden (paragraaf 6.1). In paragraaf 6.2 worden per leeftijdsgroep voor zover beschikbaar op basis van de verschillende bronnen de gesignaleerde ontwikkelingen samengenomen. In de beschrijving van de ontwikkelingen hebben we het meest recente jaar waarop een databron betrekking heeft vergeleken met de ontwikkeling in de vijf voorafgaande jaren. De ontwikkelingen zijn onderzocht voor de 12- tot en met 17- jarigen, de minderjarigen, en de 18- tot en met 24- jarigen, de jongvolwassenen. Tevens is er aandacht voor delinquent gedrag onder jongeren in de leeftijd 10 en 11 jaar, de twaalfminners. Tot slot volgt een conclusie (paragraaf 6.3).

6.1 Kanttekeningen bij de gebruikte methoden

De in dit onderzoek gebruikte politiestatistieken geven aan hoeveel unieke verdachten per 1.000 jeugdigen er jaarlijks zijn aangehouden op verdenking van een misdrijf, welke achtergrondkenmerken ze hebben en welk type misdrijven ze hebben gepleegd. De justitiestatistieken bieden inzicht in het aantal strafrechtelijke daders waarvan een strafzaak is afgedaan door het OM of de rechter, hun achtergrondkenmerken en de delicten die ze hebben gepleegd. Daarnaast bieden ze zicht op de

¹² Om de trends in het aantal jeugdige daders en hun achtergrondkenmerken vast te stellen, kunnen we geen gebruik maken van slachtofferschapenquêtes omdat het daarbij niet mogelijk is daders naar achtergrondkenmerken te onderscheiden.

recidive onder strafrechtelijke daders. Politie- en justitiegegevens zijn alleen beschikbaar voor jeugdigen vanaf 12 jaar. Politie- en justitiestatistieken zijn beiden afhankelijk van de inzet door de betrokken instanties. Ze bieden zicht in dat deel van de daderpopulatie en de door hen gepleegde feiten dat bekend is geworden bij de politie en uiteindelijk in de statistieken belandt. We weten niet precies hoeveel daders van een misdrijf onbekend blijven in deze statistieken. Niet alle delicten zijn bij de politie bekend en de ophelderingspercentages zijn laag. Geschat wordt dat ongeveer een derde van de delicten wordt gemeld, van een kwart volgt een aangifte en ongeveer een vijfde van de delicten wordt opgehelderd. Vermogensdelicten worden vaker gemeld bij de politie dan geweld of vandalisme, terwijl de ophelderingspercentages van gemelde geweldsdelicten hoger zijn dan van vandalisme en vermogenscriminaliteit (Eggen & Goudriaan, 2009; Huys & Smit, 2010). Bij een aanzienlijk deel van de bij de politie gemelde delicten wordt dan ook geen verdachte gevonden. De inschatting is dat het aandeel daders van lichtere en frequent voorkomende feiten dat bij de politie in beeld komt als verdachte veel lager is dan het aandeel daders van ernstige feiten. Justitiecijfers zijn op hun beurt weer afhankelijk van het aanbod vanuit de politie. Als de politie minder zaken aanlevert, dan is dat terug te zien in het aantal ingeschreven en afgedane zaken door het OM of de rechter. Verder kunnen veranderingen in registratiesystemen bij de politie of justitie gevolgen hebben voor het aantal verdachten dat in politie- of justitiestatistieken terecht komt. De komst van de computer heeft begin jaren negentig een bijdrage geleverd aan een stijging in de geregistreeerde criminaliteit, terwijl meer recent er ook signalen zijn dat de invoering van het nieuwe registratiesysteem, de Basisvoorziening Handhaving politie (BVH), kan bijdragen aan een daling in de geregistreeerde criminaliteit zoals die bekend is bij de politie (AD 11 januari 2011; Bron, van Duijneveldt, Waarsing, van Uden & Visser, 2010). Ook de invoering van een nieuw registratiesysteem bij het OM, het zogenoemde geïntegreerd processensysteem (GPS) dat in 2008 gefaseerd is ingevoerd, kan ertoe hebben geleid dat er (tijdelijk) minder strafzaken en daarmee ook daders zijn ingeschreven (OM, 2009). Kortom, geregistreeerde criminaliteitsstatistieken zijn afhankelijk van de inspanningen van politie en justitie en de aandacht die er is voor het opsporen van specifieke daders of specifieke delicten (zie Van der Laan & Blom, 2011).

In deze rapportage is daarom ook gebruik gemaakt van een andere bron die niet afhankelijk is van inspanningen van de politie- of justitie, namelijk zelfrapportage van delinquent gedrag. Daarbij gaat het om het percentage jongeren dat zelf aangeeft zich in de afgelopen 12 maanden schuldig te hebben gemaakt aan een of meerdere delicten. In deze studie gaat het om 27 strafbare gedragingen. Met de methode van zelfrapportage wordt ook inzicht verkregen in een deel van de daders dat niet met de politie in aanraking komt. Een deel, want niet iedereen zal zijn of haar daderschap bekendmaken. De methode biedt vooral zicht in daders van lichte en veelvoorkomende delicten. Het aandeel daders op basis van zelfrapportage is dan ook veel hoger dan blijkt uit politie- en justitiestatistieken. We kunnen niet stellen dat met zelfrapportage wel het werkelijke aantal daders van lichte en veelvoorkomende delicten wordt weergegeven, omdat ook deze methode belangrijke beperkingen kent. Zo kunnen niet alle typen lichte en veelvoorkomende delicten die zijn gepleegd worden nagevraagd. Verder is bekend dat bij specifieke subgroepen sprake is van onderrapportage. Daarnaast ontstaan vertekeningen in de cijfers omdat niet de hele populatie van Nederlandse jongeren wordt ondervraagd, maar een representatief deel daarvan. Het is mogelijk dat door een te kleine steekproef veranderingen in de tijd niet gesignaleerd worden, zeker wanneer wordt uitgesplitst naar subgroepen of typen delicten. De zelfrapportagestatistieken hebben betrekking

op jongeren van tien tot en met zeventien jaar die een representatieve afspiegeling zijn van alle legaal in Nederland wonende jongeren in die leeftijdsgroep.

Door op basis van diverse statistieken meerdere metingen in de tijd te bekijken krijgen we bij benadering een beeld van de veranderingen die zich voordoen in het aandeel daders van delinquent gedrag. De gebruikte bronnen bieden zicht op verschillende, elkaar deels overlappende, groepen van daders van delinquent gedrag in de jeugdige bevolking. De resultaten in deze studie zijn beperkt tot een vergelijking van de gegevens op macroniveau. In een vervolgstudie zullen het WODC en het CBS op microniveau de relatie tussen zelfgerapporteerd ouderschap en door de politie geregistreerd ouderschap nader onderzoeken.

6.2 Ontwikkelingen in zelfgerapporteerde daders, aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders

6.2.1 Twaalfminners

Het plegen van delinquent gedrag is niet strafbaar bij kinderen jonger dan twaalf jaar. Landelijke systematische registraties ontbreken, waardoor we niets weten over ontwikkelingen in de tijd in het aantal kinderen dat met de politie in aanraking komt wegens het plegen van een delict. We maken daarom gebruik van zelfrapportage van delinquent gedrag. Voor zover bekend is dit de eerste studie in Nederland waarin op basis van landelijk representatieve onderzoeksgroepen een vergelijking in de tijd wordt gemaakt van het percentage twaalfminners dat zegt een of meerdere delicten te plegen.

Het percentage 10- en 11-jarigen zelfgerapporteerde daders van een delict is in 2010 gelijk aan 2005.

Ten opzichte van 2005 is het percentage 10- en 11-jarigen dat zegt in het afgelopen jaar een delict te hebben gepleegd niet veranderd. In 2010 zegt ongeveer een op de zes 10- en 11-jarigen zich wel eens schuldig te hebben gemaakt aan het plegen van een of meerdere delicten. Het gaat hoofdzakelijk om lichte feiten zoals slaan zonder verwonding, iemand bedreigen of bang maken, iets stelen van school of het bekladden van objecten.

Het percentage 10- en 11-jarigen dat zegt een vermogensdelict te hebben gepleegd is in 2010 met name onder meisjes lager dan in 2005.

Uitgesplitst naar type misdrijf blijkt het percentage zelfgerapporteerde daders van vermogensdelicten in 2010 lager dan in 2005 en dat geldt dan met name voor meisjes.

Er zijn geen aanwijzingen dat het aandeel kinderen dat regelovertredend gedrag vertoont in de tijd is veranderd. Het percentage twaalfminners dat zegt zich schuldig te hebben gemaakt aan het plegen van een delict is veel lager dan onder de oudere leeftijdsgroepen, maar met een op de zes toch nog aanzienlijk. Het is aannemelijk dat kinderen bij zelfrapportage relatief minder ernstige incidenten rapporteren dan oudere jongeren, dit zou dan met name de geweldsincidenten betreffen (Van der Laan, 1997; Van der Laan et al., 2008). Ook zal het delictgedrag bij het merendeel van de kinderen beperkt blijven tot een enkele keer. Frequent en ernstig delinquent gedrag onder kinderen is zeldzaam (Van Domburgh, 2009; Van der Laan et al., 2008). Slechts een klein deel van de kinderen beneden de twaalf pleegt een zodanig aantal delicten of zodanig ernstige feiten dat ze daarvoor met de politie in aanraking

komen. Naar schatting gaat het om 4,5% van de kinderen die een delict plegen (van der Laan et al., 2008). Verder wordt geschat dat ongeveer 1% van de populatie kinderen te maken krijgt met de politie vanwege het plegen van delicten (van Domburgh, 2009).

6.2.2 Minderjarigen

De ontwikkelingen in het aantal daders van delinquent gedrag onder de 12- tot en met 17-jarigen zijn onderzocht op basis van zelfrapportage, politie- en justitiegegevens.

In het meest recente jaar is er een afname in het aandeel daders onder de 12- tot en met 17-jarigen ten opzichte van het voorgaande jaar, ongeacht het type databron.

De ontwikkelingen laten ongeacht het type databron in de meest recente jaar van meting een vergelijkbaar patroon zien. Het percentage zelfgerapporteerde daders van een of meerdere delicten is in 2010 lager dan in 2005. Het aandeel door de politie aangehouden verdachten van een misdrijf onder de minderjarigen is na een jarenlange stijging in de periode tot en met 2007 in 2008 voor het eerst lager dan in het voorgaande jaar. Dit geldt ook als we de kijken naar de verschillende verdachtengroepen zoals first offenders, meerplegers en recidivisten. Verder is het aandeel strafrechtelijke daders onder de 12- tot en met 17-jarigen na een periode van jaarlijkse stijging, in 2008 voor het eerst lager dan in het voorgaande jaar. Ook de twee-jarige recidive onder de strafrechtelijke daders laat in het meest recente jaar een (lichte) daling zien. De afname in het aandeel strafrechtelijke daders en recidive is mede een gevolg van een afname in het aandeel aangehouden verdachten onder minderjarigen. Daarnaast kan de invoering van een nieuw registratiesysteem door het Openbaar Ministerie ook hebben bijgedragen (OM, 2009). Ondanks de afname in het meest recente jaar is het aandeel aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders per 1.000 jongeren nog niet terug op het niveau van 2003.

De gegevens lijken erop te wijzen dat er in de meest recente jaren voor het eerst sprake is van een afname in het *werkelijk* aandeel daders van een of meerdere delicten onder 12- tot en met 17- jarigen. Dit betreft (zelfgerapporteerde) daders van lichte en veelvoorkomende delicten, maar ook daders van misdrijven waarbij het OM strafvervolgning zinvol achtte. De afname correspondeert met de daling in het aandeel burgers dat slachtoffer wordt van misdrijf, zoals dat blijkt uit slachtofferschapenquêtes (Huys & Smit, 2010). Hierbij moet wel worden opgemerkt dat het niet uitgesloten is dat de invoering van nieuwe registratiesystemen bij de politie (het BVH) en het OM (het GPS) hebben bijgedragen aan een afname in het aantal in de statistieken geregistreerde aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders in het meest recente jaar (OM, 2009).

De afname doet zich niet voor onder alle onderscheiden subgroepen (seks en herkomst).

Als we uitsplitsen naar subgroepen zoals jongens en meisjes of naar verschillende herkomstgroepen, dan laten de bronnen niet in alle subgroepen een afname zien. Onder de jongens is het aandeel aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders in het meest recente jaar voor het eerst gedaald. Onder de meisjes is het aandeel aangehouden verdachten van een misdrijf afgenomen ten opzichte van het voorgaande jaar. Zowel voor jongens als meisjes geldt dat het aandeel aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders nog niet terug is op het niveau van 2003.

Onder alle herkomstgroepen is in het meest recente jaar sprake van een afname in aangehouden verdachten. Dit blijkt niet uit zelfrapportage en van de strafrechtelijke daders weten we niet uit welke herkomstgroep ze afkomstig zijn. Het aandeel aangehouden verdachten per 1.000 jongeren laat onder alle herkomstgroepen in 2008 een afname zien, ook bij de groepen die zijn oververtegenwoordigd in de geregistreerde criminaliteitscijfers zoals Marokkanen en jongeren van Nederlands Antilliaanse en Arubaanse herkomst. Verder blijkt het percentage zelfgerapporteerde daders onder de autochtone jongeren in 2010 wel lager dan in 2005, maar niet onder allochtone jongeren. Het is mogelijk dat zich binnen afzonderlijke herkomstgroepen andere ontwikkelingen voordoen in zelfgerapporteerd daderschap, maar vanwege de kleine aantallen in de onderzoeksgroep in 2005 is het niet mogelijk de groep allochtonen uit te splitsen.

Het aandeel daders van een vermogensdelict onder de minderjarigen neemt in het meest recente jaar in alle databronnen af. Geweldsmisdrijven en vernieling nemen alleen af onder aangehouden verdachten en de strafrechtelijke daders.

Het aandeel zelfgerapporteerde daders van een vermogensdelict is in 2010 lager dan in 2005, zowel onder jongens als onder meisjes. Ook onder de aangehouden verdachten en de strafrechtelijke daders is het aandeel verdachten van vermogensmisdrijf in het meest recente jaar gedaald. Slachtofferschapenquêtes laten in de meest recente periode ook een daling in slachtofferschap van vermogensdelicten zien (Huys & Smit, 2010). Het is mogelijk dat er sprake is van een werkelijke daling in het aantal daders van vermogensdelicten.

Geweldsdelicten en vernieling laten alleen onder de aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders in het meest recente jaar een afname zien, terwijl op basis van zelfrapportage geen verandering blijkt in het aandeel zelfgerapporteerde daders van dergelijke delicten. Dit kan mogelijk een gevolg zijn van een te kleine steekproefomvang. De afname in politie en justitiecijfers correspondeert met bevindingen uit slachtofferenquêtes. Het aandeel slachtoffers van geweld of vandalisme laat in de periode 2003-2008 een lichte afname zien (Huys & Smit, 2010).

De jarenlange stijging in door het OM aangeboden taakstraffen aan minderjarigen is in 2008 voor het eerst afgenomen. Taakstraffen opgelegd door de rechter nemen nog steeds toe. De in 2005 ingezette daling in door de rechter opgelegde vrijheidsbenamingen zet door.

Het aandeel strafzaken onder minderjarigen dat door het OM is afgedaan laat na een jaarlijkse toename in 2008 voor het eerst een afname zien ten opzichte van het voorgaande jaar. Met name het aantal taakstraffen dat door het OM is aangeboden per 1.000 12- tot en met 17-jarigen neemt af. Het is mogelijk dat de afname deels het gevolg is van de invoering van nieuwe registratiesystemen door het OM en de politie waardoor achterstanden kunnen zijn ontstaan in af te handelen strafzaken. Daarnaast kan een afname in de veelvoorkomende criminaliteit ook een bijdrage hebben geleverd aan deze daling (OM, 2009).

Sinds 2005 neemt het aantal door de rechter opgelegde sancties per 1.000 minderjarigen af, dit betreft met name een afname in het aantal opgelegde vrijheidsbenamingen. Het aantal door de rechter opgelegde taakstraffen neemt ook in 2008 nog toe. De toename in het aantal opgelegde taakstraffen door de rechter past in de algemene tendens 'taakstraf, tenzij...', maar wijst ook op een trend in de aanbodzijde. De toename van het aantal door de rechter opgelegde taakstraffen en daling in opgelegde vrijheidsstraffen wijzen er op dat het aandeel minder ernstige delicten in strafzaken die door de rechter worden afgehandeld nog steeds toeneemt, terwijl het aandeel ernstiger delicten in strafzaken opnieuw een daling vertoont.

Het is nog te vroeg om te zeggen dat er sprake is van een dalende trend.

We signaleren pas voor het eerst een afname in het aandeel zelfgerapporteerde daders, aangehouden verdachten of strafrechtelijke daders onder de 12- tot en met 17-jarigen. Het is goed mogelijk dat de daling in het meest recente jaar eenmalig is. Er is pas sprake van een trendbreuk als de recente daling in de komende jaren doorzet.

6.2.3 Jongvolwassenen

Om het aantal verdachten en daders onder de jongvolwassenen vast te stellen zijn alleen politie en justitiecijfers beschikbaar. Beide bronnen laten vergelijkbare ontwikkelingen zien.

Na een jarenlange stijging is het aandeel aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders onder de jongvolwassenen in het meest recente jaar voor het eerst afgenomen.

In de periode 2003-2008 is het aandeel aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders tegen wie een strafzaak is afgedaan wegens een misdrijf, onder de jongvolwassenen eerst jaarlijks gestegen, vervolgens gestabiliseerd, gevolgd door een daling in het laatste jaar. Ondanks deze daling is het aandeel aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders onder de jongvolwassenen nog niet terug op het niveau van 2003.

De recente daling doet zich voor onder mannen en vrouwen en onder de meeste herkomstgroepen met uitzondering van de Marokkanen.

De afname in het aantal aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders per 1.000 jongvolwassenen in 2008 is onder mannen forser dan onder de vrouwen. Het aandeel aangehouden verdachten daalt in de meeste onderscheiden herkomstgroepen, met uitzondering van de Marokkanen. Tot aan 2007 liet het aandeel aangehouden verdachten onder alle herkomstgroepen jaarlijks een stijging zien, met forse toenames onder de autochtone en de Turkse jongvolwassenen. In 2008 is het aandeel verdachten onder de meeste herkomstgroepen voor het eerst lager dan in het voorgaande jaar. De uitzondering hierop zijn de Marokkanen, onder deze groep is het aandeel verdachten in 2008 nog licht gestegen.

Het aandeel strafrechtelijke daders van vermogensmisdrijven neemt nog steeds af. Het aandeel strafrechtelijke daders van geweldsmisdrijven is in de laatste jaren stabiel.

Het aandeel strafrechtelijke daders van vermogensmisdrijven onder de jongvolwassenen laat in 2008 opnieuw een afname zien. Er is een dalende trend die ook doorzet in het meest recente jaar. Deze daling correspondeert met het aandeel slachtoffers van een vermogensdelict zoals blijkt uit slachtofferenquêtes (Huys & Smit, 2010). Dit kan erop wijzen dat er sprake is van een afname in het werkelijke aantal daders van vermogenscriminaliteit. Dit weten we niet. Voor deze leeftijdsgroep zijn geen zelfrapportage gegevens beschikbaar waardoor het niet mogelijk is ontwikkelingen in verschillende bronnen te vergelijken. Ook voor de jongvolwassenen geldt dat het niet uitgesloten is dat de invoering van nieuwe registratiesystemen door de politie en het OM deels een bijdrage kunnen hebben geleverd aan de daling in het aantal in de statistieken geregistreerde verdachten en strafrechtelijke daders. Het aandeel strafrechtelijke daders van een geweldsdelict laat tot aan 2006 jaarlijks nog duidelijke stijging zien en blijft in de laatste jaren min of meer stabiel.

Het aandeel door het OM afgedane taakstraffen onder jongvolwassenen laat na een jarenlange stijging voor het eerst een afname zien. Het aandeel door de rechter opgelegde taakstraffen neemt nog steeds toe. De daling in het aandeel opgelegde vrijheidsbenemingen onder jongvolwassenen zet ook in het meest recente jaar door.

De meest recente afname in het aantal door het OM afgedane strafzaken tegen jongvolwassenen, wijst op een verandering in de aanbodzijde. De politie registreert minder aangehouden verdachten in de leeftijd 18 tot en met 24 jaar en dat leidt tot minder strafrechtelijke daders tegen wie het OM een strafzaak afdoet. Ook onder deze leeftijdsgroep geldt dat het aantal bij het OM ingeschreven zaken van jongvolwassen daders voor een deel te maken kan hebben met invoering van nieuwe registratiesystemen bij het OM en de politie.

Het aantal taakstraffen afgedaan door het OM laat na een jarenlange stijging in 2008 voor het eerst een daling zien, bij de rechter blijkt echter nog steeds sprake van een toename in het aantal opgelegde taakstraffen. Het aantal opgelegde vrijheidsbenemingen per 1.000 jongvolwassenen laat sinds 2005 jaarlijks een afname zien. Deze dalende trend past in de algehele tendens van een toenemende substitutie van vrijheidsstraffen door taakstraffen ('taakstraf, tenzij...'). De toename van taakstraffen opgelegd door de rechter kan er ook op wijzen dat het aandeel ernstige misdrijven voorgelegd aan de rechter nog steeds toeneemt, terwijl het aandeel ernstiger feiten afneemt.

6.3 Slot

Met betrekking tot de ontwikkelingen in delinquent gedrag onder *twaalfminners* kunnen we concluderen dat er geen aanwijzingen zijn dat er zich in de tijd veranderingen hebben voorgedaan in het aandeel daders van een regelovertrekend gedrag.

De resultaten uit verschillende bronnen waarmee daderschap van delinquent gedrag onder *minderjarigen* (12- tot en met 17-jarigen) gemeten kan worden, lijken erop te wijzen dat na een jarenlange stijging er in de meest recente jaren sprake is van een eerste afname in het aandeel daders van lichtere en veelvoorkomende delicten. De afname geldt niet voor alle subgroepen en typen delicten. Ook onder de *jongvolwassenen* (18- tot en met 24-jarigen) is het aandeel aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders tegen wie een strafzaak is afgedaan in het meest recente jaar van de meting afgenomen. Verder kunnen de eerdere ingezette daling in zware sancties, zoals vrijheidsbeneming van jongeren, erop wijzen dat er minder daders van ernstige delicten met justitie in aanraking komen. Dit geldt zowel voor minderjarigen als jongvolwassenen. De uitzondering betreft het aantal taakstraffen dat door de rechter is opgelegd. Deze laten onder de strafrechtelijk minderjarigen ook in het laatste jaar nog een toename zien, onder de jongvolwassenen is het aantal werkstraffen per 1.000 leeftijdsgenoten in de laatste jaren stabiel.

De achtergronden van de meest recente daling in het aandeel zelfgerapporteerde daders, aangehouden verdachten of strafrechtelijke daders zijn, kunnen we op basis van dit rapport niet duiden. De bevindingen kunnen wijzen op een daling in het werkelijk aantal daders van een misdrijf. Maar de invoering van nieuwe registratiesystemen bij de politie en het OM zullen ook nog een eigen bijdrage hebben geleverd in de daling van de in de politie- en justitiestatistieken geregistreeerde aantallen aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders. Verder kunnen we nog niet spreken van een dalende trend, omdat de afname in aangehouden verdachten en strafrechtelijke daders pas in het laatste jaar zichtbaar is. Het is denkbaar dat er sprake is van een eenmalige afname.

Summary

Juvenile Delinquency in the Period 1996-2010

Developments with regard to self-reported offenders, suspects arrested by the police, and prosecuted offenders, on the basis of the Juvenile Crime Monitor 2010 (*Monitor Jeugdcriminaliteit 2010*)

The reduction of juvenile delinquency is an important theme in the policy pursued by the Ministry of Security and Justice. The approach to juvenile delinquency has been intensified with the policy programme 'Tackling Juvenile Delinquency' (*Aanpak Jeugdcriminaliteit*). The justice budget for 2011 has included the reduction of juvenile delinquency as a key objective. The Ministry of Security and Justice wants to obtain insight into the number of young people committing offences, the nature of the offences committed by these young people, and the developments in this respect over time. Studies describing the developments in juvenile delinquency have been published in the Netherlands with some regularity. The Youth and Crime Prevention Department of the Ministry of Security and Justice requested the Research and Documentation Centre (WODC) to describe and interpret the developments in juvenile delinquency in relation to and specifically aimed at juvenile offenders and juvenile suspects. The reason for this is to be found in the offender-focused approach that has been chosen by the Ministry in its approach to fighting crime. This report presents the various developments and the numbers of juvenile suspects and juvenile offenders aged between 12 and 25 years of age. We distinguished the developments in juvenile delinquency among minors (12 to 18 years of age) and among young adults (18 to 25 years of age). We will also discuss the delinquent behaviour of minors younger than 12 years of age (minors of 10 and 11 years of age). The study was primarily aimed at *developments* in indicators of the number of juveniles engaging in delinquent behaviour/juvenile offenders and the number of settlements. More specifically, we examined the developments on the basis of self-reported delinquency ('*self-reported offenders*'), suspects of a crime arrested by the police ('*arrested suspects*'), and offenders of a crime in respect of whom the Public Prosecution Service considered it advisable to initiate criminal proceedings ('*prosecuted offenders*'). This research was carried out on the basis of data collected in the Juvenile Crime Monitor (*Monitor Jeugdcriminaliteit 2010*). The Juvenile Crime Monitor is the result of a co-operation between the Research and Documentation Centre and Statistics Netherlands.

Term of Reference

What developments occurred in the proportion, nature, and settlement of juvenile delinquency in the period of 1996-2010?

Method

This study examined the developments in the number of juvenile offenders. In determining the numbers of juvenile offenders among the population of young people, we were faced with the problem that the proportion of *real* juvenile delinquency and

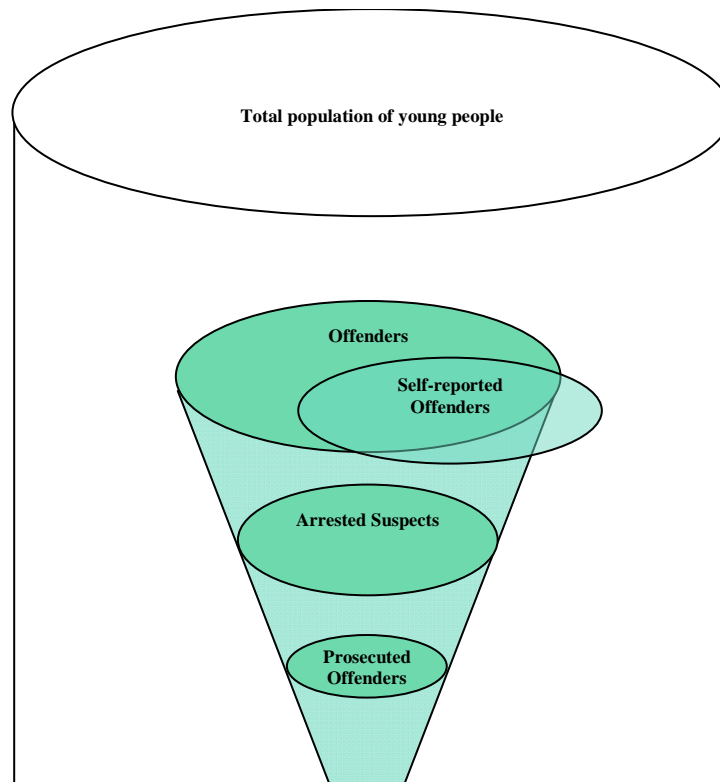
the number of *real* juvenile offenders are not known. Committing a crime is by definition something that occurs in secrecy, and offenders would rather not be identified.

Various methods made it possible to roughly examine the developments in the number of young people who commit crimes. These methods may be divided into methods on the basis of self-reported delinquency on the one hand, and police and judicial statistics on the other hand. By means of self-reporting, we obtained insight into the number of young people who stated that they had been guilty of committing an offence in a specific period, the '*self-reported offenders*'. Police statistics provided us insight into the number of *arrested suspects* of an offence. The judicial data provided insight into the number of *prosecuted offenders* in respect of whom the Public Prosecution Service considered it advisable to initiate criminal proceedings and whose offence had been settled in court. Each of the data sources provided insight into a portion of the population of juvenile offenders, as a result of which we may roughly conclude that the delinquent behaviour of the offenders increased in seriousness. The number of offenders decreased as we examined the data from bodies further down in the criminal justice system, and the diagram depicting these numbers is funnel-shaped (Figure S1).

In this study, we examined the developments in juvenile delinquency on the basis of self-reported delinquency and on the basis of police and judicial statistics. The sources used provided an insight into different, partly overlapping groups of juvenile offenders in the population of young people. Each of the sources have their own possibilities and restrictions. Police and judicial statistics relate to all possible offences and relate to the entire population of suspects – arrested or otherwise – or prosecuted offenders of crimes. Significant restrictions of police and judicial statistics are, however, that not all offences – and the offenders committing these offences – become known to the police, or are solved. These statistics strongly depend on the criminal investigation efforts made by the police and the judicial authorities as well as the on the priorities set for specific types of offences and groups of offenders.

The method on the basis of self-reporting is independent of these efforts, but is limited mainly to minor offences and offences committed frequently. In addition, the disadvantages of self-reporting are that people may have over-reported or under-reported their offences, that it was not possible to verify all offences, and that only a limited number of young people could be asked for information. By examining multiple measurements over time on the basis of various statistics, we obtained a rough picture of the changes that occurred in the proportion of juvenile offenders.

Figure S1 Diagrammatic representation of the population of young people, offenders, self-reported offenders, arrested suspects, and prosecuted offenders

Note: Proportions in the figure are not conform reality.

Results

This summary outlines the most important findings from the study. In the report, a more detailed and statistical summary is given of the most important findings at the beginning of each chapter.

Minors Younger than 12 Years of Age (10 and 11 years of age)

Formally, children younger than 12 years of age are not punishable by law, even if they exhibit behaviour that is indeed punishable by law if it had been exhibited by persons older than 12 years of age. For the sake of convenience and unambiguity, we still used the term 'delinquent' behaviour. National systematic registrations are absent, as a result of which we do not know anything about developments over time in respect of the number of children that have been in contact with the law on account of committing an offence. The results are solely based on self-reports of delinquent behaviour among a representative research group of minors of 10 and 11 years of age. A comparison was made between self-reported delinquency in 2010 and in 2005. The most important developments were as follows:

- *In 2010, the percentage of self-reported offenders of 10 and 11 years of age was equal to that in 2005.*

- *In 2010, the percentage of minors of 10 and 11 years of age who reported to have committed an offence against property was lower than in 2005, in particular among girls.*

There were not any indications that the proportion of children exhibiting delinquent behaviour has changed over time. The percentage of minors younger than 12 years of age that stated to have been guilty of committing an offence is much lower than among the age groups of older children, but with one out of six, it is still a considerable percentage. It is likely that self-reporting children report relatively more minor offences than young people of 12 years and older; it is assumed that this would mainly relate to the violent incidents. It is also conceivable that delinquent behaviour will be limited to a single occasion in the majority of children. Other research reported that frequent and serious delinquent behaviour among children is rare.

Minors (12 to 18 years of age)

The developments in the proportion of juvenile offenders among minors of 12 to 18 years of age were examined on the basis of self-reporting, and police and judicial data. By the proportion of offenders, we mean the number of offenders in relation to the total number of persons in the relevant age group. The most important developments were as follows:

- *In the most recent year of measurements, there was a decrease in the proportion of offenders among minors of 12 to 18 years of age compared to the preceding year, irrespective of the type of data source used.*

In 2010, the percentage of self-reported offenders of one or more offences was lower than in 2005. In 2008, it was the first time that the proportion of minor suspects of offences that were arrested by the police was lower than in the preceding year, after many years of increases in the period up to and including 2007. This also applied to the different groups of suspects, such as first offenders, habitual offenders, and recidivists. In addition, the proportion of prosecuted offenders among minors of 12 to 18 years of age was also lower for the first time in 2008 than in the preceding year. Two-year recidivism among prosecuted offenders also showed a decrease – however slight it was – in the most recent year of measurements. The decrease in the number of prosecuted offenders and in recidivism was also due to the decrease in the proportion of arrested suspects among minors. In addition, the introduction of a new registration system now used by the Public Prosecution Service may also have contributed to a decrease in the number of prosecuted offenders, at least of those that were registered. Despite the decrease in the most recent year of measurements, the proportion of arrested suspects and prosecuted offenders per 1,000 young people was not yet back to the level recorded in 2003.

The data seem to point to the fact that – for the first time in the most recent years – there was a decrease in the actual proportion of offenders of one or more offences among minors of 12 to 18 years of age. The data related to offenders who had committed minor offences and frequently committed offences (whether or not self-reported), arrested suspects of crimes, and prosecuted offenders of crimes in respect of whom the Public Prosecution Service had considered criminal proceedings advisable. The decrease corresponded with the proportion of citizens that were victims of crimes, as shown by a survey of victims. It must also be noted that it is not impossible that the introduction of the new registration systems now used by the police (Basic Facilities for Enforcement, BVH) and the Public Prosecution Service (Integrated Criminal Process System, GPS) have contributed to the decrease in the

registration of the number of arrested suspects and prosecuted offenders in the police and judicial statistics in the most recent year of measurements.

- *The decrease did not occur in all the respective subgroups (gender and origin).*

Breaking the sources down into subgroups, the sources did not reveal a decrease in all groups. Among boys, only the proportion of arrested suspects and prosecuted offenders decreased, among girls the decrease was only seen in the proportion of arrested suspects.

It was found that there was a decrease in the proportion of suspects among all respective groups of origin (native-Dutch young people, Surinamese, Antilleans, Turks, or Moroccans). On the basis of self-reporting, however, the decrease in self-reported delinquency only appeared to apply to native-Dutch young people.

- *In the most recent year of measurements, the proportion of offenders among minors who had committed an offence against property showed a decrease in respect of all data sources. Violent offences and vandalism decreased only slightly among arrested suspects and prosecuted offenders.*

In 2010, the proportion of self-reported offenders who had committed offences against property was lower than in 2005, both among boys and girls. Among arrested suspects and prosecuted offenders as well, the proportion of suspects of offences against property had decreased in the most recent year of measurements. Surveys of victims also revealed a decrease in the number of victims of offences against property in the most recent period. As the decrease occurred in all data sources used to measure crime, it is valid to state that the decrease in the number of offenders who had committed offences against property is real.

In the most recent year of measurements, a decrease in the number of violent offences and acts of vandalism was seen only among arrested suspects and prosecuted offenders. The self-reported offences did not reveal a decrease in violence. The decrease in the police and judicial statistics corresponded with the findings from surveys of victims. The data on the proportion of victims of violence showed a slight decrease in the period of 2003-2008.

- *The number of community service orders offered by the Public Prosecution Service to minors decreased for the first time in 2008, after many years of increases. Community service orders imposed by the courts were still increasing. The decrease in the number of court orders for deprivation of liberty that started in 2005 continued.*
- *It is still too early to tell whether or not this is a declining trend.*

This was the first time that we identified a decrease in the proportion of self-reported offenders, arrested suspects or prosecuted offenders among minors of 12 to 18 years of age. It is very well possible that the decrease in the most recent year of measurements is a once-only event. We cannot speak of a change in the trend until the recent decrease continues in the next few years.

Young adults (18 to 25 years of age)

For the purpose of establishing the number of suspects and offenders among young adults, we only had police and judicial statistics available. Both sources revealed comparable developments. The most important findings were as follows:

- *In the most recent year of measurements, the proportion of arrested suspects and prosecuted offenders among young adults decreased for the first time, after many years of increases.*

In the period 2003-2008, the proportion of arrested suspects and prosecuted offenders among young adults whose offence had been settled in court initially showed an annual increase; it subsequently stabilised, and was followed by a decrease in the most recent year of measurements. We do not know whether the decrease in the number of offenders among young adults concerned real crimes, as we can only base our findings on the statistics registered by the police and the judicial authorities. There are not any time series on self-reported offences among this age group. It is not impossible that changes in the registration systems have contributed to the decrease in the number of arrested suspects of offenders. Despite the decrease, the proportion of arrested suspects and prosecuted offenders among young adults was not yet back to the level of 2003.

- *The recent decrease occurred among men and women and among most groups of origin, with the exception of the group of Moroccans.*
- *The proportion of offenders who had committed offences against property was still decreasing and the proportion of offenders of violent offences among young adults remained more or less stable in the last few years.*
- *The proportion of community service orders among young adults imposed by the Public Prosecution Service showed a decrease for the first time after many years of increases. The proportion of court-imposed community service orders was still increasing. The decrease in the proportion of orders for deprivation of liberty imposed on young adults also continued in the most recent year of measurements.*

Conclusion

With regard to the developments in delinquent behaviour among *minors younger than 12 years of age*, we may conclude that there were not any indications that the proportion of children exhibiting delinquent behaviour has changed over time. The results from the different sources that can be used to measure the occurrence of delinquent behaviour among *minors* (12 to 18 years of age), seem to indicate that – after many years of increases – the most recent year showed – for the first time – a decrease in the proportion of offenders who have committed minor offences and frequently committed offences. The decrease did not apply to all subgroups and all types of offences. Among *young adults* (18 to 25 years of age) as well, the proportion of arrested suspects and prosecuted offenders whose offence had been settled in court has decreased in the most recent year of measurements.

In addition, the decrease in severe sanctions, such as the deprivation of liberty of young people, points to the fact that fewer offenders of serious offences came into contact with the law. This applied both to minors and young adults. The exception to this trend concerns the number of court-imposed community service orders. The number of these orders still increased among delinquent minors, in the last year, as well; among young adults, the number of community service orders per 1,000 peers remained stable over the last few years.

On the basis of this research we can not point the underlying causes for the most recent decrease in the proportion of self-reported offenders, arrested suspects, or prosecuted offenders. The findings could point to a decrease in the number of of-

fenders of real crimes. The introduction of new registration systems now used by the police and the Public Prosecution Service may, however, also could have contributed to the decrease in the numbers of arrested suspects and prosecuted offenders registered in the police and judicial statistics. In addition, we cannot yet speak of a declining trend, as the decrease in the number of arrested suspects and prosecuted offenders was not visible until the last year. It is conceivable that this is a once-only dip.

Literatuur

- AD (2011). Politiecomputer geeft fout beeld misdadigers. *AD*, 11 januari 2011.
- Bron, R., Duijneveldt, I. van, Waarsing, H., Uden, A. van, Vijverberg, I., & Visser, D. (2010). *(Niet) voor de wijk: De tijdbesteding van wijkagenten*. Den Haag/Utrecht: COT/Andersson Elffers Felix.
- Coleman, C., & Moynihan, J. (2002). *Understanding crime data: Haunted by the dark figure*. Buckingham: Open University Press.
- Domburgh, L. van (2009). *Very young offenders: Characteristics of children and their environment in relation to (re)offending*. Amsterdam: Vrije Universiteit.
- Eggen, A.Th.J. & Goudriaan, H. (2010). Geregistreerde criminaliteit. In N.E. de Heer-de Lange & S.N.Kalidien (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2009: Ontwikkelingen en samenhangen* (pp. 77-108). Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 289.
- Elffers, H. (2003). Leugens, verdraaide leugens, statistiek en ... MISDAADSTATISTIEK. *StatOR*, 10-16.
- Elffers, H., & Bruinsma, G.J.N. (2005). De misdaadcijfers lopen terug! Politie, proficiat! Of, eh, ...? *Tijdschrift voor Criminologie*, 47, 376-389.
- Elliott, D.S. (1994). Serious, violent offenders: Onset, developmental course and termination. *Criminology*, 32, 1-21.
- Heer-de Lange, N.E. de, & Kalidien, S. (2010). *Criminaliteit en rechtshandhaving 2009: Ontwikkelingen en samenhangen*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 289.
- Huizinga, D., Esbensen, F.A., & Weiher, A.W. (1996). Are there multiple paths to delinquency? *Journal of Criminal Law and Criminology*, 82, 83-118.
- Huys, H.W.J.M. & Smit, P.R. (2010). Criminaliteit en slachtofferschap. In N.E. de Heer-de Lange & S.N. Kalidien (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2009: Ontwikkelingen en samenhangen* (pp. 49-76). Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 289.
- Jennissen, R.P.W. & Blom, M. (2007). *Allochtone en autochtone verdachten van verschillende delicttypen nader bekeken*. Den Haag: WODC. Cahier 2007-4.
- Junger, M. (1989). Discrepancies between police and self-report data for Dutch racial minorities. *British Journal of Criminology*, 29, 273-284.
- Junger-Tas, J., Cruijff, M.J.L.F., Looij-Jansen, P.M. van de, & Reelick, F. (2003). *Etnische minderheden en het belang van bindingen: Een onderzoek naar anti-sociaal gedrag onder jongeren*. Houten/Antwerpen: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Kerckvoorde, J. van (1995). *Een maat voor het kwaad? Over de meting van criminaliteit met behulp van officiële statistieken en door middel van enquêtes*. Leuven: Universitaire Pers Leuven.
- Laan, A.M. van der, & Blom, M. (2006). *Jeugdcriminaliteit: Risico's en bescherming*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 245.
- Laan, A.M. van der, & Blom, M. (2006). *WODC Monitor Zelfgerapporteerde Jeugdcriminaliteit – Meting 2005: Documentatieboek steekproefverantwoording, veldwerk, enquête en vergelijking met eerdere metingen*. Den Haag: WODC. Memorandum 2006-4.
- Laan, A.M. van der, Blom, M., Tollenaar, N., & Kea, R. (2010). *Trends in de geregistreerde jeugdcriminaliteit onder 12- tot en met 24-jarigen in de periode 1996-2007*. Den Haag: WODC. Cahier 2010-2.
- Laan, A.M., van der & Blom (2011). *Meer verdachten, maar waarom? Een studie naar de relatie tussen maatschappelijke ontwikkelingen en de veranderingen in*

- het aantal jeugdige verdachten van een misdrijf in de periode 1997-2007.* Den Haag: Boom Juridische uitgevers. Onderzoek en beleid 292.
- Laan, P.H. van der, Spaans, E.C., Essers, A.A.M., & Essers, J.J.A. (1997). *Jeugdcriminaliteit en jeugdbescherming: Ontwikkeling in de periode 1980-1994.* Den Haag: WODC.
- Laan, P.H. van der, Domburgh, L. van, & Hoeve, M. (2008). Child delinquency as seen by children, the police and the justice system. In R. Loeber, N.W. Slot, P.H. Van der Laan & M. Hoeve (red.), *Tomorrow's criminals: The development of child delinquency and effective interventions* (pp. 21-34). Farnham: Ashgate Publishers.
- Loeber, R., Slot, N.W., Laan, P.H. van der, & Hoeve, M. (2008). *Tomorrow's criminals: The development of child delinquency and effective interventions.* Burlington: Ashgate Press.
- Mantgem, J. van, Nobelen, D. van, & Uljee, N. (2009). *Landelijk verdachtenbeeld 2008.* Zoetermeer: KLPD.
- Ministerie van Justitie (2008). *Aanpak Jeugdcriminaliteit.* Den Haag: Ministerie van Justitie.
- Ministerie van Justitie (2010). Aanpak jeugdcriminaliteit wint aan snelheid en kwaliteit. *Justitie Bulletin*, 2(15), 21 september 2010.
- Ministeries van Justitie en van Jeugd & Gezin (2008). *Overlast door 12-minners: Een stevige aanpak.* Den Haag. Ministeries van Justitie en van Jeugd & Gezin.
- Nederhof, A.J. (1981). Methods of copying with social desirability bias: A review. *European Journal of Social Psychology*, 15, 263-280.
- OM (2009) *Jaarbericht 2008.* Den Haag, Openbaar Ministerie.
- Steffensmeier, D.J., Allan, E.A., Harer, M.D., & Streifel, C. (1989). Age and the distribution of crime. *American Journal of Sociology*, 94, 803-831.
- Stevens, G.W.J.M., Pels, T., Bengi-Arslan, L., Verhulst, F.C., Vollebergh, W.A.M., & Crijnen, A.A.M. (2003). Parent, teacher and self-reported problem behavior in the Netherlands: Comparing Moroccan immigrant with Dutch and with Turkish immigrant children and adolescents. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 38, 576-585.
- Tollenaar, N., & Laan, A.M. van der (2010). *Monitor Veelplegers 2010: Trends in de populatie zeer actieve veelplegers 2003-2007.* Den Haag: WODC. Factsheet 2010-1.
- Tremblay, R.E. (2006). Tracking the origins of Criminal Behaviour: Back to the Future. *The Criminologist*, 31, 1-7.
- Wartna, B.S.J., Tollenaar, N., Blom, M., Alma, S.M., Essers, A.A.M., & Bregman, I.M. (2010). *Recidivebericht 1997-2007: Ontwikkeling in de strafrechtelijke recidive van Nederlandse justitiabelen.* Den Haag: WODC. Factsheet 2010-6.
- Weijters, G. (2010). *Delictkenmerken van de PIJ-populatie 1996-2005: Ontwikkeling en vergelijking met jongeren in jeugddetentie, voorlopige hechtenis en OTS.* Den Haag: WODC. Cahier 2010-10.
- Wittebrood, K. & Nieuwbeerta, P. (2006). Een kwart eeuw stijging in geregistreerde criminaliteit: Vooral meer registratie, nauwelijks meer criminaliteit. *Tijdschrift voor Criminologie*, 48, 227-242.
- Zeijl, E. (2002). Indicatoren voor een ontwikkelingsstaat. In E. Zeijl (red.), *Rapportage Jeugd 2002* (pp. 17-38). Den Haag: SCP.

Bijlage 1 Begeleidingscommissie

Voorzitter

Prof. Dr. H. Elffers

Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en
Rechtshandhaving

Leden

Mw. M. Zwijnenburg, MSc LLM

Directie Justitieel Jeugdbeleid, Ministerie van
Veiligheid en Justitie

Drs. K. Oudhof

CBS

Mw. Dr. A. Slotboom

Vrije Universiteit, Vakgroep strafrecht en
criminologie

Dr. B. Vollaard

Universiteit van Tilburg, Faculteit Economie en
Bedrijfswetenschappen

Bijlage 2 Databronnen

De WODC Monitor Zelfgerapporteerde Jeugdcriminaliteit

Doelpopulatie en steekproef

De doelpopulatie van de MZJ 2010 betreft jongeren in de leeftijd 10 tot en met 17 jaar die in legaal in Nederland verblijven. Het steekproefkader is de gemeentelijke basisadministratie (GBA). In de GBA staan in principe alle in Nederland legaal verblijvende burgers geregistreerd, inclusief naam, adres en woonplaats en achtergrondkenmerken als geboortedatum en geboorteland. De GBA biedt de mogelijkheid om een landelijke steekproef te trekken en daarbij te stratificeren naar bijvoorbeeld leeftijd en/of herkomst.

Voor de MZJ 2010 zijn 4.644 jongeren in de leeftijd 10-17 jaar, woonachtig in 30 gemeenten in Nederland aselekt uit de gemeentelijke basisadministratie (GBA) geselecteerd. Er is een tweetraps-gestratificeerde steekproef gebruikt waarbij eerst gemeenten en vervolgens de adressen van de jongeren zijn geselecteerd.

In de eerste trede zijn 30 gemeenten geselecteerd verspreid over heel Nederland en verdeeld over de verschillende maten van stedelijkheid. In de tweede trede zijn binnen de gemeenten willekeurig de adressen van jongeren uit de gemeentelijke basisadministratie geselecteerd. De strata waarbinnen is geselecteerd zijn herkomstgroep x leeftijdsgroep. We onderscheiden de herkomstgroepen autochtoon Nederlands, Marokkaans, Turks, Surinaams, Antilliaans en overig. Vanwege de gewenste extra aandacht voor twaalfminners en jongeren uit de vier grootste minderheidsgroepen in Nederland zijn jongeren uit deze groepen oversampeld. Voor de MZJ 2010 zijn de adressen van de jongeren in december 2009 door het CBS opgevraagd bij de gemeenten.

Veldwerk

De jongeren zijn in de periode januari tot en met juni 2010 benaderd en in een één-op-één situatie (zo veel als mogelijk thuis) geïnterviewd. Deelname aan het onderzoek was op vrijwillige basis. Er is een intensieve benaderingsstrategie gebruikt waarbij jongeren (en voor de 16-minners ook hun ouders) eerst per brief op de hoogte werden gebracht van het onderzoek. Vervolgens werd telefonisch een afspraak gemaakt. Indien dat niet lukte, is geprobeerd aan huis de jongeren te benaderen. In het totaal zijn maximaal 7 benaderpogingen ondernomen en zijn jongeren die in eerste instantie weigerden na enkele weken herbenaderd. De vragenlijst is met een computer afgenomen, de zogenoemde Computer Assisted Personal Interviewing (CAPI) methode. Voor de delictvragen is gebruik gemaakt van de Computer Assisted Self Interviewing (CASI) methode. Hierbij krijgt de jongere zelf de laptop en vult hij de vragen in zonder dat de interviewer meekijkt.

Respons versus non-respons

Van de 4.664 jongeren in de netto steekproef waren in het totaal 4.429 jongeren benaderbaar voor het onderzoek.¹³ Daarvan zijn uiteindelijk 3.030 jongeren geïn-

¹³ Bij de 215 jongeren die niet benaderbaar waren voor het onderzoek (4,6% van de netto steekproef) betrof het voor ruim de helft (55,3%) jongeren die waren verhuisd of niet woonachtig bleken op het adres, in 27,1% ging het om jongeren die ziek waren of psychisch niet in staat om te participeren aan het onderzoek, in 12,1% om jongeren die afwezig waren tijdens de veldwerkperiode en in 4,7% ging het om jongeren die de Nederlandse taal niet machtig waren.

tervraagd. Afhankelijk van de gebruikte wijze van het bepalen van het responspercentage ligt deze tussen de 65,3%-68,5%¹⁴, wat in beide gevallen goed te noemen is (Stoop, 2005).

Interessanter dan het responspercentage is de vraag in hoeverre de non-respons selectief is. Een selectieve non-respons betekent dat er geen goede onderzoeksgroep is samengesteld waardoor de resultaten niet goed generaliseerbaar zijn naar de doelpopulatie. Het zou ideaal zijn de selectiviteit van de non-respons te bepalen op de uitkomstmaat, in dit geval jeugdcriminaliteit. Maar daarover weten we niets bij de non-respons groep. Als dat wel het geval zou zijn, zouden we dit onderzoek niet hoeven uitvoeren. De selectiviteit van de non-respons is onderzocht op de kenmerken sekse, leeftijd, herkomst, opleidingsniveau, stedelijkheidsgraad en landsdeel (Verburg, 2011¹⁵). In de onderzoeksgroep lijkt een lichte ondervertegenwoordiging van jongeren van Turkse en van Marokkaanse herkomst. Deze is echter zo klein dat we kunnen stellen dat de respons nauwelijks selectief is.

Weging

Er is een wegingsfactor gebruikt om een onderzoeksgroep te krijgen die op een aantal achtergrondkenmerken representatief is voor Nederlandse jongeren in de leeftijd 10 tot en met 17 jaar. De oversampling van twaalfminners, jongeren uit de vier grote minderheidsgroepen en de non-respons zorgen ervoor dat een ongewogen onderzoeksgroep afwijkt van de normale populatie. De onderzoeksgroep is na afloop op de kenmerken sekse, leeftijd, opleidingsniveau, stedelijkheidsgraad, landsdeel en herkomstgroep herwogen zodat de gegevens representatief zijn voor de Nederlandse jongeren in de doelgroep. Om de groep te wegen is gebruik gemaakt van het programma Bascula (Verburg, 2011). Omdat ook de non-respons op de genoemde achtergrondkenmerken niet selectief is, zijn de bevindingen goed generaliseerbaar naar de populatie van jongeren in de leeftijd 10 tot en met 17 jaar. Wel moeten we enigszins voorzichtig zijn als het de Marokkaanse en Turkse jongeren betreft, omdat bij die groepen de non-respons relatief hoger is dan bij de andere herkomstgroepen.

MZJ 2005 en 2010

De MZJ 2010 volgt een soortgelijke methode als die in 2005. In beide metingen is sprake van een hoge respons (68,0% en 68,5%) welke nauwelijks selectief is. De kwaliteit van de respons in beide jaren is tevens nader geanalyseerd aan de hand van de kenmerken sekse, leeftijd, herkomst, stedelijkheidsgraad en landsdeel. Het lijkt erop dat de steekproef in 2010 op de genoemde kenmerken meer representatief is voor de doelpopulatie dan in 2005, maar dat het verschil nihil is (Verburg, 2011). Gesteld kan worden dat beide steekproeven op de onderzochte achtergrondkenmerken een goede afspiegeling vormen van Nederlandse jongeren in de leeftijd 10 tot en met 17 jaar.

¹⁴ Er zijn verschillende manieren om tot het responspercentage te komen. Een eerste optie is om het responspercentage te berekenen ten opzichte van de netto steekproef. In dat geval hanteert men een strenge variant en worden alle respondenten die zijn geselecteerd en niet meedoen gerekend tot de non-respons. Dit levert een responspercentage op van 65,3%. Een tweede variant is jongeren die niet benaderbaar waren tijdens het veldwerk (zie voetnoot hiervoor) te rekenen tot de oneigenlijke non-respons. Deze meer rekkelijke variant levert dan een responspercentage op van 68,5%.

¹⁵ Verburg, I. (2011). *Monitor Zelfgerapporteerde Jeugdcriminaliteit: steekproeftrekking, nonresponsanalyse en weging*. Den Haag: CBS.

Onderzoeksgroep

In het totaal hebben 3.030 jongeren in de leeftijd 10 tot en met 17 jaar de vragenlijst ingevuld. Na herweging is bijna de helft (48,8%) een meisje. De gemiddelde leeftijd is 13 jaar en 3 maanden ($sd=2,3$). Daarvan is ongeveer een kwart 10 of 11 jaar. De overige jongeren behoren tot de groep 12- tot en met 17-jarigen. Ook de herkomstgroepen zijn na weging representatief voor hun omvang in de populatie. Dat betekent dat ruim drie kwart van autochtone herkomst is (77,8%). Verder is 3,2% van Marokkaanse, 3,6% van Turkse, 2,6% van Surinaamse, 1,2% van Antilliaanse en 11,6% van overig allochtone herkomst. Bijna 30% van de jongeren volgt nog een opleiding op het primaire (basis)onderwijs. De overige jongeren zitten op het secundaire onderwijs.

In tabel B1.1 worden de achtergrondkenmerken gegeven van de onderzoeksgroep naar herkomst.

De delicten

In een pilot voorafgaand aan de meting van 2005 zijn de delictvragen uitgebreid getest onder meer door deze voor te leggen aan een panel van experts en aan een panel van jongeren uit de doelpopulatie. Tijdens de pilot is met de jongeren doorgesproken of ze de delictvragen wel begrepen zoals bedoeld.

De prevalenties worden gegeven voor de afzonderlijke delicten, voor de categorieën van delicten en voor het totaal. Zelfgerapporteerde delicten die door minder dan 5% van de jongeren worden gerapporteerd, worden verder niet uitgesplitst naar subgroepen (naar sekse, herkomst, leeftijd) omdat vanwege de kleine aantallen de schattingen minder stabiel zijn. In die gevallen beperken we ons tot de categorieën totaal, geweld, vermogen en vernielingen.

Het gaat hier om een steekproefonderzoek daarom geven we naast het percentage jongeren dat een delict rapporteert ook het 95% betrouwbaarheidsinterval weer. Bij onderzoek waarin een steekproef uit de populatie wordt getrokken kunnen als gevolg van de selectie van de steekproef verschillen in de schattingen optreden. Een 95% betrouwbaarheidsinterval wil zeggen dat bij 95 van de 100 getrokken steekproeven de prevalenties binnen het betrouwbaarheidsinterval zullen liggen. Bijvoorbeeld, 4,3% van de 12- tot en met 17-jarigen geeft aan in het afgelopen jaar wel eens prijsjes van producten in winkels te hebben verwisseld. Het 95% betrouwbaarheidsinterval betekent dat als de steekproef op dezelfde wijze 100 keer opnieuw wordt getrokken het percentage jongeren dat in de afgelopen 12 maanden prijsjes heeft verwisseld tussen 3,4% en 5,1% in zal liggen.

Verder onderzoeken we de ontwikkelingen. Vanwege de methodewijziging in 2005 onderscheiden we een korte termijn en een lange termijn ontwikkeling. De korte termijn ontwikkeling is een vergelijking van zelfgerapporteerde delicten in 2005 en 2010. We geven aan of de prevalentie van zelfgerapporteerde criminaliteit in 2010 statistisch significant afwijkt van 2005. Het significantieniveau is $p<0,05$. Statistische verschillen in prevalentie tussen de metingen zijn berekend op de gewogen data.

De lange termijn ontwikkeling betreft de periode 1996-2010. Deze heeft alleen betrekking op autochtone 12- tot en met 17-jarigen en betreft een beperkt aantal delicten. Daarbij wordt nagegaan of de prevalentie in 2010 significant ($p<0,05$) afwijkt van het eerste jaar van de meting van een bepaald delict. Voor de delicten vernielingen, bekladden van objecten, winkeldiefstal en heling is dat een vergelijking 1996-2010. Voor de delicten prijsjes verwisselen en iemand verwonden wordt een vergelijking gemaakt tussen 2001-2010.

Tabel B1.1MZJ 2010 Steekproefgegevens na weging, in %

	Autochtoon	Marokkaan	Turks	Surinaams	Antilliaans	Overig	Totaal
	n	s				allochtoon	
	N=1.516	N=270	N=279	N=311	N=324	N=334	N=3.030
<i>Sekse</i>							
Man	51,2	51,1	51,5	51,0	51,7	51,4	51,2
Vrouw	48,8	48,9	48,5	49,0	48,3	48,6	48,8
<i>Leeftijd</i>							
10-11 jaar	25,4	26,6	25,0	24,5	24,2	25,2	25,4
12-13 jaar	24,4	24,7	25,1	24,4	23,8	24,8	24,5
14-15 jaar	24,9	24,0	24,7	24,7	26,0	24,8	24,8
16-17 jaar	25,3	24,7	25,2	26,4	26,0	25,3	25,3
<i>Opleidingsniveau</i>							
^a							
2.1	30,2	33,6	32,6	30,4	30,9	31,3	30,6
3.1	11,8	13,2	15,2	13,0	11,9	12,2	12,0
3.2	3,4	9,8	12,3	5,4	12,6	5,2	4,3
3.3	30,3	27,4	24,0	28,3	25,5	31,1	29,9
4.1	2,8	4,1	2,7	1,6	3,7	2,2	2,7
4.2	8,0	2,9	4,9	9,3	3,7	6,1	7,5
4.3	11,9	7,6	7,1	7,9	8,0	10,2	11,2

^a Opleidingsniveau volgens de Standaard Onderwijs Indeling (SOI) van het CBS.

HKS/SSB¹⁶

Het landelijk bestand met verdachtegegevens wordt samengesteld uit de 27 regionale Herkenningsdienstsysteem (HKS) van de politie en wordt sinds 1986 door de politie gebruikt om gegevens over verdachten te registreren. Het bevat zowel de aangiftegegevens van misdrijven als de persoonsgegevens van de verdachten daarvan. Tegen een verdachte kunnen in een jaar een of meerdere processen-verbaal zijn opgemaakt. Per proces-verbaal kunnen meerdere delicten voorkomen. Opgenomen worden personen opgenomen tegen wie als verdachte proces-verbaal is opgemaakt. Het HKS bevat informatie over bijvoorbeeld het delict, maar ook persoonskenmerken van de verdachte als geboortedatum, geslacht, geboorteland en nationaliteit. Het HKS heeft ook beperkingen. Het HKS levert geen compleet beeld van de geregistreerde criminaliteit in Nederland. De gegevens van de bijzondere opsporingsdiensten (FIOD-ECD, douane) zijn vaak niet opgenomen in het HKS. Diverse typen misdrijven, zoals economische delicten, milieudelicten of uitkeringsfraude, zijn daarmee ondervertegenwoordigd in het HKS. Verder ontbreken soms de zogenaamde Halt-afdoeningen. De daders die niet gepakt zijn, delicten waarvan geen procesverbaal is opgemaakt of de delicten die onbekend blijven bij de politie worden niet geregistreerd. Daarnaast betreffen de gegevens verdachten en geen veroordeelden. Overigens krijgt naar schatting meer dan 90% van de verdachten een transactie aangeboden door het OM of wordt in een later stadium schuldig verklaard door de rechter.

¹⁶ Bron: <http://jeugdmonitor.cbs.nl>

Door het CBS zijn de verdachten uit het HKS gekoppeld aan het SSB. In het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) zijn registers (onder andere van de belastingdienst, uitkeringsinstanties, Informatie Beheersgroep) per individu gekoppeld aan de GBA. Het SSB biedt, dankzij deze koppeling, individuele gegevens van alle inwoners van Nederland over o.a. demografische kenmerken van personen en huishoudens, werk, uitkeringen en inkomen. Op basis van de kenmerken uit de GBA dat onderdeel uitmaakt van het SSB wordt de herkomstgroepering (onderscheid naar autochtonen en allochtonen eerste of tweede generatie) vastgesteld. Naast deze registraties worden persoonsenquêtes aan het SSB gekoppeld, zodat ontbrekende gegevens op steekproefbasis worden toegevoegd. Aan het gebruik van registergegevens kleven voor- en nadelen. Weliswaar zijn registers in het algemeen integraal, treden er daarom geen steekproeffouten op en is er geen probleem met selectieve non-respons, maar de kwaliteit van de administratieve informatie is niet altijd voldoende. Jaarlijks kan rond de 90% van de verdachten uit de HKS bestanden worden gekoppeld aan de SSB bestanden.

Aurah/SSB¹⁷

De gegevens voor deze statistiek komen uit het registratiesysteem van Halt Nederland (AuraH). Jaarlijks wordt een extractie uit AuraH aan het CBS geleverd.

Jongeren van 12 tot 18 jaar, die door de politie zijn aangehouden voor lichte vormen van criminaliteit, krijgen de keus: naar justitie of verwezen worden naar Halt. Via een Halt-procedure kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met Justitie. AuraH bevat naast gegevens over de gepleegde delicten en de daarbij horende afdoeningen ook persoonskenmerken van alle Halt-jongeren. Aan de hand van deze persoonskenmerken neemt het CBS de gegevens uit AuraH op in het Sociaal Statistisch Bestand (SSB).

Op basis van de gegevens in het SSB wordt de herkomstgroepering (onderscheid naar autochtonen en allochtonen eerste of tweede generatie) vastgesteld. Ook geslacht en leeftijd worden op basis van informatie uit het SSB vastgesteld. In de toekomst wordt het onderzoek uitgebreid met aanvullende persoonskenmerken zoals huishoudtype, het hebben van werk of een uitkering, gegevens over de woonbuurt etc.

Vanwege het onthullingsrisico worden door het CBS alleen gegevens over Halt-jongeren gepubliceerd als de betreffende bevolkingsgroep groter is dan 50 en het aantal Halt-jongeren in die groep groter of gelijk is aan 10.

Alleen personen die voorkomen in de gemeentelijke basis administratie (GBA), zijn meegenomen in de analyse. Het peilmoment in deze statistiek is de laatste vrijdag van september in het betreffende verslagjaar. Hierdoor kunnen gegevens afwijken van andere publicaties.

Veelplegersmonitor

In de veelplegersmonitor worden jaarlijks de in de justitieketen beschikbare gegevens van alle zeer actieve volwassen veelplegers en jeugdige veelplegers verzameld. Voor het identificeren van de veelplegers wordt gebruik gemaakt van de

¹⁷ Bron: www.jeugdmonitor.cbs.nl

landelijk definitie op basis van het landelijke Herkenningsdienssysteem (HKS). De gevonden personen worden vervolgens opgezocht in de overige bronnen. Het jeugdige veelplegersdeel bestaat uit de samenvoeging van de volgende bronnen:

- HKS: welke een samenvoeging is van de registraties van aangiften van misdrijven van de 25 politieregio's en bevat de gegevens van de processen-verbaal (pv's) die tegen aangehouden verdachten van een misdrijf door de politie zijn opge maakt. De aangiften worden in dit onderzoek niet gebruikt.
- OBJD (onderzoek- en beleidsdatabase justitiële documentatie): welke informatie bevat over kenmerken van de dader, de overtreden wetten in en afdoeningen van strafzaken. De OBJD is een geanonimiseerde database bedoeld voor wetenschappelijk onderzoek waarin de complete justitiële voorgeschiedenis van personen wordt geregistreerd, inclusief de zaken die in hoger beroep werden behandeld.
- TULP/GW; TULP/JJI (TenUitvoerleggingsProgramma gevangeniswezen en justitiële jeugdinrichtingen): welke de registratiesystemen van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) zijn. TULP/GW en TULP/JJI bevatten respectievelijk informatie over insluitingen in penitentiaire inrichtingen voor volwassenen en de justitiële jeugd-inrichtingen. In deze systemen wordt de werkelijke duur die een persoon doorbrengt in de inrichting bijgehouden, inclusief het deel dat in de politiecel en in voorlopige hechtenis wordt doorgebracht. Jeugdigen worden gevolgd in het volwassenensysteem wanneer zij volwassen zijn geworden.

OBJD/Recidivemonitor

Gegevens over strafrechtelijke daders, afdoeningen van strafzaken en recidive onder strafrechtelijke daders zijn afkomstig uit de Onderzoek- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD). De OBJD is een versleutelde, geanonimiseerde kopie van het JDS, het officiële justitiële documentatiesysteem dat wordt beheerd door de Justitiële Informatiedienst (JustId) in Almelo.

Het JDS geeft voor alle (rechts-)personen die met justitie in aanraking zijn gekomen, een overzicht van de strafzaken waarin zij als verdachte centraal stonden. Van elke strafzaak is geregistreerd wanneer en bij welk parket de zaak werd aangemeld, om welke delicten het ging en hoe en door welke instantie de zaak is afgedaan.

Elk kwartaal wordt de OBJD ververs met de meest recente gegevens uit het JDS. Een belangrijk verschil met het JDS is dat de gegevens in de OBJD niet verjaren; zij blijven voor onderzoek beschikbaar. De ruwe OBJD-gegevens zijn bewerkt volgens een vaste methode die wordt beschreven in de brochure 'De WODC-Recidivemonitor' (zie www.wodc.nl/recidivemonitor).

Geregistreeerde criminaliteit: misdrijfcategorieën en typen delicten

Bij de geregistreeerde criminaliteit onderscheiden we de categorieën geweldsmisdrijven, vermogensmisdrijven, vernieling en openbare orde misdrijven, verkeersmisdrijven, drugs misdrijven en overige misdrijven. In de tabel B1.2 wordt weergegeven welke type delicten per categorie zijn samengevoegd.

Tabel B1.2 Geregistreeerde criminaliteit per categorie naar type misdrijf

<i>Geweldsmisdrijven</i>
Verkrachting
Feitelijke aanranding der eerbaarheid
Overige seksuele misdrijven
Bedreiging
Misdrijven tegen het leven
Mishandeling
Dood en lichamelijk letsel door schuld
Diefstal met geweld
Afpersing
<i>Vermogensmisdrijven</i>
Valsheidsmisdrijven
Eenvoudige diefstal
Gekwalificeerde diefstal
Verduistering
Bedrog
Heling en schuldheiling
<i>Vernieling en openbare orde en gezag</i>
Tegen de openbare orde
Discriminatie
Gemeengevaarlijke misdrijven
Tegen het openbaar gezag
Schennis der eerbaarheid
Vernieling
<i>Verkeersmisdrijven</i>
Rijden onder invloed
Doorrijden na ongeval
Overige misdrijven Wegenverkeerswet 1994
<i>Drugsmisdrijven</i>
Harddrugs
Softdrugs
<i>Overige misdrijven</i>
Wet op de economische delicten
Wet wapens en munitie
Wetboek van Militair Strafrecht
Overige misdrijven

Tabel B2.1 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten in de afgelopen 12 maanden onder 12- t/m 17-jarigen in 2005 en 2010, naar sekse

	Jongen				Meisje			
	2005 N=572		2010 N=1.142		2005 N=552		2010 N=1.120	
	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI
Iemand bedreigd, bang maken	13,8	(11,0-16,7)	11,0	(9,2-12,9)	11,0	(8,4-13,6)	8,1	(6,5-9,7)
Geslagen, persoon niet gewond	19,8	(16,5-23,1)	21,2	(18,8-23,5)	13,4	(10,6-16,3)	12,2	(10,3-14,1)
Geslagen, persoon gewond	12,9	(10,1-15,6)	12,0	(10,1-13,8)	6,3	(4,3-8,3)	4,0	(2,9-5,2) *
<i>Eén of meer geweldsmisdrijven</i>	29,6	(25,9-33,4)	29,1	(26,5-31,8)	20,8	(17,5-24,2)	16,2	(14,0-18,3) *
Iets < 10 euro uit winkel gestolen	4,8	(3,1-6,6)	8,1	(6,5-9,7) *	7,5	(5,3-9,7)	5,2	(3,9-6,5)
Iets gestolen van school of werk	17,9	(14,7-21,0)	14,4	(12,4-16,4)	9,0	(6,6-11,4)	8,4	(6,8-10,0)
Helingkopen	9,2	(6,8-11,5)	7,9	(6,3-9,5)	4,0	(2,4-5,7)	3,4	(2,3-4,5)
<i>Eén of meer vermogensmisdrijven</i>	29,9	(26,1-33,7)	24,8	(22,3-27,3) *	20,6	(17,2-23,9)	16,5	(14,3-18,6) *
Iets anders beschadigd	8,0	(5,7-10,2)	13,6	(11,6-15,6) *	3,8	(2,2-5,4)	3,6	(2,5-4,7)
Muren, trams, bussen beklad	12,2	(9,5-14,9)	12,2	(10,3-14,1)	12,7	(9,9-15,5)	13,4	(11,4-15,4)
<i>Eén of meer delicten in de categorie vernieling en openbare orde en gezag</i>	18,5	(15,4-21,7)	21,1	(18,8-23,5)	14,2	(11,3-17,1)	14,7	(12,6-16,8)
<i>Eén of meer van de bovenstaande delicten</i>	47,4	(43,3-51,5)	45,0	(42,1-47,9)	35,0	(31,0-39,0)	31,0	(28,3-33,7)

* De prevalentie in 2010 wijkt significant af van de prevalentie in 2005 (p<0,05).

Bron: MZJ 2010

Tabel B2.2 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten in de afgelopen 12 maanden onder 12- t/m 17-jarigen in 2005 en 2010, naar herkomstgroep

	Autochtoon		Marokkaans		Turks		Surinaams		Antillaans		Overig allochtoon	
	N=1.760		N=71		N=82		N=59		N=27		N=264	
	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI
Iemand bedreigd, bang maken	9,1	(7,8-10,5)	9,4	(2,6-16,2)	14,1	(6,5-21,6)	12,1	(3,7-20,5)	8,7	(0,0-19,4)	10,9	(7,1-14,6)
Geslagen, persoon niet gewond	17,0	(15,2-18,7)	13,6	(5,6-21,6)	10,0	(3,5-16,5)	23,7	(12,8-34,6)	14,4	(1,2-27,6)	16,6	(12,1-21,1)
Geslagen, persoon gewond	7,8	(6,6-9,1)	6,7	(0,9-12,5)	4,5	(0,0-9,0)	13,6	(4,8-22,3)	11,6	(0,0-23,7)	9,3	(5,8-12,8)
<i>Eén of meer geweldsmisdrijven</i>	22,5	(20,5-24,4)	18,7	(9,6-27,8)	20,7	(11,9-29,4)	28,8	(17,2-40,4)	24,5	(8,4-40,7)	24,4	(19,2-29,6)
Iets < 10 euro uit winkel gestolen	6,8	(5,6-8,0)	4,1	(-0,5-8,8)	2,4	(0,0-5,7)	10,5	(2,6-18,3)	9,0	(0,0-19,8)	6,8	(3,7-9,8)
Iets gestolen van school of werk	13,0	(11,4-14,6)	2,3	(-1,2-5,8)	4,9	(0,2-9,6)	14,7	(5,7-23,8)	8,9	(0,0-19,6)	5,0	(2,4-7,7)
Helingkopen	5,1	(4,1-6,1)	6,3	(0,6-11,9)	4,1	(0,0-8,5)	8,3	(1,3-15,4)	9,1	(0,0-19,9)	8,9	(5,5-12,3)
<i>Eén of meer vermogensmisdrijven</i>	21,6	(19,7-23,6)	13,8	(5,8-21,8)	9,9	(3,5-16,4)	24,1	(13,1-35,0)	27,4	(10,7-44,2)	18,1	(13,5-22,7)
Iets anders beschadigd	9,2	(7,8-10,5)	1,7	0,0-4,8)	3,7	(0,0-7,8)	9,5	(2,0-17,0)	7,0	(0,0-16,5)	8,4	(5,1-11,7)
Muren, trams, bussen beklad	12,5	(10,9-14,0)	9,1	(2,4-15,8)	11,5	(4,6-18,4)	18,7	(8,7-28,7)	11,2	(0,0-23,1)	15,2	(10,9-19,6)
<i>Eén of meer delicten in de categorie vernieling en openbare orde en gezag</i>	18,1	(16,3-19,9)	11,3	(4,0-18,7)	13,7	(6,2-21,1)	22,9	(12,2-33,7)	19,4	(4,5-34,2)	19,0	(14,3-23,7)
<i>Eén of meer van de bovenstaande delicten</i>	38,7	(36,4-41,0)	25,9	(15,7-36,0)	32,1	(22,0-42,2)	40,0	(27,5-52,6)	48,5	(29,8-67,3)	37,7	(31,9-43,6)

Bron: MZJ 2010

Tabel B2.3 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten in de afgelopen 12 maanden onder autochtone en allochtone 12- t/m 17-jarigen in 2005 en 2010

	Autochtoon					Allochtoon			
	2005		2010			2005		2010	
	N=835	N=1.760	N=288	N=503					
	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI	
Iemand bedreigd, bang maken	12,7	(10,5-15,0)	9,1	(7,8-10,5)	*	11,6	(7,9-15,3)	11,2	(8,5-14,0)
Geslagen, persoon niet gewond	17,7	(15,1-20,3)	17,0	(15,2-18,7)		13,8	(9,8-17,8)	15,8	(12,6-19,0)
Geslagen, persoon gewond	11,2	(9,1-13,4)	7,8	(6,6-9,1)	*	5,0	(2,5-7,5)	8,8	(6,3-11,3)
<i>Eén of meer geweldsmisdrijven</i>	26,6	(23,6-29,6)	22,5	(20,5-24,4)	*	21,6	(16,9-26,4)	23,5	(19,8-27,2)
Iets < 10 euro uit winkel gestolen	6,0	(4,4-7,6)	6,8	(5,6-8,0)		6,6	(3,7-9,5)	6,2	(4,1-8,3)
Iets gestolen van school of werk	14,2	(11,9-16,6)	13,0	(11,4-14,6)		11,5	(7,8-15,1)	6,0	(3,9-8,0)
Helingkopen	6,3	(4,7-8,0)	5,1	(4,1-6,1)		7,6	(4,5-10,6)	7,7	(5,4-10,0)
<i>Eén of meer vermogensmisdrijven</i>	26,4	(23,4-29,4)	21,6	(19,7-23,6)	*	22,2	(17,4-27,0)	17,4	(14,1-20,7)
Iets anders beschadigd	6,3	(4,6-7,9)	9,2	(7,8-10,5)	*	5,0	(2,4-7,5)	6,7	(4,6-8,9)
Muren, trams, bussen beklad	12,1	(9,9-14,3)	12,5	(10,9-14,0)		13,4	(9,5-17,3)	14,0	(10,9-17,0)
<i>Eén of meer delicten in de categorie vernieling en openbare orde en gezag</i>	16,5	(14,0-19,1)	18,1	(16,3-19,9)		16,0	(11,8-20,3)	17,5	(14,2-20,9)
<i>Eén of meer van de bovenstaande delicten</i>	42,5	(39,1-45,8)	38,7	(36,4-41,0)		37,5	(31,9-43,1)	36,0	(31,8-40,2)

* De prevalentie in 2010 wijkt significant af van de prevalentie in 2005 ($p < 0,05$).

Bron: MZJ 2010

Tabel B2.4 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten in de afgelopen 12 maanden onder 12- t/m 17-jarigen in 2005 en 2010, naar leeftijd

	12-13 jaar				14-15 jaar				16-17 jaar			
	2005		2010		2005		2010		2005		2010	
	N=384		N=742		N=378		N=753		N=362		N=768	
	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI
Iemand bedreigd, bang maken	8,0	(5,3-10,7)	6,1	(4,4-7,8)	16,6	(12,8-20,3)	10,3	(8,2-12,5) *	12,8	(9,4-16,3)	12,2	(9,9-14,5)
Geslagen, persoon niet gewond	14,1	(10,6-17,6)	15,1	(12,5-17,7)	19,3	(15,3-23,3)	20,1	(17,2-23,0)	16,7	(12,8-20,5)	15,0	(12,4-17,5)
Geslagen, persoon gewond	6,4	(4,0-8,9)	5,8	(4,1-7,5)	10,9	(7,8-14,1)	10,4	(8,2-12,6)	11,7	(8,4-15,0)	7,8	(5,9-9,7)
<i>Eén of meer geweldsmisdrijven</i>	23,1	(18,9-27,3)	18,8	(16,0-21,6)	27,8	(23,3-32,4)	27,0	(23,9-30,2)	25,0	(20,6-29,5)	22,3	(19,3-25,2)
Iets < 10 euro uit winkel gestolen	6,4	(3,9-8,8)	3,4	(2,1-4,7) *	7,7	(5,0-10,4)	8,5	(6,6-10,5)	4,2	(2,1-6,3)	8,0	(6,1-9,9) *
Iets gestolen van school of werk	10,2	(7,2-13,2)	7,7	(5,8-9,7)	17,1	(13,3-20,9)	13,4	(10,9-15,8)	13,4	(9,8-16,9)	13,1	(10,7-15,4)
Helingkopen	2,3	(0,8-3,7)	1,0	(0,3-1,7)	9,0	(6,1-11,9)	8,0	(6,1-9,9)	8,8	(5,9-11,7)	7,9	(6,0-9,8)
<i>Eén of meer vermogensmisdrijven</i>	16,8	(13,1-20,6)	12,6	(10,3-15,0)	30,3	(25,7-35)	24,0	(21,0-27,1)	29,1	(24,4-33,8)	25,2	(22,1-28,2)
Iets anders beschadigd	3,9	(2,0-5,9)	5,9	(4,2-7,6)	8,1	(5,4-10,9)	9,5	(7,4-11,6)	5,8	(3,4-8,2)	10,5	(8,3-12,7) *
Muren, trams, bussen beklad	8,9	(6,1-11,8)	9,4	(7,3-11,5)	16,1	(12,4-19,8)	16,2	(13,5-18,8)	12,4	(9,0-15,7)	12,8	(10,4-15,1)
<i>Eén of meer delicten in de categorie vernieling en openbare orde en gezag</i>	11,9	(8,7-15,1)	12,7	(10,3-15,1)	20,1	(16,0-24,1)	21,0	(18,1-23,9)	17,4	(13,5-21,3)	20,0	(17,2-22,9) *
<i>Eén of meer van de bovenstaande delicten</i>	34,9	(30,2-39,7)	27,9	(24,7-31,1) *	44,7	(39,7-49,7)	42,9	(39,3-46,4)	44,2	(39,1-49,3)	43,2	(39,7-46,8) *

* De prevalentie in 2010 wijkt significant af van de prevalentie in 2005 ($p < 0,05$).

Bron: MZJ 2010

Tabel B2.5 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten in de afgelopen 12 maanden onder autochtone 12- t/m 17-jarigen in 1996, 1998, 2001, 2005 en 2010

	1996 ^e		1998 ^e		2001 ^e		2005 ^f		2010 ^f		
	N=890		N=1.031		N=842		N=835		N=1.760		
	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI	
Vernieling ^a	11,9	(10,5-13,3)	9,3	(8,0-10,6)	8,3	(7,1-9,5)	8,2	(7,0-9,4)	10,8	(9,4-12,2)	*
Bekladden objecten	9,6	(8,3-10,9)	10,5	(9,2-11,8)	10,0	(8,7-11,3)	12,1	(10,7-13,5)	12,5	(11,0-13,9)	*
Winkeldiefstal ^b	9,6	(8,3-10,9)	7,7	(6,5-8,8)	8,5	(7,3-9,7)	6,0	(5,0-7,1)	6,8	(5,7-7,9)	*
Prijsjes verwisselen					5,1	(4,1-6,1)	7,0	(5,9-8,1)	4,4	(3,5-5,3)	
Heling ^c	8,4	(7,2-9,6)	5,8	(4,8-6,8)	5,4	(4,4-6,4)	6,7	(5,6-7,8)	5,6	(4,6-6,6)	
Iemand verwonden ^d					11	(9,6-12,3)	12	(10,3-13,2)	8,1	(6,9-9,3)	

* De prevalentie in 2010 wijkt significant af van de prevalentie in 1996 (vernieling, bekladden objecten, winkeldiefstal, prijsjes verwisselen en heling) of 2001 (iemand verwonder) ($p < 0,05$).

^a Eén van de delicten in de subcategorie vernieling. In 1998-2001 zes afzonderlijke vragen. In 2005 en 2010 vier vragen. Alle vragen gaan over vernieling van auto; bus/tram/metro; ruiten; een lantaarnpaal; telefooncel; bushokje.

^b Eén van de delicten in de subcategorie winkeldiefstal. In 1996 en 1998 winkeldiefstal van iets meer of minder dan 10 gulden; in 2001 winkeldiefstal; in 2005 en 2010 winkeldiefstal van iets van meer of minder dan 10 euro.

^c In 1998-2001 één vraag iets kopen of verkopen dat gestolen is; in 2005 en 2010 twee vragen.

^d Eén van de delicten in de subcategorie verwonden. In 1996 en 1998 niet zodanig gevraagd. In 2001, 2005 en 2010 twee vragen: slaan of schoppen met verwonding; wapen gebruiken met verwonding.

^e In het afgelopen jaar.

^f In de voorafgaande 12 maanden.

Bron: MZJ 2010

Tabel B2.6 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten in de afgelopen 12 maanden onder 10- en 11-jarigen in 2005 en 2010, naar sekse

	Jongen				Meisje			
	2005		2010		2005		2010	
	N=174	N=410	N=162	N=359	%	95% BI	%	95% BI
	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI	%	95% BI
Geslagen, persoon niet gewond	13,2	(8,1-18,2)	12,8	(9,6-16,1)	4,5	(1,3-7,7)	5,1	(2,8-7,3)
<i>Eén of meer geweldsmisdrijven</i>	21,9	(15,8-28,0)	15,6	(12,1-19,2)	6,4	(2,6-10,1)	7,0	(4,4-9,7)
<i>Eén of meer vermogensmisdrijven</i>	12,6	(7,7-17,6)	7,7	(5,1-10,3)	8,6	(4,3-12,9)	3,2	(1,4-5,1)
<i>Eén of meer delicten in de categorie vernieling en openbare orde en gezag</i>	5,2	(1,9-8,5)	7,3	(4,8-9,8)	3,1	(0,4-5,7)	3,9	(1,9-5,9)
<i>Eén of meer van de bovenstaande delicten</i>	27,0	(20,4-33,6)	20,7	(16,8-24,6)	13,5	(8,3-18,8)	11,8	(8,5-15,1)

* De prevalentie in 2010 wijkt significant af van de prevalentie in 2005 ($p < 0,05$).

Bron: MZJ 2010

Tabel B2.7 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten in de afgelopen 12 maanden onder 10- en 11-jarigen in 2005 en 2010, naar herkomstgroep

	Autochtoon	Marokkaans	Turks	Surinaams	Antillaans	Overig allochtoon
	N=599 %	N=26 %	N=27 %	N=19 %	N=9 %	N=89 %
Geslagen, persoon niet gewond	9,1	8,7	5,3	6,8	9,5	11,6
<i>Eén of meer geweldsmisdrijven</i>	11,4	13,4	10,0	10,1	11,7	14,1
<i>Eén of meer vermogensmisdrijven</i>	5,8	2,5	1,7	5,7	5,4	6,3
<i>Eén of meer delicten in de categorie vernieling en openbare orde en gezag</i>	6,1	1,8	5,1	2,4	5,5	4,8
<i>Eén of meer van de bovenstaande delicten</i>	16,3	13,4	15,0	14,7	17,8	20,0

Bron: MZJ 2010

Tabel B2.8 Prevalentie van zelfgerapporteerde delicten in de afgelopen 12 maanden onder autochtone en allochtone 10- en 11-jarigen in 2005 en 2010

	Autochtoon				Allochtoon			
	2005		2010		2005		2010	
	N=248 %	95% BI	N=88 %	95% BI	N=599 %	95% BI	N=170 %	95% BI
Geslagen, persoon niet gewond	10,5	(6,7-14,3)	9,1	(6,8-11,4)	4,5	(0,2-8,9)	9,5	(5,1-13,9)
<i>Eén of meer geweldsmisdrijven</i>	15,3	(10,8-19,8)	11,4	(8,8-13,9)	12,4	(5,6-19,3)	12,4	(7,5-17,4)
<i>Eén of meer vermogensmisdrijven</i>	11,7	(7,7-15,7)	5,8	(3,9-7,7) *	7,9	(2,3-13,5)	4,9	(1,6-8,1)
<i>Eén of meer delicten in de categorie vernieling en openbare orde en gezag</i>	3,6	(1,3-6,0)	6,2	(4,3-8,1)	5,7	(0,8-10,5)	4,1	(1,1-7,1)
<i>Eén of meer van de bovenstaande delicten</i>	21,0	(15,9-26,0)	16,3	(13,3-19,3)	18,1	(10,1-26,1)	17,4	(11,7-23,2)

* De prevalentie in 2010 wijkt significant af van de prevalentie in 2005 ($p < 0,05$).

Bron: MZJ 2010

Tabellen bij hoofdstuk 3: Aangehouden verdachten

Tabel B3.1 Aangehouden verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep, naar leeftijd

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Totaal 12 jaar en ouder	13	14	15	15	15	14	108
12-17 jaar	20	22	24	25	27	24	120
18-24 jaar	32	36	37	39	40	38	117

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.2 Aangehouden 12- t/m 17-jarige verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar sekse

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Jongen	32	36	39	40	42	37	117
Meisje	7	8	10	10	11	10	135

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.3 Aangehouden 12- t/m 17-jarige verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in 2008, naar herkomstgroep

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Autochtoon	14	16	18	19	20	17	122
Westers allochtoon	23	26	27	28	30	26	114
Marokkaans	75	84	91	89	91	84	112
Turks	35	41	46	47	46	44	127
Surinaams	46	51	53	57	62	52	115
Antilliaans	68	73	87	84	86	75	111
Overig niet-westers allochtoon	33	36	42	42	44	41	124

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.4 Aangehouden mannelijke verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar herkomstgroep

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Autochtoon	23	25	28	29	31	27	117
Westers allochtoon	36	41	41	43	46	40	113
Marokkaans	125	142	153	149	150	141	112
Turks	60	72	78	78	76	73	122
Surinaams	70	81	83	87	92	80	114
Antilliaans	104	115	129	126	129	118	114
Overig niet-westers allochtoon	51	56	66	67	68	63	123

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.5 Aangehouden 12- t/m 17-jarige vrouwelijke verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar herkomstgroep

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Autochtoon	5	6	7	8	8	7	144
Westers allochtoon	10	11	13	13	14	12	127
Marokkaans	22	23	26	27	30	25	111
Turks	7	8	12	14	14	13	177
Surinaams	21	21	23	27	32	24	115
Antilliaans	30	29	43	40	41	30	99
Overig niet-westers allochtoon	13	14	15	15	18	17	134

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.6 Aangehouden 12- t/m 17-jarige verdachten in de periode 2003-2008, naar type misdrijf (in %)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Abs.					
Geweldsmisdrijven	5.000	5.830	6.650	7.200	7.720	6.420
Vermogensmisdrijven	5.000	5.680	6.360	6.490	6.770	6.140
Vernieling en openbare orde en gezag	6.790	7.510	8.170	8.290	8.420	7.890
Verkeersmisdrijven	710	630	640	790	980	1.060
Drugsmisdrijven	980	1.040	1.110	1.240	1.290	1.120
Overige misdrijven	260	330	380	370	370	370
Verdachten van verschillende typen misdrijven	4.640	5.440	6.070	6.250	6.700	5.600

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.7 Aangehouden 12- t/m 17-jarigen verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar type misdrijf

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Geweldsmisdrijven	4	5	6	6	6	5	126
Vermogensmisdrijven	4	5	5	5	6	5	121
Vernieling en openbare orde en gezag	6	6	7	7	7	7	114
Verkeersmisdrijven	1	1	1	1	1	1	147
Drugsmisdrijven	1	1	1	1	1	1	112
Overige misdrijven	0	0	0	0	0	0	140
Verdachten van verschillende typen misdrijven	4	5	5	5	6	5	118,5

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.8 Aangehouden 12- t/m 17-jarige mannelijke verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar type misdrijf

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Geweldsmisdrijven	7	8	9	10	11	9	126
Vermogensmisdrijven	7	7	8	8	8	8	115
Vernieling en openbare orde en gezag	8	9	10	10	9	9	109
Verkeersmisdrijven	1	1	1	1	1	1	135
Drugsmisdrijven	1	2	2	2	2	2	111
Overige misdrijven	0	0	0	0	0	1	145
Verdachten van verschillende typen misdrijven	7	8	9	9	9	8	116

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.9 Aangehouden 12- t/m 17-jarige vrouwelijke verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar type misdrijf

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Geweldsmisdrijven	1	1	2	2	2	2	124,7
Vermogensmisdrijven	2	2	2	3	3	2	143,2
Vernieling en openbare orde en gezag	3	3	4	4	4	4	128,4
Verkeersmisdrijven	0	0	0	0	0	0	252,4
Drugsmisdrijven	0	0	0	0	0	0	130,9
Overige misdrijven	0	0	0	0	0	0	117,8
Verdachten van verschillende typen misdrijven	1	1	1	1	1	1	136,2

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.10 Aangehouden 18- t/m 24-jarige verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar sekse

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Jongen	57	63	65	67	68	64	111
Meisje	8	9	10	11	11	11	137

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.11 Aangehouden 18- t/m 24-jarige verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar herkomstgroep

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Autochtoon	25	28	30	31	32	31	123
Westers allochtoon	31	34	35	37	37	34	109
Marokkaans	106	108	108	110	114	116	110
Turks	49	51	54	58	59	58	119
Surinaams	74	80	76	83	84	78	106
Antilliaans	88	93	89	88	94	93	106
Overig niet-westers allochtoon	49	52	51	50	52	50	103

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.12 Aangehouden 18- t/m 24-jarige mannelijke verdachten per 1.000 per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar herkomstgroep

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Autochtoon	43	48	51	53	54	52	120
Westers allochtoon	54	58	60	63	62	59	110
Marokkaans	196	200	199	201	208	204	104
Turks	93	98	103	108	109	106	114
Surinaams	124	132	126	136	136	128	103
Antilliaans	136	145	144	138	145	146	107
Overig niet-westers allochtoon	77	83	81	81	85	82	106

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.13 Aangehouden 18- t/m 24-jarige vrouwelijke verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar herkomstgroep

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Autochtoon	6	7	8	9	9	9	149
Westers allochtoon	10	10	12	13	13	11	108
Marokkaans	25	27	27	27	27	31	123
Turks	7	7	8	10	9	10	141
Surinaams	25	29	28	33	33	29	116
Antilliaans	42	42	36	38	44	40	97
Overig niet-westers allochtoon	14	14	16	16	17	16	115

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.14 Aangehouden 18- t/m 24-jarige verdachten in de periode 2003-2008, naar type misdrijf (in %)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Abs.					
Geweldsmisdrijven	6.380	7.230	8.000	8.070	8.600	7.880
Vermogensmisdrijven	7.180	8.220	9.390	9.750	10.220	10.190
Vernieling en openbare orde en gezag	9.240	9.920	9.960	10.000	9.450	9.530
Verkeersmisdrijven	8.200	8.440	8.410	9.960	10.390	10.280
Drugsmisdrijven	2.450	2.630	2.640	2.460	2.540	2.410
Overige misdrijven	1.750	2.030	2.040	2.120	2.130	1.990
Verdachten van verschillende typen misdrijven	8.370	9.720	9.900	9.960	10.430	9.650

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.15 Aangehouden 18- t/m 24-jarige verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar type misdrijf

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Geweldsmisdrijven	5	5	6	6	6	6	121
Vermogensmisdrijven	5	6	7	7	8	7	139
Vernieling en openbare orde en gezag	7	7	7	7	7	7	101
Verkeersmisdrijven	6	6	6	7	8	7	123
Drugsmisdrijven	2	2	2	2	2	2	97
Overige misdrijven	1	2	2	2	2	1	112
Verdachten van verschillende typen misdrijven	6	7	7	7	8	7	113

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.16 Aangehouden 18- t/m 24-jarige mannelijke verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar type misdrijf

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Geweldsmisdrijven	9	10	11	11	11	10	120
Vermogensmisdrijven	9	10	12	12	13	13	135
Vernieling en openbare orde en gezag	10	11	10	11	10	10	99
Verkeersmisdrijven	11	11	11	13	13	13	118
Drugsmisdrijven	3	3	3	3	3	3	95
Overige misdrijven	2	2	2	3	3	2	116
Verdachten van verschillende typen misdrijven	11	13	13	13	14	13	111

Bron: HKS/SSB

Tabel B3.17 Aangehouden 18- t/m 24-jarige vrouwelijke verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar type misdrijf

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
Geweldsmisdrijven	1	1	1	1	1	1	146
Vermogensmisdrijven	1	2	2	2	2	2	176
Vernieling en openbare orde en gezag	4	4	4	4	4	4	108
Verkeersmisdrijven	1	1	1	2	2	2	179
Drugsmisdrijven	0	0	0	0	0	0	113
Overige misdrijven	0	1	1	1	1	0	95
Verdachten van verschillende typen misdrijven	1	1	1	1	1	1	145

Bron: HKS/SSB

Tabellen bij hoofdstuk 4: Verdachtengroepen en daders

Tabel B4.1 Aangehouden 12- t/m 17-jarige verdachten per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, naar pleegcarrière

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
First offenders	14	16	16	17	17	15	107
Meerplegers	7	8	9	10	10	9	126
Veelplegers	1	1	1	1	1	1	157

Noot: Aantal aangehouden verdachten op 31 december van het betreffende jaar per 1.000 inwoners op 1 januari van het jaar daarna.

Bron: Bevolkingsstatistiek en HKS

Tabel B4.2 Strafrechtelijke 12- t/m 17-jarige daders per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, totaal en naar sekse, leeftijd en type misdrijf

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
<i>Totaal</i>	16,8	17,9	18,6	18,9	19,3	18,9	113
<i>Sekse</i>							
Man	27,1	29,0	29,9	30,2	30,6	29,9	110
Vrouw	5,9	6,3	6,8	7,0	7,6	7,5	127
<i>Leeftijd</i>							
12-15 jaar	11,3	12,4	13,1	13,2	13,7	13,4	118
16-17 jaar	27,9	29,1	30,0	30,6	30,5	29,7	106
<i>Type misdrijf</i>							
Geweldsmisdrijven	4,6	5,0	5,3	5,3	5,3	5,1	111
Vermogensmisdrijven	6,9	7,3	7,3	7,4	7,1	7,0	101
Vernieling en openbare orde en gezag	5,9	6,5	6,7	6,8	7,1	7,0	119
Verkeersmisdrijven	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	1,0	144
Drugsmisdrijven	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	108
Overige misdrijven	2,0	1,8	2,0	2,2	2,4	2,4	121

Bron: Bevolkingsstatistiek en OBJD

Tabel B4.3 Strafrechtelijke 18- t/m 24-jarige daders per 1.000 van de overeenkomstige bevolkingsgroep in de periode 2003-2008, totaal en naar sekse, leeftijd en type misdrijf

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
<i>Totaal</i>	32,4	33,4	33,4	34,8	34,6	33,1	102
<i>Sekse</i>							
Man	55,7	57,5	57,0	58,8	58,0	55,6	100
Vrouw	8,3	8,6	9,1	10,1	10,4	10,0	120
<i>Leeftijd</i>							
18-21 jaar	34,9	35,9	35,6	36,6	36,5	34,9	100
22-24 jaar	29,2	30,3	30,6	32,4	32,0	30,7	105
<i>Type misdrijf</i>							
Geweldsmisdrijven	6,1	6,5	6,5	6,7	6,7	6,8	110
Vermogensmisdrijven	9,8	9,8	9,4	9,2	8,5	8,3	85
Vernieling en openbare orde en gezag	7,2	7,7	7,6	7,8	8,0	7,8	109
Verkeersmisdrijven	7,5	7,7	7,8	8,5	8,8	7,5	100
Drugsmisdrijven	2,8	3,2	2,9	2,9	2,7	2,7	96
Overige misdrijven	5,0	5,0	5,3	5,7	5,6	5,6	111

Bron: Bevolkingsstatistiek en OBJD

Tabel B4.4 Prevalentie van 2-jarige algemene recidive onder 12- t/m 24-jarige strafrechtelijke daders met een strafzaak afgedaan in de periode 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
12-17 jaar	38,8	39,5	39,7	39,7	37,3
18-24 jaar	34,7	35,1	34,7	33,3	32,8

Noot: Het betreft ruwe recidivecijfers, ongecorrigeerd voor verschuivingen in de samenstelling van de populatie.

Bron: OBJD, bewerking WODC-Recidivemonitor

Tabellen bij hoofdstuk 5: Afdoeningen tegen jeugdige verdachten

Tabel B5.1 Jongeren die een Halt-afdoening kregen per 1.000 12- t/m 17-jarigen in de periode 2005-2008, totaal en naar sekse, herkomst en leeftijd

	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000				
<i>Totaal</i>	9	9	9	9	95
<i>Sekse</i>					
Jongen	13	13	12	12	92
Meisje	6	6	6	6	102
<i>Herkomstgroep</i>					
Autochtoon	9	9	9	8	97
Westerse allochtoon	13	13	13	12	95
Marokkaans	23	21	23	19	82
Turks	13	11	11	11	85
Surinaams	17	20	20	18	106
Antilliaans	20	21	20	19	96
Overig niet-westers	15	15	15	14	95
<i>Leeftijd</i>					
12 jaar	6	6	6	6	101
13 jaar	11	11	11	11	96
14 jaar	14	15	15	14	101
15 jaar	14	13	13	12	90
16 jaar	10	10	10	9	91
17 jaar	7	7	7	6	92

Bron: AuraH/SSB

Tabel B5.2 Afdoeningen per 1.000 12- t/m 17-jarigen in de periode 2003-2008, naar type afdoening

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
<i>OM</i>							
Totaal	11,7	12,6	13,6	13,8	13,9	13,2	113
Beleidssepot	1,8	1,7	1,6	1,4	1,5	1,6	92
Transactie	9,9	11,0	12,0	12,4	12,4	11,6	117
Werkproject	5,8	6,9	7,2	7,2	7,3	7,0	121
Leerproject	1,0	0,8	1,1	1,1	0,9	0,8	79
Financiëel	2,3	2,2	2,4	2,7	2,9	2,6	112
<i>Rechter</i>							
Totaal	14,4	15,6	15,6	15,0	14,7	14,3	100
Maatregel	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	77
Onvw. vrijheidsstraf ≤ 3 mnd.	1,0	1,1	1,2	1,1	1,0	0,9	84
Onvw. vrijheidsstraf > 3 mnd.	0,5	0,6	0,6	0,4	0,4	0,3	63
Vw. vrijheidsstraf	4,0	4,3	3,9	3,2	2,6	2,2	55
Taakstraf	6,5	7,1	7,3	7,9	8,3	8,5	132
Werkstraf	4,7	5,3	5,6	6,2	6,7	7,1	152
Leerstraf	1,8	1,8	1,7	1,7	1,5	1,4	78
Geldstraf	1,9	2,1	2,1	1,9	2,0	2,0	103

Bron: Bevolkingsstatistiek en OBJD

Tabel B5.3 Afdoeningen per 1.000 18- t/m 24-jarigen in de periode 2003-2008, naar type afdoening

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Index 2008 (basisjaar=2003)
	Per 1.000						
<i>OM</i>							
Totaal	16,9	18,1	18,1	18,7	18,8	17,3	103
Beleidssepot	2,1	2,2	1,9	1,8	1,8	1,8	87
Transactie	14,8	16,0	16,2	16,9	17,0	15,5	105
Werkproject	1,3	1,4	1,5	1,6	1,6	1,4	114
Leerproject	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	67
Financiëel	12,8	13,8	13,9	14,5	14,6	13,3	103
<i>Rechter</i>							
Totaal	29,9	30,3	29,7	30,5	29,2	28,4	95
Maatregel	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	109
Onvw. vrijheidsstraf ≤ 3 mnd.	3,4	3,1	2,7	2,5	2,3	2,2	67
Onvw. vrijheidsstraf > 3 mnd.	2,5	2,5	2,1	1,9	1,7	1,6	64
Vw. vrijheidsstraf	5,4	5,4	5,3	5,2	4,6	4,4	81
Taakstraf	6,7	7,2	7,7	8,2	8,0	8,0	120
Werkstraf	6,3	6,7	7,3	7,8	7,7	7,8	124
Leerstraf	0,4	0,5	0,4	0,4	0,3	0,2	56
Geldstraf	11,1	11,5	11,2	11,8	11,8	11,2	101

Bron: Bevolkingsstatistiek en OBJD